

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת

ביחד עם **תכשיטי הבית**

פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ג שליט"א

פרשת

אחרי קדושים

ב' – ח' אייר תשפ"ז

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב

יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

לא שנא הכי ולא שנא הכי – כלומר, כניסתן דקרנות אי בעי למימר נמי באמה בת חמש – לא איכפת לן. כיון דכניסת יסוד, באמה בת שש – לא פש ליה בין קרן לקרן אלא עשרים ושש, וארבעה טפחים – שתים מכניסה דסובב, ושתים מכניסה דקרנות. וכיון דלא הוי אמה – לא חשיב לה. **חמשין ותמניא** – דכולן אמותיו היו בנות ששה, חוץ משתי אמותיו מן הרצפה ועד היסוד ואמה גובה של קרן. **דיקא נמי** – ד"חיק האמה" – גובהה, ו"אמה רוחב" – כניסה: מדקרי להאי "חיק האמה" ולהאי "אמה רוחב", ושני בדיבוריה. **השולחן ארכו שנים עשר** – שמעינן ליה לרבי מאיר דאמר לעיל: כל האמות היו בבינוניות, אלמא "בינונית" – היינו בת ששה. **ומדקרי ליה בינוניות מכלל דאיכא דנפישא מינה** – בתמיה. **שתי אמות** – מקלות היו שם, שבהן מודדין האמות, ודהן [ארכן] אמה. **בשושן הבירה** – חדר אחד היה בנוי על שער המזרחי של עזרה, ומצוייר כתבנית שושן הבירה. **של משה** – בת ששה. **כדי שיהו אומנין נוטלין בקמנה** – שהיה גזבר מתנה עם האומנין "כך וכך אמות בנין תבנו לבדק הבית, בכך וכך דמים" – באמה של משה. ומחזירין לו – למדת אמה גדולה, שיתירה עליה אצבע, כדי שיוסיפו על תנאם משלהם, שלא יפחתו ונמצאו נהנים מן ההקדש יותר ממה שעשו, ובאין לידי מעילה. **והדא לדהבא ולכספא** – כשמתנין צורפי זהב לעשות טבלא בת חמש או בת עשר באמה של משה – עושין אותה למדת האמה היתרה עליה חצי אצבע, ולא באותה שיתירה עליה אצבע, לפי שאומנות יקרה היא, ואין טוב להפסידן כל כך. **צורה** = מצויירת. **כדי שידעו** – ויראו מהיכן באו, ויתנו הודאה למלכות שהוציאם משם. **שתהא אימת מלכות** – פרס עליהם, ולא ימרדו בהם. **ואילו לדידיה לא אמר ליה** – "ותרד אלי והשתחוית לי", ואף על גב דמסקנא הכי הוה – "ויקם פרעה לילה". **וירץ לפני אחאב** – אליהו לפני אחאב שהיה רוכב על סוסו – משום כבודו, שאין דרך מלכים ללכת יחידי. **ועלהו לתרופה** – גבי מעיין שעתיד לצאת מבית קדשי הקדשים קאי, "ועל שפת הנחל יעלה מזה ומזה כל [עץ] (עלה) מאכל והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה". ואיידי דאיירי בפלוגתא דרב חסדא ורב יצחק נקט לה הכא. וקדריש נוטריקון "לתרופה". **להתיר פה שלמעלה** – פה אלמים, שכל אלם האוכל ממנו – נרפא. **פה שלמטה** – פה רחם של עקרות. **חזקיה ובר קפרא** – מפרשא מילתייהו טפי, והיא היא. **ואילו נאמר שתים מערכות שש המערכת** – ולא נאמר "שתים עשרה". **הייתי אומר שלש של שש** – ד"שתים מערכות" – הרי תרין, "שש המערכת" – הוי מערכת שלישית. ובספרים דכתב בהו "שלש של שלש" – הכי משמע: אילו לא נאמר "שתים עשרה" אלא "שתים מערכות שש" – הוי משמע: שתים מערכות של שלש, ואם תרצה להוסיף שלישית – סגי בשלש חלות. **לכך נאמר שתים עשרה** – דמשמע: ותו לא. **ואילו נאמר שתים עשרה** – ולא נאמר "שתים" ו"שש", אלא "ונתת אותם מערכת המערכת על השולחן" – הייתי אומר: שלש של ארבע ארבע. **והא בעינן ונתת על המערכת לבונה** – וכי יהיב לה על השביעית – איכא חציצה. **פרוכת מחיצה הוא** – וקרי ליה "על". (**כל הכלים** – כגון שלחנות, אורכן לאורכן של בית ממזרח למערב). **כך היה מונח** – מנא לן? מדכתיב היו בדיו מונחים ממזרח למערב, כדאמר בהך ברייתא לקמן, מכלל דאורך הארון מצפון לדרום ורוחבו ממזרח למערב. דבדים בפותיא דארון קיימי, כדאמרינן לקמן. **ובדיו מנלן** – דממזרח למערב? **בפרוכת** – פרוכת היתה פרוסה בפתח בית קדשי קדשים, לציניעות בעלמא ולא משום מחיצה, דהא אמה טרקסין הואי במקדש ראשון. וכי תימא: לוקמה במקדש שני, דהוי פרוכת? ליכא למימר, דבמקדש שני לא הוה ארון ובדים, דיאשיהו גנזו, במסכת יומא (נב,ב). ועוד: דקרא במקדש ראשון כתיב. **ובולטין בפרוכת** – לפי שהיה הארון כנגד הפתח, כדאמרינן במגילה (י,ב): ארון שעשה משה כשמונח בדביר, היה לו עשר אמות ריוח ממנו לכותל לכל צד. והדביר היה עשרים על עשרים, ומקום ארון אינו ממעט בדביר, דבנס היה עומד. אלמא, באמצע הדביר קאי. והפתח נמי היה באמצע בכותל מזרחי, והיו הבדים בולטין בפרוכת שבפתח.

כמין

שלא יבואו לידי מעילה — לאו דוקא. דהקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה — מחולל, אלא שלא היו רוצים ליהנות משל הקדש. **חדא** לבספא ודהבא — אותה של קרן מזרחית צפונית, וסימנך (איוב לז) "מצפון זהב יאתה".

אחת של ארבע ואחת של שמונה — חדא נקט, והוא הדין בענין אחר. **רואין** אותו כאילו אינו — תימה: הא אין שולחן מקדש יותר משנים עשר טפחים, ונמצא בזיכין למעלה משנים עשר! ויש לומר: כגון דמשקע ליה לשביעי עד שהוא בתוך הששי, ומיירי שעשאו באותו ענין שיכול לשקע בתוכו.

דוחקין

לָא שְׁנָא הָכִי וְלָא שְׁנָא הָכִי, מִזְּבֵחַ כַּמָּה הָוֵי? חַמְשִׁין וּתְמַנְיָא, פַּלְגֵיהּ דְּמִזְּבֵחַ כַּמָּה הָוֵי? עֶשְׂרִין וְתִשְׁעָה, מִקַּרְנוֹת וְעַד סוֹבֵב כַּמָּה הָוֵי? עֶשְׂרִין וּתְלָתָא, כַּמָּה בְּצִיר לְפַלְגֵיהּ דְּמִזְּבֵחַ? שִׁיתָּא, וְתַנַּן: אִם עָשָׂאָהּ לְמַטָּה מֵרַגְלָיו, אֲפִילּוּ אַמָּה אַחַת - כְּשֵׁירָה. דַּיְקָא נַמִי, דִּכְתִיב: "חֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה רֹחַב", שְׁמַע מִינָּהּ. וְכַמָּה אַמָּה בֵּינוֹנִית? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שִׁשָּׁה טְפָחִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין: אַף אֲנַן נַמִי תְּנֵינָא, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַשֻּׁלְחָן אָרְכּוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר וְרָחְבּוֹ שִׁשָּׁה. - מִכְּלָל דְּהָווֹ אַמָּה דִּנְפִישָׁא מִינָּהּ? - אִין, וְהָא תְּנַן: שְׁתֵּי אַמּוֹת הָיוּ בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה, אַחַת עַל קֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית וְאַחַת עַל קֶרֶן מִזְרָחִית דְּרוֹמִית. שֶׁעַל קֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית יְתֵירָה עַל שֶׁל מֹשֶׁה חֲצִי אֶצְבַּע, שֶׁעַל קֶרֶן מִזְרָחִית דְּרוֹמִית הָיְתָה יְתֵירָה עָלֶיהָ חֲצִי אֶצְבַּע, נִמְצֵאת יְתֵירָה עַל שֶׁל מֹשֶׁה אֶצְבַּע. וְלָמָּה אָמְרוּ אַחַת גְּדוֹלָה וְאַחַת קְטַנָּה? כְּדֵי שֶׁיִּהוּ הָאוּמָּנִין נוֹטְלִין בְּקַטָּנָה וּמַחֲזִירִין בִּגְדוֹלָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי מְעִילָה. וְתַרְתֵּי לָמָּה לִי? חָדָא לְכַסְפָּא וְדַהֲבָא, וַחֲדָא לִבְנְיָנָא. תְּנַן הָתָם: שַׁעַר הַמִּזְרָח עָלָיו שׁוּשַׁן הַבִּירָה צוּרָה. מַאי טַעֲמָא? רַב חִסְדָּא וְרַב יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי, חַד אָמַר: כְּדֵי שֶׁיְּדָעוּ מֵהֵיכָן בָּאוּ, וְחַד אָמַר: כְּדֵי שֶׁתְּהֵא אֵימַת מַלְכוּת עֲלֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יַנַּאי: לְעוֹלָם תְּהֵא אֵימַת מַלְכוּת עָלֶיךָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּרְדוּ כָל עַבְדֶיךָ אֵלֶּה אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ לִי לֵאמֹר", וְאִילּוּ לְדִידֵיהּ לָא קָאָמַר לֵיהּ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵהָכָא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּד ה' הָיְתָה אֶל אֵלִיָּהוּ וַיְשַׁנֵּם מָתְנָיו וַיָּרָץ לִפְנֵי אַחְאָב עַד בֹּאֲכָה יִזְרְעֶאלָה". "וְעָלֵהוּ לְתַרוּפָה" - רַב חִסְדָּא וְרַב יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי, חַד אָמַר: לְהַתִּיר פֶּה שֶׁלְּמַעְלָה, וְחַד אָמַר: לְהַתִּיר פֶּה שֶׁלְּמַטָּה. אִיתְּמַר, חִזְקִיָּה אָמַר: לְהַתִּיר פֶּה אִלְּמִים, בַּר קַפָּרָא אָמַר: לְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת. תָּנוּ רַבָּנָן: אִילּוּ נֶאֱמַר "וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת", וְלֹא נֶאֱמַר "שֵׁשׁ" - הָיִיתִי אוֹמֵר: אַחַת שֶׁל אַרְבַּע וְאַחַת שֶׁל שְׁמוֹנָה. לְכָךְ נֶאֱמַר "שֵׁשׁ". וְאִילּוּ נֶאֱמַר "שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת" וְלֹא נֶאֱמַר "שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה" - הָיִיתִי אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ שֶׁל שֵׁשׁ שֵׁשׁ. לְכָךְ נֶאֱמַר "שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת וּמַעֲרָכוֹת", וְלֹא נֶאֱמַר "שְׁתַּיִם" וְ"שֵׁשׁ" - הָיִיתִי אוֹמֵר: שִׁלְשָׁה שֶׁל אַרְבַּע אַרְבַּע. לְכָךְ נֶאֱמַר "שְׁתַּיִם" וְ"שֵׁשׁ". הָא עַד שֶׁלֹּא יֵאָמְרוּ שְׁלֹשָׁה מִקְרָאוֹת הַלָּלוּ לֹא לָמַדְנוּ, הָא כֵּיצַד? נוֹתֵן שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת שֶׁל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, וְאִם נָתַן אַחַת שֶׁל אַרְבַּע וְאַחַת שֶׁל שְׁמוֹנָה - לֹא יָצָא. שְׁתַּיִם שֶׁל שֶׁבַע שֶׁבַע - רַבִּי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנָה כְּאִילּוּ אֵינָהּ. - וְהָא בָּעֵינַן "וְנָתַתָּ עַל"! - אָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא לְרַב הַמְנוּנָא, וְאָמְרִי לָהּ רַב הַמְנוּנָא לְרַב חִסְדָּא: רַבִּי לְטַעְמֵיהּ, דַּאֲמַר: "עַל" בְּסָמוּךְ. דְּתַנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר: "וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה", "עַל" - בְּסָמוּךְ. אַתָּה אוֹמֵר: "עַל" בְּסָמוּךְ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא "עַל" מַמָּשׁ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "וְסָכוֹתָ עַל הָאָרֹן אֶת הַכַּפֹּרֶת", הֲוֵי אוֹמֵר: "עַל" - בְּסָמוּךְ. "כָּל הַכֵּלִים שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ אָרְכָּן לְאָרְכּוֹ שֶׁל בַּיִת, חוּץ מֵאָרוֹן שֶׁאָרְכּוֹ לְרָחְבּוֹ שֶׁל בַּיִת, וְכָךְ הָיָה מוּנָּח, וְכָךְ הָיָה בְּדָיו מוּנָּחִין. מַאי קָאָמַר? הָכִי קָאָמַר: כָּךְ הָיָה מוּנָּח מִדְּבְדָיו כָּךְ הָיָה מוּנָּחִין. וּבְדָיו מְנָלָן? דְּתַנְיָא: "וַיַּאַרְכוּ הַבַּדִּים" - יָכוֹל לֹא הָיוּ נוֹגְעִין בַּפָּרוֹכֶת? תַּלְמוּד לוֹמַר "וַיֵּרָאוּ". אִי "וַיֵּרָאוּ", יָכוֹל יִהוּ מְקָרְעִין בַּפָּרוֹכֶת וְיוֹצְאִין? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה", הָא כֵּיצַד?

דוחקין

מנחות. פרק אחד עשר – שתי הלחם דף צח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות רש"י

דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה — מעשה נס היה, דארון באמצע קדשי הקדשים היה, ולבל צד היה עשר אמות, ומקום ארון אינו מן המדה, כדאיתא בפרק קמא דמגילה (י,ב). ואם כן אפילו למאן דאמר שהבדים נשמטים לצד אחד, היאך מגיעים עד הפרוכת? הא לא היה אורכן עשר! אלא על ידי נס האריכו הבדים, עד שהיו דוחקין ובולטין. ונראין כשני דדי אשה, לחיבתן של ישראל.

מזרח ומערב מונחין — ומתניתין דתנן "אורכן לאורכו של בית" — כרבי. **מדכתיב** בנר מערבי לפני ה' — נר שני של שתי מזרחיות קרי "נר מערבי", כדפרישית בפרק "כל קרבנות" (לעיל פו,ב דיבור המתחיל "ממנה"). ומתניתין דתמיד (פרק ג משנה ט) דמצא שתי מזרחיות דולקות — כרבי, דאמר: מזרח ומערב מונחין. דלמאן דאמר: צפון ודרום מונחין — אין שייך "מזרחיות".

שאמצעי משובח — פירש בקונטרס: לענין שלשה שקוראין בתורה, דאין פוחתין מעשרה פסוקים, ואמצעי שקורא ארבעה — משובח. ועל זה מייתי הך ברייתא התם בפרק ג דמגילה (כא,ב). אבל [קשה]: דמייתי [נמי] שאר ברייתות דראשון ואחרון משובחים! לכך נראה: דהך [דהכא] מיתניא לגבי שלשה המהלכים בדרך, דגדול באמצע, כדאמר בפרק "אמר להם הממונה" (יומא לז,א). ובמגילה (כא,ב) מייתי לה, משום דכיון דמשובח לשאר דברים, טוב שיקרא ארבעה פסוקים. **תרי** דרי הוו — ומיתרצי השתא כולהו פירכי. דלמאן דאמר: צפון ודרום, אף על גב דכי יהבינן חמשה

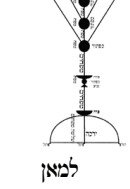
דּוֹחֲקִין וּבוֹלְטִין בַּפָּרוֹכֶת, וְדוֹמִין כְּמִין שְׁנֵי דַּדֵּי אִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר "צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין". וּמִנָּלַן דִּבְדָדָיו לְפוּתְיָא דְּאָרוֹן הָווּ יָתְבִי? דִּילְמָא לְאָרְכּוֹ דְּאָרוֹן הָווּ יָתְבִי! אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה: תְּרֵי גְּבֵרֵי בְּאַמְתָּא וּפַלְגָא לָא מְסַתַּגֵּי לְהוּ. וּמְנָא לָן דִּבְאַרְבָּעָה הָווּ דָּרוּ לְהוּ? - דִּכְתִיב "וְנִסְעוּ הַקְּהָתִים" - תְּרֵי, "נִשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ" - נַמִי תְּרֵי. תָּנוּ רַבָּנַן: עֲשָׂרָה שׁוּלְחָנוֹת עָשָׂה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיַּעַשׂ שְׁלֹחָנוֹת עֲשָׂרָה וַיָּנַח בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה מִיָּמִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול", וְאִם תֹּאמַר: חֲמִשָּׁה מִימִין הַפֶּתַח וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאל הַפֶּתַח? אִם כֵּן מָצִינוּ שֶׁשּׁוּלְחָן בַּדָּרוֹם, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה "וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צֶלַע צָפוֹן"! אֶלָּא שֶׁל מֹשֶׁה בָּאֶמְצַע, חֲמִשָּׁה מִימִינוֹ וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאלוֹ. תָּנוּ רַבָּנַן: עֲשָׂר מְנוֹרוֹת עָשָׂה שְׁלֹמֹה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּעַשׂ אֶת הַמְּנֹרוֹת הַזָּהָב עֶשֶׂר כַּמִּשְׁפָּט וַיִּתֵּן בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה מִיָּמִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול", וְאִם תֹּאמַר: חֲמִשָּׁה מִימִין הַפֶּתַח וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאל הַפֶּתַח? אִם כֵּן מָצִינוּ מְנוֹרָה בַּצָּפוֹן, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה "וְאֶת הַמְּנוֹרָה נֹכַח הַשֻּׁלְחָן"! אֶלָּא שֶׁל מֹשֶׁה בָּאֶמְצַע, חֲמִשָּׁה מִימִינָהּ וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאלָהּ. תָּנֵי חֲדָא: מֵחֲצִי בַּיִת וְלִפְנִים הָיוּ מוּנָּחִין, וְתָנֵי חֲדָא: מִשְּׁלִישׁ הַבַּיִת וְלִפְנִים הָיוּ מוּנָּחִין! וְלָא קַשְׁיָא: מָר קָא חָשֵׁיב בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים בַּהֲדֵי הֵיכָל, מָר לָא קָא חָשֵׁיב בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים בַּהֲדֵי הֵיכָל. תָּנוּ רַבָּנַן: מִזְרָח וּמַעֲרָב הָיוּ מוּנָּחִין, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: צָפוֹן וְדָרוֹם. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי? גָּמַר מְמְנוֹרָה, מָה מְנוֹרָה מִזְרָח וּמַעֲרָב, אַף הָנֵי נַמִי מִזְרָח וּמַעֲרָב. וּמְנוֹרָה גּוּפַהּ מְנָלַן? מִדִּכְתִיב בְּגֵר מַעֲרָבִי "עֲרֹךְ אֹתוֹ עֲרֹךְ אֹתוֹ [אַהֲרֹן וְגוֹ'] לִפְנֵי ה'", מִכְּלַל דִּכּוּלְּהוּ לָאו "לִפְנֵי ה'", וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ צָפוֹן וְדָרוֹם, כּוּלְּהוּ נַמִי "לִפְנֵי ה'" נִינְהוּ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי טַעְמָא? גָּמַר מֵאָרוֹן, מָה אָרוֹן צָפוֹן וְדָרוֹם, אַף הָנֵי נַמִי צָפוֹן וְדָרוֹם. וְרַבִּי נַמִי לִיגְמַר מֵאָרוֹן! - דָּנִין חוּץ מֵחוּץ, וְאֵין דָּנִין חוּץ מִבִּפְנִים. - וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לִיגְמַר מִמְּנוֹרָה! - אָמַר לָךְ: מְנוֹרָה גּוּפַהּ צָפוֹן וְדָרוֹם הֲוָה מַנַּח. - אֶלָּא הָכְתִיב "עֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו"! - דְּמְצַדֵּד לְהוּ אַצָּדוּדֵי, דְּתַנְיָא: "אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת" - מְלַמֵּד, שֶׁהָיוּ מְצַדְּדִין פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי נֵר אֶמְצָעִי. אָמַר רַבִּי נָתָן: מִכָּאן שֶׁאֶמְצָעִי מְשׁוּבָּח. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דַּאֲמַר מִזְרָח וּמַעֲרָב, הַיְינוּ דְּהָווּ יְתִיבִי עֲשָׂרָה בְּעֶשְׂרִים, אֶלָּא לְמַאן דַּאֲמַר צָפוֹן וְדָרוֹם, עֲשָׂרָה בְּעֶשְׂרִים הֵיכִי הָווּ יָתְבִי? וְתוּ, כֹּהֲנִים הֵיכִי הָווּ עָיְילִי? וְתוּ, מָצִינוּ חֲמִשָּׁה שֻׁלְחָנוֹת בַּדָּרוֹם! וְתוּ, שֻׁלְחָן דְּמֹשֶׁה הֵיכָא הֲוָה מַנַּח לֵיהּ? - וְלִיטַּעֲמִיךְ, לְמַאן דַּאֲמַר מִזְרָח וּמַעֲרָב נַמִי, שֻׁלְחָן דְּמֹשֶׁה הֵיכָא הֲוָה מַנַּח לֵיהּ? אֶלָּא, מִי סָבְרַתְּ חַד דָּרָא הֲוָה? תְּרֵי דָּרֵי נִינְהוּ.

בשלמא

כמין שני דדי אשה – אלמא: בדים ממזרח למערב קיימי, ראשן אחד למערב וראשן אחד למזרח בתוך הפתח. ושמע מינה: רוחבו של ארון – ממזרח למערב, שהיה אורכו של בית.

תרי גברי באמתא ופלגא – אי הוו בדים לאורכו – לא היה בין בד לבד אלא אמה ומחצה.

הקהתים שנים נושאי ארון המקדש שנים – והקימו הלוים את המשכן כשהיו רוצים לחנות, "עד בואם" – אלו נושאי הארון. **ואם תאמר:** – האי "מימין" ו"משמאל" דפתח קאמר. **אם כן מצינו חמש שולחנות בדרום** – שהפתח היה באמצע ההיכל בכותל מזרחי, ונמצאו חמשה שבשמאל דרך כניסה – כולם בדרום. **אלא של משה באמצע חמשה מימינו** – בדרומו, וחמשה משמאלו – בצפונו, וכולן בצפון ההיכל. ולקמן מפרש היכי מנחי. **תני חדא מחצי הבית ולפנים** – מונחין כל השולחנות, ואין אחד מהן בחצי מן החיצון לצד הפתח. **למר קא חשיב כו'** – שההיכל ששים אמה ארכו, כדכתיב (מלכים א ו) "והבית אשר בנה המלך שלמה להי" וגו'. ומאותן ששים היו עשרים בדביר, כדכתיב (שם) "ולפני הדביר עשרים אמה" וגו', וההיכל – ארבעים, כדכתיב (שם) "ארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני". והשולחנות יושבים בעשרים אמה של היכל של צד הדביר. מאן דתני "משליש הבית" – חשיב כל הששים אמה של דביר ושל היכל, ומאן דתני "מחצי הבית ולפנים" – לא חשיב אלא היכל לחודיה. **מזרח ומערב מונחים** – השולחנות, ראשן אחד למזרח וראשן אחד למערב, דהיינו אורכו לאורכו של בית. **מה מנורה מזרח ומערב** – השלשה קנים במזרח והשלשה במערב. **מדכתיב בנר מערבי לפני ה'** – דכתיב (ויקרא כד) "יערוך אותו אהרן וגו' לפני ה'", דמשמע: אותו לפני ה', ואין אחר לפני ה', אלמא: חד הוא דהוי כלפי מערב לצד בית קדשי הקדשים. אלמא: מזרח ומערב מונחים, והחיצון של צד מערב קרי ליה "נר מערבי". דאי בצפון – אישתכח דכולהו פי הפתילות שוות למערב. **מה ארון צפון ודרום** – אורכו לרוחבו של בית, כדאמרינן לעיל "וכך היה מונח, וכך היו בדיו מונחין". **חוץ מחוץ** – מנורה ושולחן – שניהם בהיכל. **והכתיב אותו** – דמשמע: אחד לפני ה', ותו לא? **מצדד להו אצדודי** – לעולם צפון ודרום מנחי, ואפילו הכי ליכא אלא חד כלפי מערב, והיינו אמצעי. שפי הפתילה כלפי מערב, ושאר הפתילות מצודדות פיהן כלפי האמצעי. ששלשה של צד צפון מצודדות כלפי דרום, ושלשה של צד דרום מצודדות כלפי צפון. **אל מול פני המנורה** – אמצעי עומד על גופה של מנורה, והשאר – על הקנים. ומשמע קרא: אותן שעל הקנים מצודדות כלפי אותם של מערב. **מכאן שאמצעי משובח** – לגבי שלש שקורין בספר תורה בשני ובחמישי, ואמרינן במסכת מגילה (כא,ב): אין פוחתין מעשרה פסוקים. וקאמר רבי נתן דאמצעי משובח, וקורא ארבעה, והשאר שלשה

למאן

שלשה. **היינו דיתבי עשרה** – עשר שולחנות בעשרים, כדאמרן לעיל: מחצי הבית ולפנים מונחים. וקסלקא דעתך: ראשו של זה בצד ראשו של זה קיימי, ואיכא למימר: אף על גב דאי אפשר שישבו עשר שולחנות של עשרים אמה בעשרים אמה מצומצמות, שלא יצאו קצת חוץ לעשרים אמות הפנימיות – איכא למימר: לא דק כולי האי הא דקתני לעיל "מחצי הבית ולפנים". **אלא למאן דאמר צפון ודרום** – דהיינו, לרוחבו של היכל – והלא רוחבו אינו אלא עשרים, ועשרה שולחנות של עשרים אמה בעשרים אמה היכי יתבי? הא אי אפשר לצמצם שלא יהא ריוח מועט בין שולחן לשולחן! **ותו** – אי נמי מצו יתבי, נמצא שמילאו את כל רוחב ההיכל, ובהנים ביום הכפורים היכי עיילי לפני ולפנים? אי נמי: בכל שבת ובנסיך ארבעה כהנים, כדקתני במתניתין, שנים ליטול שני סדרים הישנים, ושנים לסדר שני הסדרים החדשים. ועומדים אלו כנגד אלו, טפחו של נוטל בצד טפחו של מסדר. ואי כל רוחב ההיכל מלא, היכי אזלי כהנים הנוטלין באידך גיסא דשולחנות? **ותו מצינו חמשה שולחנות בדרום** – וקרא כתיב (שמות כו): "על צלע צפון"! **ותו שולחן דמשה** – דאמרן לעיל: באמצע מונח, היכי מונח? **ולמאן דאמר נמי מזרח ומערב שולחן דמשה היכא מנח** – אישתכח דיתיב הך שלחן כולו בעשרים אמות חיצוניות. והשתא מתרץ לכולהו פירכי: **מי סברת בחד דרא הוו יתבי** – כולהו עשר – ראשה של זו בצד ראשה של זו. **בתרי דרי הוו יתבי** – חמשה מינייהו – ראשה של זו בצד ראשה של זו, ושל משה אצלן לפנידם, ולא בשורתן. ושורה אחרת של חמשה – אצל אותה של משה ולא בשורתה. ואותם חמשה – ראשה של זו בצד ראשה של זו.

בְּשִׁלְמָא לְמַאן דַּאֲמַר צָפוֹן וְדָרוֹם - שַׁפִּיר, אֶלָּא לְמַאן דַּאֲמַר, מִזְרָח וּמַעֲרָב, מִכְּדִי שֻׁלְחָן כַּמָּה מָשׁוּךְ מִן הַכּוֹתֶל? שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמֶחֱצָה וְאַמָּה דְּיָדֵיהּ, וּשְׁתֵּי אַמּוֹת וּמֶחֱצָה דְּבֵינֵי בֵּינֵי וְאַמָּה, וּשְׁתֵּי אַמּוֹת וּמֶחֱצָה דְּבֵינֵי בֵּינֵי וְאַמָּה דְּיָדֵיהּ, אִישְׁתַּכַּח דְּקָאֲכִיל שׁוּלְחָן פַּלְגָא דְּאַמְתָא בַּדָּרוֹם! מִי סָבְרַתְּ שֻׁלְחָן דְּמשֶׁה בַּהֲדֵייהוּ הֲוָה יָתִיב? לָא, דְּמִידְלִי לֵיהּ וּמַנַּח לֵיהּ וּמִיתַּתֵּי לְהוּ לְדִידְהוּ פּוּרְתָּא, כְּתַלְמִיד הַיּוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ. תָּנוּ רַבָּנָן: עֲשָׂרָה שֻׁלְחָנוֹת עָשָׂה שְׁלֹמֹה, וְלֹא הָיוּ מְסַדְּרִין אֶלָּא עַל שֶׁל משֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֶת הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב". עֲשֶׂר מְנוֹרוֹת עָשָׂה שְׁלֹמֹה, וְלֹא הָיוּ מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁל משֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֶת מְנוֹרַת הַזָּהָב וְנֵרֹתֶיהָ לְבָע�ֵר בָּעֲרֶב". רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר: עַל כּוּלָּם הָיוּ מְסַדְּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֶת הַשֻּׁלְחָנוֹת וְעַלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים", וּכְכוּלָּן הָיוּ מַדְלִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר "אֶת הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר". רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיוּ מְסַדְּרִין אֶלָּא עַל שֶׁל משֶׁה, אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וְאֶת הַשֻּׁלְחָנוֹת אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים... זָהָב"? אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה שֻׁלְחָנוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ בְּאוּלָם מִבִּפְנִים לְפֶתַח הַבַּיִת, אֶחָד שֶׁל כֶּסֶף וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, עַל שֶׁל כֶּסֶף נוֹתֵן לֶחֶם הַפָּנִים בִּכְנִיסָתוֹ וְעַל שֶׁל זָהָב בִּיצִיאָתוֹ, שֶׁמַּעֲלִין בַּקּוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, אֶחָד שֶׁל זָהָב בִּפְנִים שֶׁעָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים תָּמִיד. וּמְנָא לָן דְּאֵין מוֹרִידִין? אָמַר רַבִּי, דַּאֲמַר קְרָא "וְיָקֶם משֶׁה אֶת בְּרִיחָיו וַיָּקֶם אֶת עַמּוּדָיו". וּמְנָלַן דְּמַעֲלִין? אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב, דַּאֲמַר קְרָא: "אֵת מַחְתּוֹת הַחַטָּאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשֹׁתָם וְעָשׂוּ אֹתָם רִקְּעֵי פַּחִים צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ כִּי הִקְרִיבָם לִפְנֵי ה' וַיִּקְדָּשׁוּ וְיִהְיוּ לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל", בַּתְּחִילָּה תַּשְׁמִישׁוֹ מִזְבֵּחַ וְעַכְשָׁיו גּוּפוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. "אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן" - תָּנֵי רַב יוֹסֵף: מְלַמֵּד, שֶׁהַלּוּחוֹת וְשִׁבְרֵי לוּחוֹת מוּנָּחִין בָּאָרוֹן. מִכָּאן, לְתַלְמִיד חָכָם שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֻחֶמֶת אוֹנְסוֹ, שֶׁאֵין נוֹהֲגִין בּוֹ מִנְהַג בִּזָּיוֹן. (סִימָן: בִּיטֵל, סָרַח, וְשָׁכַח) אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: פְּעָמִים

שביטולה

למאן דאמר מזרח ומערב – הכי יתבי ולמאן דאמר: צפון ודרום – יתבי הכי

בשלמא למאן דאמר צפון ודרום שפיר – דאף על גב דלא אפשר שלא יהא מקצתן מן השולחן בדרום, דאי אפשר לצמצם שולחנות של עשר אמות בעשר אמות, אפילו הכי דמאי דטפי טפח – לא הוי לא חשיב ליה. **אלא למאן דאמר מזרח ומערב** – הוא האורך והרוחב מצפון לדרום, מכדי שורה הצפונית כמה מרווחת מכותל צפוני? שתי אמות ומחצה, שיהו כהנים הנושאים שני סדרים יכולים להלך זה בצד זה, כדאמרינן במתניתין דשנים היו מסדרין בבת אחת. ולהילוך שני בני אדם, בעינן שתי אמות ומחצה, כדאמרינן לעיל גבי בדי ארון. ושלחן רוחב אמה, ושתי אמות ומחצה בין שורה צפונית לשלחן של משה, ואמה דידיה, ושתי אמות ומחצה בינו לשורה דרומית, ואמה רוחב השולחנות – הרי עשר אמות ומחצה. אישתכח דקאכיל פלגא באמתא דדרום, אכל תפסו. ולמאן דאמר: צפון ודרום – ליכא למיפרך הכי, דלדידיה הוי רוחבו ממזרח למערב, ושורה מערבית משוכה מכותל מערבי שתי אמות ומחצה, ואמה רוחב דשולחן, ושתי אמות ומחצה בינו ובין השלחן של משה רבי. **דמשה בהדייהו הוה יתיב** – באמצע ממש, דליבעי שתי (אמות) הפרשות של שתי אמות ומחצה. **לא דמידלו ליה ומנח ליה כו'** – שלא יהא מונח ביניהם ממש. אלא משוך לצד מערב, וראשו מכוון כנגד אויר שבין שתי השורות. דהשתא ליכא אלא חדא הפרשה, כתלמיד היושב לפני רבו, נמוך הימנו. כך אותם של שלמה נמוכין משל משה, דבית המקדש היה משופע, ולצד מערב מגביה יותר. **ומיתתי ליה פורתא** – מושיבם לצד מזרח במקום נמוך. **את השלחן** – לשון יחיד. **על כולן היו מסדרין** – פעמים בזה, פעמים בזה. **שנים שהיו באולם מבפנים** – אצל פתח ההיכל, אחד של כסף ואחד של זהב. והאי דקרי הכא "בסף", ובמתניתין "שייש" – משום דשייש לבן ככסף. **בכניסתו** – כשמגיעין לפתח, מניחין אותו עליו, ועומדין לפוש. **ועל של זהב ביציאתו** – ושם היה מונח, עד שיוקטרו הבזיכין, כדקתני מתניתין: **שמעלין בקודש** – כגון בכניסתו מניחו על של כסף, וכשמגיע להיכל מסדר על של משה שמצופה זהב – הרי עלייה. ולא מורידין, לכך ביציאתו מניחו על של זהב. **ויקם משה את המשכן וגו'** – מדרישיה וסיפיה דקרא בלשון הקמה, דאפילו בצחות הלשון לא הורד – שמע מיניה: אין מורידין. ואי נמי: דלא סייעוהו אחיו הכהנים בהקמת העמודים והאדנים – שמע מינה: אין מורידין. לפיכך לא נתעסקו בו אחרים. לישנא אחרינא: מעיקרא "ויקם משה את המשכן" (שמות מ) – דהיינו יריעות. שבתחילה פורס היריעות, ולא הורידן בהקמת העמודים והאדנים, אלא אחז היריעות בידו עד שהקים כולן. **אשר שברת ושמתם בארון** – שישים השברים בארון.

שביטולה

חמשה, ראשה של זו בצד ראשה של זו — אי אפשר לצמצם חמש שולחנות של עשר אמות בעשר אמות. אפילו הכי, כיון דטפי ליה טפח — לא הוי לא חשיב. והא דתניא בפרק "אמר להן הממונה" (יומא לג,ב): שולחן בצפון — משוך מן הכותל שתי אמות ומחצה, ומנורה בדרום — משוכה מן הכותל שתי אמות ומחצה, ומזבח ממוצע ועומד באמצע — ומשוך קימעא כלפי חוץ, משום דכתיב "ואת המנורה נכח השולחן" — דבעינן דחזו אהדדי. יש ליישבו אפילו כמאן דאמר: צפון ודרום מונחין, ואשולחן דמשה קאי. אבל שולחנות דשלמה — סמוכות לכותל. והא דתניא בפרק "הוציאו לו" (שם נא,ב): בין המזבח למנורה היה מהלך, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: בין שולחן למזבח. אף על גב דרבי מאיר סבירא ליה צפון ודרום מונחים כדמסיק התם, ניחא דיכול להלך בין שולחן למזבח. דשולחנות שלמה קיימי בתרי דרי, ושולחן דמשה בין שתי השורות, שתי אמות ומחצה ממנו לשורה החיצונה ושתי אמות ומחצה ממנו לשורה הפנימית. ומשוך מכותל צפוני שתי אמות ומחצה. והמזבח היה בין שולחן דמשה למנורה דמשה, אלא שמשוך קימעא כלפי חוץ. ומזבח הזהב היה אמה על אמה — נמצא מקום פנוי הרבה, שהיה יכול להלך בין המזבח לשולחנות. וצריך ליישב הסוגיא דשקלים (יא,א) דמייתי התם בפרק "שלש עשרה שופרות" פלוגתא דרבי ורבי אלעזר בר שמעון דהכא, ומתנייא התם איפכא: לרבי אלעזר בר שמעון — מזרח ומערב, ולרבי — צפון ודרום. והדר קא אמר: מאן דאמר: מזרח ומערב — כולן ראויין לשירות. ונראה דהיינו כרבי אלעזר בן שמוע דבסמוך, דאמר: על כולם היו מסדרים. ומאן דאמר: צפון ודרום — נמצא שולחן בצפון ומנורה בדרום דוקא על של משה מסדרן, פירוש: כרבי יוסי בר יהודה דבסמוך. דעל של שלמה — אין יכול לסדר, כיון שראש השורה סמוכה לכותל צפוני בדוחק. והדר קתני: השולחן היה נתון מחצי הבית ולפנים, משוך מן הקרן שתי אמות. ומנורה בדרום. ומזבח הזהב היה נתון בתוך הבית, חולק את הבית מחצי הבית ולפנים, משוך קימעא כלפי חוץ. וכולהו משליש הבית ולפנים. אי אפשר ליישב אותה ברייתא אלא כמאן דאמר מזרח ומערב מונחים. "משוך מן הקרן" — היינו מן הכותל שתים ומחצה היה משוך, אלא שדילג הסופר "ומחצה". והא דקאמר ברישא דברייתא "מחצי הבית", ובסיפא "משליש" — כדשנינן לעיל: דברישא לא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל, ובסיפא קא חשיב בית קדשי הקדשים בהדי היכל. **כמה** משוך מן הכותל שתי אמות ומחצה — כדתניא ביומא פרק "אמר להן הממונה" (לג,ב). ובקונטרס פירש הטעם: שיהיו שני הכהנים הנושאים שני הסדרין יכולין להלך זה בצד זה. **מלמד** שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון — בפרק קמא דבבא בתרא (יד,א) אמרינן: והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועובייין שלשה, ואם כל אחת בפני עצמה היתה ששה על ששה — אי אפשר ליישבן בארון זו אצל זו עשרים וארבעה טפחים לארבעתן, וארכו של ארון לרבי מאיר חמש עשרה טפחים באמת בת ששה, ולרבי יהודה שנים עשר טפחים ומחצה, דאמרינן באמה בת חמשה דאמתים וחצי ארכו! וצריך לומר: שהיו שברי לוחות תחת השלימות. ובירושלמי דשקלים בפרק "שלש עשרה שופרות" (הלכה א) משמע דארכן ששה ורוחבן שלשה, ומונחות אורכן לארכו של ארון, ויכול ליישב ארבעתן זו אצל זו ברחבן. והכי נמי איתא בפרק בתרא דתענית ירושלמי. והתלמוד שלנו נמי, דקאמר בבבא בתרא (יד,א): ארכן ששה ורחבן ששה, מצית למימר דמיירי בין שתיהן, כשהיו זו אצל זו לרחבן. והא דקאמר: כמה לוחות אוכלות בארון? שנים עשר טפחים — היינו בין לוחות ושברי לוחות, כשהיו מונחות זו אצל זו, ארכן לארכו של ארון.

יכול

שבימטולה של תורה – כגון שמבטל תורה, להוצאת המת ולהכנסת כלה, "זהו יסודה" – כלומר, מקבל שכר באילו יושב ומייסדה, ועוסק בה, שנאמר "אשר שברת". ולא אמר ליה בלשון כעס – שמע מינה: הסכימה עמו דעת השכינה כשביטל תורה ושיברן, כיון דנתכוין לטובה. **תקפה** – שלא יכול להעמיד גירסתו. רק – מיעוט הוא. **נוצרה בארבעים** – צורת הולד לארבעים יום, במסכת נדה (ל,א). **משנה על פתח הבית** – אצל פתח ההיכל בבניסתו, ולא היו מניחים אותו שם אלא להראותו שמעלין בקדש – דעבשיו מניחו על של שייש, ומיד נושאו בהיכל ומסדרו על של זהב של משה, ועל של זהב ביציאתו, עד שיוקטרו בזיכין, כדקתני לקמן. (מתניתין) **המבניסין עומדין בצפון** – דהכי שפיר, דאותן מסדרין העבודה יהו בצפון, דקדושת צפון חמירא. **ופניהם לדרום** – וסתמא כמאן דאמר: שולחנות – מזרח ומערב מונחין, ורוחבן – צפון ודרום. **אלו מושבין** – ועד שלא יגבידו הן מן השלחן, אלו מניחין. **אפילו אלו נוטלין** – לעצמן. **ואלו מניחין** – אחר שסילקו, אף זה היה תמיד, כדמפרש טעמא בגמרא: דאין "תמיד" אלא שלא ילין שולחן לילה אחד בלא לחם. **חל יום כפורים להיות בשבת** – ואין יכולין לאוכלו היום. **החלות מתחלקות לערב** – ולא למחר, דנפסל בלינה, לאחר זמנו שנסתלק. **השעיר** – של מוסף, שהוא חטאת, והוא שעיר הנעשה בחוץ, ונאכל לכהנים – נאכל לערב בלילי שבתות, אף על פי שאין יכולין לבשלו בשבת. **הכבליים** – כהנים אוכלין אותו חי, כשחל יום הכפורים בערב שבת. **גמרא הישנה** – מערכות שעמדו שם בשבת זו. ילין – בלילה. **מדבריו של רבי יוסי** – דאמר: משום דעמד הישן שחרית מעט בשלחן, והחדש ערבית מעט – קרי ליה "תמיד". שמע מינה: אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד וכו'. **אסור לאומרו** – שלא יאמר "בקרית שמע סגי", ולא ירגיל בניו לתלמוד תורה. **מצוה לאומרו כו'** – דסבר: משום קרית שמע נוטל שכר גדול כזה, כי אז תצליח את דרכיך אם היה עוסק כל היום – כל שכן ששכרו גדול, ומרגיל את בניו לתלמוד תורה. לישנא אחרינא: סברי הנך רבנן דמצי פטרי נפשייהו בקרית שמע, ויתבי כולי יומא וגרסי, שמע מינה: שכר גדול יש. **צא ובדוק כו'** – דבר שלא יהא בעולם. **ופליגא** – הא דרבי ישמעאל דאמר: חובה ללמוד כל היום. **כל כך חביבין כו' לא ימוש** – הבטיחו שלא תשתכח תורתו ממנו. **לא יהיו עליך חובה** – כאדם שיש לו חוב, ואומר "מתי אפרענו, ואיפטר" – כך לא יאמר אדם "אשנה פרק אחד, ואיפטר". שאי אתה רשאי לפטור עצמך מהן. **הסתת אדם** – אינה אלא לרעה, כמו (דברים יג) "כי יסיתך אחיך בן אמך" וגו'. **ואף הסיתך** – הקדוש ברוך הוא ללמוד תורה, כדי לינצל מגיהנם. **שפיה צר** – ולמה פיה צר? שיהא עשנה צבור בתוכה ולא יצא חוץ, כדי שידונו רשעים באש ובעשן. **העמיק** – הרחיב. כיון שבא לעומק, מיד מרחיב. ובגיהנם משתעי, דרישיה דקרא "כי ערוך מאתמול תפתה". למלך

יכול אפילו מחמת אונסו — משנה היא במסכת אבות (פרק ג משנה ח).

אחד של כסף — ברוב ספרים גרסינן "של שייש", וכן מוכח במסכת שקלים פרק "שלשה עשר שופרות" (ט,ב), דתנן: שלשה עשר שולחנות היו במקדש, שמונה — של שייש בבית המטבחיים, ושנים — במערבו של כבש: אחד של שייש, ואחד של כסף. ושנים — באולם: אחד של שייש, ואחד של זהב. ואמר בגמרא: תני "של כסף והיו". רבי אחא ורבי מיישא, ומטו בה משום רב שמואל בר רב יצחק: לית כאן "של כסף", מפני שהוא מרתיח. לא כדין תני: זה אחד מן הנסים שהיו במקדש, שכשם שהיו מניחין אותו חם, כך מוציאין אותו חם, שנאמר (שמואל א כא) "לשום לחם חם ביום הלקחו"? רבי יהושע בן לוי אמר: אין מזכירין מעשה נסים. משמע דכולה סוגיא, אשולחנות של אולם קיימא, דמיוחדים ללחם. ולא אשולחנות דבית המטבחיים, ובמערבו של כבש, דמיוחדים לאברים. ומיהו בכל הספרים כתוב שם במשנה, ובמסכת תמיד מייתי לה בפרק "לא היו כופתים" (לא,ב): אחד של כסף, ואחד של זהב — בשולחנות של אולם. ואין לדחות: דרוצה לומר, דכי היכי דאיכא נס אלחם, הכי נמי אאברים. דאם כן, הוה ליה לאיתויי מתניתין דמסכת אבות (פרק ה, משנה ה): לא הסריח בשר הקודש מעולם. ובקונטרס משמע כגירסא במתניתין דהכא — "של שייש", ובגמרא בברייתא — "של כסף". ופירש שם בקונטרס בגמרא: דהאי דקרי לה בברייתא "בסף" היא ברייתא דשקלים, ופלוגתא דתנאי היא. והא דפריך במסכת תמיד (לא,ב): מכדי אין ענויות במקום עשירות, אמאי עבדי דשייש? ניעבדו דכספא ודהבא! ומשני רבי שמואל בר רב יצחק: מפני שמרתיח — אבולהו פריך, ורבי שמואל בר רב יצחק לטעמיה, דחייש להכי במסכת שקלים (יא,ב).

מהו ללמוד חכמת יונית — תימה: וכי לא היה יודע דגזרו עליה? ולעיל פירשתי בריש "רבי ישמעאל" (סד,ב דיבור המתחיל "ארור").

לא יהו עליך חובה — כאדם שיש לו חוב, ואומר "מתי אפרענו, ואפטר", כך לא יאמר "אשנה פרק אחד, ואפטר". שאי אתה רשאי לפטור את עצמך מהן. כך פירש בקונטרס. עוד יש לפרש: "לא יהו עליך חובה" — שלא תעסוק אלא בהן, ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן שלא תעסוק בהן כלל, אלא יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ. אי נמי: "לא יהו עליך חוב" — ללמוד כל התורה, כדתנן במסכת אבות (פרק שני משנה טז): לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל. ששונאין

שֶׁבִּיטּוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה וְהוּ יְסוּדָהּ, דִּכְתִיב "אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ" - אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: יִישַׁר כֹּחֲךָ שֶׁשִּׁבַּרְתָּ. וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: תַּלְמִיד חָכָם שֶׁפָּרַח - אֵין מְבַזִּין אוֹתוֹ בְּפַרְהֶסְיָא, שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִשַּׁלְתָּ הַיּוֹם וְכָשַׁל גַּם נָבִיא עִמָּךְ לָיְלָה" - כַּסֵּהוּ כַּלַּיְלָה. וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: כָּל הַמְשַׁמֵּחַ דָּבָר אֶחָד מִתַּלְמוּדוֹ עוֹבֵר בְּלָאו, שֶׁנֶּאֱמַר "הַשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים", וְכִדְרַבִּי אָבִין אָמַר רַבִּי אֶילְעָא, דְּאָמַר רַבִּי אָבִין, אָמַר רַבִּי אֶילְעָא: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "הִשָּׁמֶר" "פֶּן" וְ"אַל" - אִינוֹ אֶלָּא לֹא תַּעֲשֶׂה. רָבִינָא אָמַר: "הִשָּׁמֶר" וּ"פֶן" - שְׁנֵי לָאוִין נִינְהוּ. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: בִּשְׁלֹשָׁה לָאוִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים". יָכוֹל אֲפִילּוּ מֵחֲמַת אוֹנְסוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר "וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ" - בְּמִסְרָם מִלִּבּוֹ הַכָּתוּב מְדַבֵּר. רַבִּי דוֹסְתַּאי בְּרַבִּי יַנַּאי אָמַר: יָכוֹל אֲפִילּוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר "רַק". רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: תּוֹרָה נִיתְּנָה בְּאַרְבָּעִים, וְנִשְׁכְּחָה נוֹצְרָה בְּאַרְבָּעִים. כָּל הַמְשַׁמֵּר תּוֹרָתוֹ - נִשְׁכָּחָתוֹ מִשְׁתַּמֶּרֶת, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּר אֶת הַתּוֹרָה - אֵין נִשְׁכָּחָתוֹ מִשְׁתַּמֶּרֶת. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מָשָׁל לְאָדָם שֶׁמָּסַר צְפוֹר דְּרוֹר לְעַבְדּוֹ, אָמַר: כִּמְדוּמֶּה אַתָּה שֶׁאִם אַתָּה מְאַבְּדָהּ, שֶׁאֲנִי נוֹטֵל מִמְּךָ אִיפָּר בְּדָמֶיהָ? נִשְׁכָּחָתְךָ אֲנִי נוֹטֵל מִמְּךָ. **משנה** שְׁנֵי שׁוּלְחָנוֹת הָיוּ בָּאוּלָם מִבִּפְנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת: אֶחָד שֶׁל שַׁיִשׁ, וְאֶחָד שֶׁל זָהָב. עַל שֶׁל שַׁיִשׁ נוֹתְנִים לֶחֶם הַפָּנִים בִּכְנִיסָתוֹ, וְעַל שֶׁל זָהָב - בִּיצִיאָתוֹ, שֶׁמַּעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. וְאֶחָד שֶׁל זָהָב מִבִּפְנִים, שֶׁעָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים תָּמִיד. וַאַרְבָּעָה כֹּהֲנִים נִכְנָסִין, שְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי סְדָרִים, וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בָזִיכִין. וַאַרְבָּעָה מַקְדִּימִין לִפְנֵיהֶם, שְׁנַיִם לִיטּוֹל שְׁנֵי סְדָרִים, וּשְׁנַיִם לִיטּוֹל שְׁנֵי בָזִיכִין. הַמַּכְנִיסִים עוֹמְדִים בַּצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם לַדָּרוֹם, וְהַמּוֹצִיאִין עוֹמְדִים בַּדָּרוֹם וּפְנֵיהֶם בַּצָּפוֹן, אֵלּוּ מוֹשְׁכִין וְאֵלּוּ מַנִּיחִין, וְטִפְחוֹ שֶׁל זֶה בְּנֶגֶד טִפְחוֹ שֶׁל זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר "לִפְנֵי תָּמִיד". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ אֵלּוּ נוֹטְלִין וְאֵלּוּ מַנִּיחִין, אַף הָיָה הָיְתָה תָּמִיד. יָצְאוּ וּנְתָנוּם עַל שֻׁלְחַן הַזָּהָב שֶׁהָיָה בָּאוּלָם. הִקְטִירוּ הַבָּזִיכִין, וְהַחַלּוֹת מִתְחַלְּקוֹת לַכֹּהֲנִים. חָל יוֹם כִּיפּוּרִים לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת - הַחַלּוֹת מִתְחַלְּקוֹת לְעֶרֶב. חָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת - שָׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים נֶאֱכָל לְעֶרֶב, וְהַבַּבְלִיִים אוֹכְלִין אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא חַי, מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתָּן יָפָה. **גמרא** תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ סִילֵּק אֶת הַיְּשָׁנָה שַׁחֲרִית וְסִידֵּר אֶת הַחֲדָשָׁה עַרְבִית - אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, אֶלָּא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "לִפְנֵי תָּמִיד"? שֶׁלֹּא יְלִין שֻׁלְחָן בְּלֹא לֶחֶם. אָמַר רַבִּי אַמִּי: מִדִּבְרֵיו שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי נִלְמוֹד, אֲפִילּוּ לֹא שָׁנָה אָדָם אֶלָּא פֶּרֶק אֶחָד שַׁחֲרִית וּפֶרֶק אֶחָד עַרְבִית - קַיֵּים מִצְוַת "לֹא יָמוּשׁ", וְדָבָר זֶה אָסוּר לְאוֹמְרוֹ בִּפְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ. וְרָבָא אָמַר: מִצְוָה לְאוֹמְרוֹ בִּפְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ. שָׁאַל בֶּן דָּמָה בֶּן אֶחָתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֶת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: כְּגוֹן אֲנִי, שֶׁלָּמַדְתִּי כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, מַהוּ לִלְמוֹד חָכְמַת יְוָנִית? קָרָא עָלָיו הַמִּקְרָא הַזֶּה "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה", צֵא וּבְדוֹק שָׁעָה שֶׁאֵינָהּ לֹא מִן הַיּוֹם וְלֹא מִן הַלַּיְלָה, וּלְמוֹד בָּהּ חָכְמַת יְוָנִית. וּפְלִיגָא דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי, אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: פָּסוּק זֶה אֵינוֹ לֹא חוֹבָה וְלֹא מִצְוָה אֶלָּא בְּרָכָה, רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יְהוֹשֻׁעַ שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה חֲבִיבִים עָלָיו בְּיוֹתֵר, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָשֶׂרָתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל", אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יְהוֹשֻׁעַ, כָּל כָּךְ חֲבִיבִין עָלֶיךָ דִּבְרֵי תוֹרָה? "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ". תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: דִּבְרֵי תוֹרָה לֹא יְהוּ עָלֶיךָ חוֹבָה, וְאִי אַתָּה רַשַּׁאי לִפְטוֹר עַצְמְךָ מֵהֶן. אָמַר חִזְקִיָּה, מַאי דִּכְתִיב "וְאַף הַסִּיתְךָ מִפִּי צָר רַחַב לֹא מוּצָק תַּחְתֶּיהָ"? בּוֹא וּרְאֵה שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר וָדָם. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם, אָדָם מֵסִית אֶת חֲבֵירוֹ מִדַּרְכֵי חַיִּים לְדַרְכֵי מִיתָה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵסִית אֶת הָאָדָם מִדַּרְכֵי מִיתָה לְדַרְכֵי חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַף הַסִּיתְךָ מִפִּי צָר" - מְגִיהִנָּם, שֶׁפִּיהָ צַר, שֶׁעֲשָׂנָהּ צָבוּר בְּתוֹכָהּ

בְּתוֹכָהּ. וְשָׁמָּא תֹּאמַר: כְּשֵׁם שֶׁפִּיהָ צָר, כָּךְ כּוּלָּהּ צָרָה - תַּלְמוּד לוֹמַר "הֶעָמִיק הִרְחִב". וְשָׁמָּא תֹּאמַר: לַמֶּלֶךְ לֹא הוֹכְנָה - תַּלְמוּד לוֹמַר "גַּם הִיא לַמֶּלֶךְ הוּכָן". וְשָׁמָּא תֹּאמַר: אֵין בָּהּ עֲצִים - תַּלְמוּד לוֹמַר "מְדֻרָתָהּ אֵשׁ וְעֲצִים הַרְבֵּה". וְשָׁמָּא תֹּאמַר: זֶה הוּא שִׁכְרָהּ - תַּלְמוּד לוֹמַר "וְנַחַת יְהוָה מָלֵא דָּשֶׁן". "חָל יוֹם הַכִּיפּוּרִים לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת" [וכו']. אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא בַּבְלִיִּים הֵם, אֶלָּא אַלֶּכְסַנְדְּרִיִּים הֵם, וּמִתּוֹךְ שֶׁשּׂוֹנְאִין אֶת בַּבְלִיִּים - קוֹרִין אוֹתָם עַל שֵׁם בַּבְלִיִּים. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא בַּבְלִיִּים הֵם, אֶלָּא אַלֶּכְסַנְדְּרִיִּים הֵם, וּמִתּוֹךְ שֶׁשּׂוֹנְאִין אֶת בַּבְלִיִּים - קוֹרְאִין אוֹתָן עַל שֵׁם בַּבְלִיִּים. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ שֶׁהִנַּחְתָּ דַּעְתִּי. **מִשְׁנָה** סִידֵּר אֶת הַלֶּחֶם בַּשַּׁבָּת וְאֶת הַבָּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת, וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִין בַּשַּׁבָּת - פְּסוּלָה, אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָן מִשּׁוּם פִּיגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. סִידֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבָּזִיכִין בַּשַּׁבָּת, וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת - פְּסוּלָה, וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָן מִשּׁוּם פִּיגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. סִידֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבָּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת, וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִין בַּשַּׁבָּת - פְּסוּלָה. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יַנִּיחֶנָּה לַשַּׁבָּת הַבָּאָה, שֶׁאֲפִילּוּ הִיא עַל הַשּׁוּלְחָן יָמִים רַבִּים - אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. **גְּמָרָא** תְּנַן הָתָם, אָמַר לָהֶם הַמְמוּנֶּה: "צְאוּ וּרְאוּ אִם הִגִּיעַ זְמַן שְׁחִיטָה". אִם הִגִּיעַ, הָרוֹאֶה אוֹמֵר: "בָּרַקָאי". מַתְנִיתָא בֶּן שְׁמוּאֵל אוֹמֵר: "הָאִיר פְּנֵי כָל הַמִּזְרָח". "עַד שֶׁבְּחֶבְרוֹן"? וְהוּא אוֹמֵר: "הֵן". וְלָמָּה הוֹצְרְכוּ לְכָךְ? - שֶׁפַּעַם אַחַת עָלָה מְאוֹר הַלְּבָנָה, וְדִימוּ שֶׁהָאִיר מִזְרָח, שָׁחֲטוּ אֶת הַתָּמִיד - וְהוֹצִיאוּהוּ לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה. וְהוֹרִידוּ כֹּהֵן גָּדוֹל לְבֵית הַטְּבִילָה. זֶה הַכְּלָל הָיָה בַּמִּקְדָּשׁ: כָּל הַמֵּסִיחַ אֶת רַגְלָיו - טָעוּן טְבִילָה, וְכָל הַמַּטִּיל מַיִם - טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. תָּנֵי אַבּוּהּ דְּרַבִּי אָבִין: לֹא זוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא אֲפִילּוּ עוֹלַת הָעוֹף שֶׁנִּמְלְקָה בַּלַּיְלָה, וּמִנְחָה שֶׁנִּקְמְצָה בַּלַּיְלָה - תֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה. בִּשְׁלָמָא עוֹלַת הָעוֹף - מִשּׁוּם דְּלָא אֶפְשָׁר לְאַהֲדוּרֵהּ, אֶלָּא מִנְחָה - אֶפְשָׁר דְּמַהֲדַר קוֹמֶץ לְדוּכְתֵּיהּ, וְקָמֵיץ בֵּימָמָא! הוּא תָּנֵי לָהּ, וְהוּא אֲמַר לָהּ: כְּלֵי שָׁרֵת מְקַדְּשִׁין שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן. מֵיתִיבִי: כָּל הַקָּרֵב בַּיּוֹם - קָדוֹשׁ בַּיּוֹם, בַּלַּיְלָה - קָדוֹשׁ בַּלַּיְלָה, בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה - קָדוֹשׁ בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה. כָּל הַקָּרֵב בַּיּוֹם קָדוֹשׁ בַּיּוֹם, בַּיּוֹם - אִין, בַּלַּיְלָה - לָא! - אֵינוֹ קָדוֹשׁ לְיִקָּרֵב, אֲבָל קָדוֹשׁ לִיפָּסֵל. מוֹתִיב רַבִּי זֵירָא: סִידֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבָּזִיכִין אַחַר שַׁבָּת, וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִין בַּשַּׁבָּת - פְּסוּלָה. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יַנִּיחֶנָּה לַשַּׁבָּת הַבָּאָה, שֶׁאֲפִילּוּ הִיא עַל הַשֻּׁלְחָן יָמִים רַבִּים - אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ: כְּלֵי שָׁרֵת מְקַדְּשִׁין שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן (לִיפָּסֵל) - לִיקְדּוֹשׁ וְלִיפָּסוֹל! אֲמַר רַבָּה: מַאן דְּקָא מוֹתִיב, שַׁפִּיר קָא מוֹתִיב. - אֲבוּהּ דְּרַבִּי אָבִין נַמִּי מַתְנִיתָא קָאָמַר! - קָסָבַר: לַיְלָה - אֵין מְחוּסַּר זְמַן, הָא יָמִים - מְחוּסָּרִין זְמַן. - סוֹף סוֹף

כִּי

לְמֶלֶךְ לֹא הוֹכְנָה – לתלמיד שפירש מן התורה לא הוכנה גיהנם, שלא יהא נידון בה. "מלך" קרי לתלמיד חכם, דכתיב (משלי ח) "בי מלכים ימלוכו". **שמא תאמר וְהוּ שכרה של תורה** – שמצלת מגיהנם, אבל שכר אחר אין לה. **ומתוך ששונאין חכמי ארץ ישראל את הכבליים** – קורין את האלכסנדריים, שעושין מנהג רעבתנות, על שם בבליים. **אלכסנדריים** – של מצרים.

משפחת רבי יהודה – מבבל היתה, לפיכך שמח בדברי רבי יוסי. **משנה** פסול – דמחוסר זמן הוא, שלא היה על השלחן אלא ששה ימים. והכא אי אפשר לתקן, ולומר: יניחנו עד שבת הבאה, דכיון דלחם נסדר כדינו בשבת – קידשו שלחן, ושוב אין יכול להשהותן אלא עד שבת ראשונה, דמיפסיל בלינה (הואיל ולן הלחם בלא בזיכין). **משום פיגול** – אם הקטירן על מנת לאכול מן הלחם למחר – אינו פיגול, שלא קרב המתיר כמצותו. **ולא משום נותר** – שאין נותר חל על הלחם, שהרי אין ראוי לאכילה. **וטמא** – האוכלו בטומאת הגוף – אינו בכרת, כדאמר ב"הקומץ [רבה"] (מנחות כה,ב): הניתר לטהורים – חייבין עליו משום טומאה. וזה, לא ניתר לטהורים מעולם – דבזיכין הוו מתירין דידיה, ולא קרבו כהילכתן. **לאחר שבת** – למחר. **יניחנו לשבת הבאה** – ויעמוד שבועיים על השולחן, דכיון דלא נסדר בשבת – אין שולחן מקדשו עד השבת. הילכך לא מיפסל בלינה למוצאי שבת. **גמרא** זמן השחיטה – אם האיר היום לשחוט את התמיד. **ברקאי** – האיר היום, כמו (תהלים צז) "האירו ברקיו תבל". **מתתיא בן שמואל** – היה ממונה על כך, כדאמר בשקלים (ז,ב) שהיה ממונה על הפייסות, והיינו פייסות שמפייסין כשהאיר היום מי שוחט ומי זורק. ובשהוא שואל אם הגיע זמן שחיטה, אומר לאותו שעל הגג: אמור, אם האיר פני כל המזרח. והוא אומר לו: הן. ובתלמוד ירושלמי נמצא שלפיכך היה אומר "עד שבחברון" ביום הכפורים – כדי להזכיר ישיני חברון. **ולמה הוצרכו לכך** – לעלות לגג ולראות אם האיר היום? **ודימו** – סבורים היו. **והוציאו לבית השריפה** – שפסול היה, לפי שנשחט בלילה, דכתיב (ויקרא יט) "ביום זבחכם" – ביום בעי לזבוח. **והורידו כהן גדול כו'** – מפרש בסדר יומא בפרק שלישי (כט,א) היכא קאי. **מיסך רגליו** – גדולים, שהלך לבית הכסא. **לא זו בלבד** – תמיד שנשחט בלילה יוצא לבית השריפה. **אלא אפילו עולת העוף ומנחה** – דלאו קרבן חשוב הוא, דאין באין בציבור, אם נעשו בלילה – יצאו לבית השריפה. **מקדשין** – וזה שקמץ ונתן קומץ בכלי, אף על גב דלילה לאו זמן קידוש הוא – מקדש ליה כלי, ושוב אי אפשר לערבו בשירים ולחזור ולקמוץ, שכבר נתקדש זה לשם קומץ. **כל הקרב ביום** – כגון סתם קרבנות. **קדוש ביום** – שאם נתנו בכלי שרת ביום – כלי שרת מקדשו. **בלילה** – כגון מנחת נסכים. **וקומין קרב ביממא** – מ"ביום צוותו". **ליפסל** – כגון בלינה ומחוסר כפורים, וכגון הכא: דתו לא אפשר לאהדורי, ונפסל במחוסר זמן. **ליקדוש** – מאחד בשבת, וכי מטי אידך דאחד בשבת – ליפסל בלינה למוצאי אחד בשבת, שהרי שהה יותר משמנה ימים? **ואבוה דרבי אבא נמי מתניתא קאמר** – ולאו מדעתיה דנפשיה, הילכך ליכא למימר: בדותא היא, ומבעיא לן לתרוצינהו. **קסבר** – תנא דרבי אבין: לילה אין מחוסר זמן, דהלילה הולך אחר היום. הילכך מקדש ליה כלי שרת לקומץ – דזמנו הוא, אלא שאין עבודת לילה בשירה. **[אבל ימים] מחוסר זמן** – דימים הוי מחוסר זמן. הילכך לחם הנסדר באחד בשבת – לא מקדש ליה לאיפסולי, דאכתי כמה ימים יש עד זמנו.

כִּי

ששונאין את הבבליים — כדאשכחנא בפרק קמא דיומא (ט,ב), דאמר, אמר ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי אלעזר: אלהא דישראל סנינא לבו, לפי שלא עלו בימי עזרא. ומה שמזכירין אותם לגנאי על שאוכלין את השעירים חיים, אף על גב דמצוה קעבדי, שלא יבואו לידי נותר — לפי שהרגילו עצמם כמו כן לאוכלם חיים, אף בכל השנים, דמיחזי כרעבתנותא. **אמר** להם הממונה — ביומא (כח,א) פירש בקונטרס דממונה הוא הסגן. וקשה: דאם כן, הוה ליה למיחשביה בהדי דברים דחשיב בירושלמי דיומא שהסגן משמש: אומר לו "אישי כהן גדול הגבה שמאלך". הסגן בימינו, וראש בית אב בשמאלו. והניף הסגן בסודרים, ואחז הסגן בימינו והעלהו. לא היה מתמנה להיות כהן גדול עד שנעשה סגן. אלא ממונה אחר היה. ושמא היה ממונה על הפייסות, דמיקרי "ממונה" סתם, כדתנן פרק שני דיומא (כב,א): אומר להם הצביעו.

מתתיא בן שמואל אומר (אם) האיר פני המזרח — מתתיא בן שמואל היה ממונה על כך, כדאמר בשקלים (ז,ב): מתתיא בן שמואל היה ממונה על הפייסות. והיינו הפייסות — שכשהאיר היום היו מפייסין מי שוחט מי זורק. וכשהוא שואל אם הגיע זמן, אומר לאותו שעולה על הגג "אמור אם האיר פני כל המזרח עד שבחברון". והוא אומר לו "הן". ובתלמוד ירושלמי נמצא שלפיכך אומר לו ביום הכפורים "עד שבחברון" — כדי להזכיר ישיני חברון. כך פירש בקונטרס. ומה שכתוב בספרים בפרק "אמר להן הממונה" (יומא כח,ב): "מתתיא בן שמואל אומר ממונה על הפייסות אומר" כו' — ליתא. אלא אומר הרב רבינו מאיר דהכי גרסינן "מתתיא בן שמואל ממונה על הפייסות אומר" — שהוא עצמו ממונה על כך. והתם מפרש מי אומר כן. **אלא** אפילו עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמצה — רבותא היא מהני, אף על גב דלאו בכלל "ביום זבחכם" נינהו. קא משמע לן דנפקי מ"ביום צוותו", כדמפרש במגילה (כ,ב), ומשום קודם התמיד לא מיפסלא — דהיינו למצוה בעלמא, כדאמרינן בפרק "התכלת" (מנחות מט,ב). ומשום פסול לינה נמי לא — דלאלתר שרפו, אפילו קודם עמוד השחר. ומידהו אי אפשר לומר כן, דהא פריך: ניהדר קומץ לדוכתיה, ולקמציה ביממא! ומשני: כלי שרת מקדשין שלא בזמנן, ומיפסיל משום לינה. אלמא לא מיפסיל קמיצה. ואי אפשר לשרוף עד אחר עמוד השחר, שיפסל בלינה. ו"נקמצה" — לאו דוקא, אלא אפילו לא נקמצה נמי, כדתנן בפרק שני דמעילה (ט,א).

בלילה — פירש בקונטרס: כגון מנחת נסכים. ויש מפרשים: הטבת נרות — לא שייך על זה לשון "קרב".

כמי

כמי שסידרו הקוף — הא דאמרינן בסוף "לולב וערבה" (סוכה נ,א) דלא היה ממלא במקודשת, משום פסול לינה, ולא אמרינן דנעשה כמי שמלאהו הקוף — שאני התם, דלא בעי כהן בבגדי כהונה במילוי.

שני ימים טובים של ראש השנה קודם לשבת נאפה ברביעי ונאכל לשבת שניה לאחד עשר — ואי קשיא: שנים עשר נינהו, דהא אין נאכלות עד מוצאי שבת, דבאותה שבת הוי יום הכפורים! הא לא קשיא, דלענין אכילת קדשים לילה הולכת אחר היום שעבר, כדאמר ב"אותו ואת בנו" (חולין פג,א), הילכך מיקרי אחד עשר. כך פירש בקונטרס. ונראה דלא קשיא מידי, דאם באו עדים מן המנחה ולמעלה, דנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש (ראש השנה ל,ב) — יום שני עיקר, ומנינן מיניה יום הכפורים, ויחול אחר השבת. ודנוהגין אותו היום קודש — חומרא בעלמא, דלא ליזלזלו ביה לשנה הבאה. ואם קודם מנחה באו עדים — לא עבדינן אלא חד יומא, ומחרתו דהוא ערב שבת, חול. אף על פי שכבר אפו לחם הפנים מערב יום טוב — חוזרין ועושין אחרים, לקיים "לחם חום" כמו שנוכל יותר. וראשון נאכל בפדיון. ואף על פי דאמר בפרק "המנחות והנסכים" (מנחות קא,א): כל הראוי למזבח — אינו יוצא מידי מזבח לעולם, היכא דאיכא תקנה — לא אמר, משום "לחם חום ביום הלקחו", כדאמרינן בפרק "התכלת" (מנחות מז,ב) גבי שני כבשים ששחטן על ארבע חלות, ותודה ששחטה על שמונים חלות. ומיהו קשה: היכי חייל יום הכפורים באחד בשבת? הא משמע בפרק "החליל" (סוכה נד,ב) דלא מיקלע באחד בשבת אלא לאחרים, שעושין לעולם אחד מלא ואחד חסר. ומשנה זו שנויה בפרק שני דערכין (ח,ב), וקתני רישא "אין פוחתין משישה חדשים המעוברין בשנה", ולא נראה לעבר יותר על שמנה, ומשמע התם דאתיא דלא כאחרים.

ואינו דוחה את יום צום — בפרק "אלו עוברין" (פסחים מז,א) פריך מהכא ד"שתי הלחם" למאן דאמר מדאורייתא צורכי שבת נעשין ביום טוב: דהכא קתני ואפילו דיום טוב ביום טוב לא עבדי! ומשני: שאני התם, דאמר קרא "לכם" — ולא לגבוה. ולרבן שמעון בן גמליאל דאמר משום רבי שמעון בן הסגן: דוחה את יום טוב ואינו דוחה את יום צום מאי איכא למימר? סבירא ליה כאבא שאול. ומוחק שם בקונטרס "יום צום" (משמע) [משום] דלא שייך יום צום גבי שתי הלחם. ובחנם מחקו, דמילתא דרבן שמעון בן גמליאל מיתניא בתר הנך תרתי בבי דשתי הלחם ולחם הפנים, ואתרוייהו פליג רבן שמעון בן גמליאל, ונקט "יום צום" משום לחם הפנים.

הדרן עלך שתי הלחם

המנחות והנסכים שנטמאו — בגמרא פליגי אי נטמאו דוקא או אפילו טהורין. **העופות** — בשקדם הקדישן למומן מיירי. אבל קדם מומן להקדישן — נפדין, כדתניא בתוספתא ובפרק בתרא דתמורה (לג,א), דתני לוי: הכל היו בכלל העמדה והערכה, ואפילו בעל מום מעיקרו. וכן תני לוי במתניתיה: אפילו חיה, ואפילו עופות. **וכלי** שרת — לרבי נחמיה דאמר פרק "הנהנה" (מעילה יט,ב) דיש מועל אחר מועל, דאם אחרים מביאין לידי מעילה, הוא עצמו לא כל שכן — ניחא דאין להם פדיון. ואשכחן לרבנן נמי דאין מועל אחר מועל, דמדרבנן אין נפדין. ובגמרא משמע נמי דהוי דרבנן בעלמא, דמפרש: כלי שרת ולבונה, משום דלא שכיחי.

כִּי מָטֵי לֵילְיָא דְּבֵי שִׁימְשֵׁי - לִיקְדּוֹשׁ וְלִיפְסוֹל! אָמַר רָבָא: בְּשֶׁקְּדָם וְסִילֵּק. מָר זוּטְרָא, וְאִיתֵּימָא רַב אַשִׁי אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּשֶׁלֹּא קָדַם וְסִילֵּק, כֵּינָן דְּסִידְּרוּ שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ - נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁפִּסְּדְרוּ הַקּוֹף. **מִשְׁנָה** שְׁתֵּי הַלֶּחֶם נֶאֱכָלוֹת אֵין פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר עַל שִׁלְשָׁה. כֵּיצַד? נֶאֱפוֹת מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב - נֶאֱכָלוֹת בְּיוֹם טוֹב לִשְׁנַיִם. חָל יוֹם טוֹב לִהְיוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת - נֶאֱכָלוֹת לִשְׁלֹשָׁה. לֶחֶם הַפָּנִים נֶאֱכָל אֵין פָּחוֹת מִתִּשְׁעָה וְלֹא יוֹתֵר עַל אַחַד עָשָׂר. כֵּיצַד? נֶאֱפָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת - וְנֶאֱכָל בַּשַּׁבָּת לְתִשְׁעָה. חָל יוֹם טוֹב לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת - נֶאֱכָל לַעֲשָׂרָה. שְׁנֵי יָמִים [טוֹבִים] שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה - נֶאֱכָל לְאַחַד עָשָׂר. וְאֵינוֹ דּוֹחֶה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן הַסְּגָן: דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב, וְאֵינוֹ דּוֹחֶה אֶת יוֹם צוֹם. **גמרא** אָמַר רָבִינָא: לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר נְדָרִים וּנְדָבוֹת אֵין קְרֵיבִין בְּיוֹם טוֹב, לָא תֵּימָא מִדְּאוֹרַיְיתָא מִיחַזְא חָזֵי, וְרַבָּנַן הוּא דְּגָזְרוּ שֶׁלֹּא יִשְׁהֶא, אֶלָּא מִדְּאוֹרַיְיתָא נַמִי לָא חָזֵי, דְּהָא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּחוֹבַת הַיּוֹם הוּא, וְלֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁמָּא יִשְׁהֶא. וְקָתָנֵי: אֵינוֹ דּוֹחֶה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב.

הדרן עלך שתי הלחם

מִנְחוֹת וְהַנְּסָכִים שֶׁנִּטְמְאוּ, עַד שֶׁלֹּא קָדְשׁוּ בַּכְּלִי - יֵשׁ לָהֶם פִּדְיוֹן, מִשֶּׁקִּדְּשׁוּ בַּכְּלִי - אֵין לָהֶם פִּדְיוֹן. הָעוֹפוֹת וְהַעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה וּכְלֵי שָׁרֵת מִשֶּׁנִּטְמְאוּ - אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר פִּדְיוֹן אֶלָּא בַּבְּהֵמָה. **גמרא** אָמַר שְׁמוּאֵל: וַאֲפִילּוּ הֵן טְהוֹרִין - נִפְדִּין. מַאי טַעְמָא? כַּמָּה דְּלָא קָדְשֵׁי בַּכְּלִי - קְדוּשַׁת דָּמִים נִינְהוּ, וּקְדוּשַׁת דָּמִים נִפְדִּין. - וְהָא "נִטְמְאוּ" תְּנַן! - הוּא הַדִּין דְּאַף עַל גַּב דְּלָא נִטְמְאוּ, וְאַיְידֵי דְּקָא בָּעֵי מִיתְנָא סֵיפָא "מִשֶּׁקִּדְּשׁוּ בַּכְּלִי אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן", דַּאֲפִילּוּ נִטְמְאוּ נַמִי לָא, תָּנָא נַמֵּי רֵישָׁא "שֶׁנִּטְמְאוּ עַד שֶׁלֹּא קָדְשׁוּ בַּכְּלִי". - פְּשִׁיטָא, קְדוּשַׁת הַגּוּף נִינְהוּ! - אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וּבַעַל מוּם אִיקְרֵי "טָמֵא", טָמֵא נַמִי - כְּבַעַל מוּם דָּמֵי, וְאַף עַל גַּב דְּקָדוֹשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף - כֵּיוָן דְּנָפַל בֵּיהּ מוּם מִיפְּרִיק, קָא מַשְׁמַע לָן, דְּלָאו כִּי הַאי "טָמֵא" קָרְייֵהּ רַחֲמָנָא לְבַעַל מוּם,

דמכלי

כי מטי לילא דבי שימשי – של שבת ראשונה – ליקדוש, דהא אמרת: לילה אין מחוסר זמן, וליפסול בליל ששי [של שבת שני] בלינה, שהרי עומד שם שמונה ימים שלימים. **בשקדם וסילקו** – קודם בין השמשות של שבת ראשונה, וסידר למחר. **שלא כמצותו** – דסידרו בעודו מחוסר זמן. **נעשה כמי שסידרו הקוף** – ואין שולחן מקדשו אפילו בזמנו, אבל קומץ – כמצותו חשיבא ליה, דלילה אין מחוסר זמן. **משנה** **לא פחות משני ימים** – משנאפו. לשלשה – שאפאום בערב שבת, שאין אפייתן דוחה לא שבת ולא יום טוב. **לתשעה** – לשבת שניה. **נאכלות לעשרה** – שנאפה בחמישי בשבת. **שני ימים טובים של ראש השנה** – קודם לשבת, נאפה בארבע, ונאכלת לשבת שניה – לאחד עשר. ואי קשיא: שנים עשר נינהו, דהא אין נאכלות עד מוצאי שבת. דאותו שבת הוי יום הכפורים? הא לא קשיא, דלענין אכילת קדשים לילה הולך אחר היום שעבר, כדאמר ב"אותו ואת בנו" (חולין פג,א), הילכך מיתקרי אחד עשר. **ואין דוחה** – אפייתן. **את יום צום** – חל יום הכפורים בערב שבת – אין לחם הפנים נאפה בו. **גמרא** **לדברי האומר** – במסכת ביצה (יט,א) מחלוקת. **שמא ישהא** – קרבנות כל השנה, שיהא נודר ונודב ולא יקריבם עד הרגל, ונמצא מכוין וממתין מלאכה עד המועד. ועוד: שמא יעבור ב"בל תאחר". **וליכא שמא ישהא** – שהרי אין יכול להקריבם אלא בו ביום.

הדרן עלך שתי הלחם

משנה **המנחות והנסכים עד שלא קדשו בכלי** – לא קדשו קדושת הגוף אלא קדושת דמים – שצריך לפדותן, והדמים קדושים. **והעופות והעצים והלבונה וכלי שרת שנטמאו אין להם פדיון** – שלא נאמר פדיון בקדושת הגוף אלא בבהמה בעלת מום, כדמפרש בגמרא. **גמרא** **ואפילו טהורים נפדין** – מנחות ונסכים. **בעל מום איקרי טמא** – מפרש לקמן.

דמכלי

דמכלי שרת לא אשכחן דבר דמיפריק – לאחר שקדש בכלי שרת. ואפילו בהמה בעלת מום שנאמר בה פדיון, לאחר שקדישה בכלי שרת, כגון ששחט – לא אשכחן בה פדיון. **ואם בבהמה הטמאה וגו'** – וכתיב בתריה "והעריך אותה" וגו', אלמא נפדין. **טמאה ממש** – כגון סוס וגמל וחמור. **כשהוא אומר** – למטה מאותה פרשה "ואם בבהמה הטמאה ופדה" וגו'. **מומין קבועין ועוברין** – מפרש בבכורות (לו,ב). **מותיב רב הונא** – לשמואל. **עופות קדושת הגוף נינהו** – דהן עצמן קרבין, ואין צריכין קדושת כלי. **אלא עצים ולבונה** – שלא קידשם בכלי, וכלי שרת – כי נטמאו, ליפרקו. דהא לאו קדושת הגוף נינהו, אלא מכשירי קרבן הם! אלא לאו, משום דמנחות ונסכים טהורים – אין נפדים, והני אף על גב דנטמאו כו'. **ועצים לאו בני קבולי טומאה נינהו אלא משום חיבת הקודש** – דכתיב "והבשר" – לרבות עצים ולבונה. והני מילי, כי משפי להו ונסרן ומייפן לגזירים לבקעיות יפות, דחזו למערכה. **לעולם אימא לך טהורים בעלמא נפדין** – והני כטהורים דמו, והיינו טעמא דלא מיפרקי: **משום דלא שביחי** – ואי הוו להו פדיון טהורין – פריק להו לחולין, ותו לא משכחי גזברין מידי אחרינא לצורך העבודה. **תמימים** – בהמה טהורה. **אלא למזבח** – שימכרו לצרכי קרבנות. **הוה הדר ביה** – ממאי דאמר (עופות) מנחות ונסכים נפדין טהורים, אף על גב דראויין למזבח. **בדוקין** – טיילי"א. **כולן** – כל המנחות. **חוץ ממנחת חוטא** – שאפילו טהורה – נפדית, שהרי אמרה תורה בקרבן עולה ויורד (ויקרא ה) "מחטאתו" "על חטאתו" בכבשה או שעירה, ובתורים כתיב (שם) "מחטאתו", ובמנחה כתיב "על חטאתו", ודרשינן (בפרק בתרא) (דכריתות כו,ב) דלהכי כתיב "מחטאתו" בכבשה – דמשמע: מקצת חטאתו, שאם היה עשיר כשטימא מקדש, והפריש מעות לכבשה או שעירה, והעני – יביא ממקצת דמי תורים או מנחה, והשאר – חולין. ולהכי כתיב (שם) גבי עשירית האיפה "על חטאתו" – דמשמע: יוסיף, שאם היה עני והפריש עשירית האיפה והעשיר – יפדנה, ויוסיף עליה מעות, ויביא כבשה או שעירה. **לרבי שמעון** – דאמר לקמן: כל האסור בהנאה – אינו מטמא טומאת אוכלין. **הערלה וכל הנך** – איסורי הנאה נינהו.

ושור

דְּמִכְּלֵי שָׁרֵת לָא אַשְׁכַּחַן דְּמִיפְרִיק. וּבַעַל מוּם הֵיכָא אִיקְּרֵי "טָמֵא"? דְּתַנְיָא: "וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה'" - בְּבַעֲלֵי מוּמִין שֶׁנִּפְדִּין הַפָּתוּב מְדַבֵּר. אַתָּה אוֹמֵר: בְּבַעֲלֵי מוּמִין שֶׁנִּפְדּוּ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בִּבְהֵמָה טְמֵאָה מַמָּשׁ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְּעֶרְכֶּךָ" - הֲרֵי בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲמוּרָה, הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה"? - בְּבַעֲלֵי מוּמִין שֶׁנִּפְדּוּ הַפָּתוּב מְדַבֵּר. יָכוֹל יִפְדּוּ עַל מוּם עוֹבֵר? תַּלְמוּד לוֹמַר "אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה'" - מִי שֶׁאֵינָהּ קְרֵיבָה לַה' כָּל עִיקָּר, יָצְתָה זוֹ שֶׁאֵינָהּ קְרֵיבָה הַיּוֹם וּקְרֵיבָה לְמָחָר. מוֹתִיב רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ: הָעוֹפוֹת וְהָעֲצִים וְהַלְּבוֹנָה וּכְלֵי שָׁרֵת שֶׁנִּטְמְאוּ - אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר פִּדְיוֹן אֶלָּא בִּבְהֵמָה. בִּשְׁלָמָא עוֹפוֹת - קְדוּשַׁת הַגּוּף נִינְהוּ, וְלֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בִּבְהֵמָה, אֶלָּא עֲצִים וּלְבוֹנָה וּכְלֵי שָׁרֵת - לִיפָּרְקוּ! אֶלָּא לָאו מִשּׁוּם דְּטָהוֹרִין בְּעַלְמָא אֵין נִפְדִּין. וְהָנֵי נַמִּי, אַף עַל גַּב דְּנִטְמְאוּ כְּטָהוֹרִים דָּמוּ, דְּעֲצִים וּלְבוֹנָה לָאו בְּנֵי אַשְׁוֵיי אוּכְלָא נִינְהוּ אֶלָּא חִיבַּת הַקֹּדֶשׁ מְשַׁוָּה לְהוּ אוּכְלָא, דְּעֵצִים כַּמָּה דְּלָא מְשַׁפֵּי לְהוּ לְגָזִירִין לָא מִיתַּכְשְׁרִי - לְבוֹנָה נַמִּי כַּמָּה דְּלָא קִידְּשָׁהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת לָא מִיתַּכְשְׁרָה, כְּלֵי שָׁרֵת נַמִּי הוֹאִיל וְאִית לְהוּ טָהֳרָה בְּמַקְוֶה! - לָא, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ: טְהוֹרִין בְּעַלְמָא נִפְדִּין, וְהָנֵי - מִשּׁוּם דְּלָא שְׁכִיחִי הוּא. בִּשְׁלָמָא לְבוֹנָה וּכְלֵי שָׁרֵת - לָא שְׁכִיחִי, אֶלָּא עֲצִים - מִישְׁכַּח שְׁכִיחִי! - עֲצִים נַמִּי, כֵּיוָן דַּאֲמַר מָר: כָּל עֵץ שֶׁנִּמְצָא בּוֹ תּוֹלַעַת פָּסוּל לִגְבֵּי מִזְבֵּחַ, הֵילְכָךְ לָא שְׁכִיחִי. אֲמַר רַב פַּפָּא, אִי שְׁמִיעָא לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל הָא דְּתַנְיָא: הַמַּתְפִּים תְּמִימִים לְבֶרֶךְ הַבַּיִת - אֵין פּוֹדִין אוֹתָן אֶלָּא לַמִּזְבֵּחַ, שֶׁכָּל הָרָאוּי לַמִּזְבֵּחַ אֵינוֹ יוֹצֵא מִידֵי מִזְבֵּחַ לְעוֹלָם, וְאַף עַל גַּב דְּקִדּוּשַׁת דָּמִים נִינְהוּ - אֵין נִפְדִּין, הוֹאִיל וּטְהוֹרִים הֵם, הֲוָה הֲדַר בֵּיהּ. - וְלָא הִיא, שְׁמִיעָא לֵיהּ וְלָא הֲדַר בֵּיהּ. לָאו אָמְרַתְּ הָתָם: כֵּיוָן דְּלָא שְׁכִיחִי - לָא מִיפָּרְקִי? הָכָא נַמִּי, כֵּיוָן דִּשְׁכִיחִי מוּמִין דְּפָסְלִי בַּבְּהֵמָה, דַּאֲפִילּוּ בְּדוּקִין שֶׁבָּעֲיִן נַמִּי פְּסֻלֵי - הֵילְכָךְ לָא שְׁכִיחִי. רַב כָּהֲנָא אָמַר: טְמֵאִין - נִפְדִּין, טְהוֹרִין - אֵין נִפְדִּין. וְכֵן אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: טְמֵאִין - נִפְדִּין, טְהוֹרִין - אֵין נִפְדִּין. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: אֲפִילּוּ טְהוֹרִין - נִפְדִּין. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כּוּלָּן, טְמֵאִין - נִפְדִּין, טְהוֹרִין - אֵין נִפְדִּין. חוּץ מֵעֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁל מִנְחַת חוֹטֵא, שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה "מֵחַטָּאתוֹ" "עַל חַטָּאתוֹ". אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: שָׁמַעְתִּי, פִּיגֵּל בְּמִנְחָה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֵינוֹ מְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין. דְּתַנְיָא: הָעַרְלָה, וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם,

ושור

אף על גב דנטמאו כטהורים דמו – מדלא קאמר "טהורים נינהו" משמע דמקבלי טומאה, אלא דלא חשיבא טומאה. ותימה: דבפרק "כל הפסולין" (זבחים לד,א) אמרינן: והאמר מר, "והבשר" – לרבות עצים ולבונה? הכא במאי עסקינן: כגון שקדשו בכלי. ואף על גב דאליבא דרבא מסיק הכי, אביי נמי לא פליג בהא! ויש לומר: דהתם – מדאוריייתא, והכא מדרבנן. והכא נמי הא קאמר: עצים כמה דלא משפי להו לגזירין, דלא מיתכשרי — משמע דאז מקבלי טומאה מדאורייתא. וקדושת כלי דהתם – היינו שיפוי גזירין דהכא. ובקונטרס פירש התם דמיירי בעצים שחתה במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים, ולפיכך צריך לומר דהכשר של שיפוי גזירין דהכא – דרבנן. ולא יתכן פירוש זה, דבמסכת תמיד (כח,ב) משמע שהיה חותה מן המאוכלות הפנימיות. וגם אין לפרש דמיירי אליבא דרבי ב"הקומץ רבה" (מנחות כ,ב) במתנדב עצים, דעצים קרבן נינהו ובעו כלי שרת – דהא מסיק התם דנעשה כמי שקרבו מתירין, דתנן: כל שאין לו מתירין – משיקדש בכלי. ולרבי הא אמרינן: עצים טעונין קמיצה – אלמא יש להן מתירין. אף על גב דבפרק "הקומץ רבה" (שם) אמר שהקומץ והשירים הכל למזבח – אלמא קדושת כלי דהתם היינו שיפוי גזירין דהכא ובעצי המערכה. ומתוך לשון הקונטרס משמע דכמה דלא משפי להו לגזירין – טהורין לגמרי, ו"בטהורין דמו" לאו דוקא, אלא טהורין ממש. ואם תאמר: וכי משפי להו לגזירין בקורדום, הייכי מקדשי? והא קורדום אינו כלי שרת, כדמשמע בתוספתא, דתניא: השואל קורדום של הקדש מחבירו ביקע בו, ובא חבירו וביקע בו – כולן מעלו. נתנה לחבירו, וחבירו לחבירו – הראשון מעל, והשני לא מעל. ובעולה אינו כן, נתנה לחבירו וחבירו לחבירו – כולן מעלו. ואמר בפרק "השואל" (בבא מציעא צט,א): המשאיל קורדום של הקדש – מעל לפי טובת הנאה שבו, וחבירו מותר לבקע בו בתחילה! ויש לפרש: דקורדום דהתם – לא במיוחד לעצי מערכה מיירי. אבל כלי שרת היה להם, מיוחד לעצים, שמשפן ומנסרן ומייפן לעשות בקיעות יפות דחזו למערכה. ואם תאמר: וכיון דקורדום דתוספתא לאו כלי שרת הוא, אמאי מעל השני? הא מכיון דבקע הראשון ומעל בו – יצא לחולין, כדתנן במסכת מעילה (יט,ב): אין מועל אחר מועל במוקדשין, אלא בהמה ובכלי שרת בלבד. כיצד? רכב על גבי בהמה, ובא חבירו ורכב, ובא חבירו ורכב – כולן מעלו. שתה בכוס של זהב, ובא חבירו ושתה, ובא חבירו ושתה – כולן מעלו. מה שאין כן בקדושת דמים! ויש לומר: דההיא דתוספתא מיירי בקורדום המסור ליד גזבר, דומיא ד"נטל אבן או קורה של הקדש – לא מעל" דקתני התם בתר ההיא דקורדום. וקתני בה "נתנה לחבירו – הוא מעל, וחבירו לא מעל עד שידור תחתיה שוה פרוטה". ופריך עלה התלמוד בפרק בתרא דמעילה (כ,א) ובפרק קמא דחגיגה (י,ב): מכדי מיגזל גזלה, מה לי הוא, מה לי חבירו? ומשני: בגזבר המסורות לו אבני בנין עסקינן. ולכך יוצא הקורדום כולו לחולין כשנותנו לחבירו, שהרי מוציאו כולו מרשות הקדש. אבל כשמבקע בו, והוא סבור שהוא שלו – אינו מוציאו מרשות הקדש, אלא הנאת הביקוע. כיון דגזבר הוא, ועדיין בידו – אינו יוצא מרשות הקדש. ולכך מועלין כולן – שאין הקורדום מתחלל על ידי הביקוע. אבל אינישׁ בעלמא, שאינו סבור שהוא שלו כי מבקע ביה – מיגזל גזליה, ומפיק ליה מרשות הקדש, ומתחללת הקדושת דמים בכך. ואפילו אין מתכוין לגזול, אלא דעתו להחזיר לרשות בעלים לאחר ביקוע – הא קיימא לן (בבא בתרא סח,א): שואל שלא מדעת, גזלן הוי לרבנן, וקם ליה כוליה ברשותיה. דאפילו נתכוון להיות שואל – כאילו נתכוון לגזול דמי. והא דאמר ב"השואל" (בבא מציעא צט,א): המשאיל קורדום של הקדש – מעל לפי טובת הנאה שבו, וחבירו מותר לבקע בו בתחלה. וסתם משאיל סבור שהוא שלו, מדלא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו, שחבירו מותר לבקע בו בתחלה, דיצא לחולין. ומיהו נראה שעדיין הקדש מעורב בו, כיון שהוא סבור שהוא שלו, ואינו מתכוין להוציא הקורדום מרשותו. מכל מקום שרי לבקע בו, שהרי הנאת הביקוע כבר יצתה לחולין, כיון שאינה מסורה לו. והא דאמרינן גבי בית בפרק "האומר משקלי" (ערכין כא,א): הקדישו משכיר – הדר בו מעלה שכר להקדש. ופריך: כיון דמעל, נפיק לחולין – לאו כולי בית קאמר. דאפילו קורדום כהכי גוונא, לא היה יוצא כולו לחולין אם השכיר לחבירו קורדום של הקדש, מידי דהוה אמשאיל. אלא השכר לבדו הוא דיצא לחולין. וברוב ספרים נמי כתוב "נפיק שכר לחולין". **פיגל** במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין – ומפרש טעמא: משום דאובל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים – אין קרוי "אוכל", ומוקי לה במסקנא: דאקדשה במחובר, שלא היה לה שעת הכושר, דטהורין אין נפדין. ואם תאמר: אם כן,

עולה

עולה לרבי שמעון לא תטמא טומאת אוכלין, דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא. כמו מנחה שפיגל, דלא מקבלת טומאה אם הקדישה במחובר, וזה נמי לא היתה לה שעת הכושר! ויש לומר: דאכילת מזבח — שמה אכילה. כדאשכחן ב"אותו ואת בנו" (חולין פא,א) לענין "אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים", ב"היא חולין ובנה עולה", דחשיב עולה שחיטה הראויה. ואפילו לרבא דלא חשיב ליה שחיטה הראויה, ופטר משום "אותו ואת בנו" — לרבי שמעון, לענין "אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים" מודה דשמה אכילה. מידי דהוה אטריפה שנשחטה, דשחיטה שאינה ראויה, והויא "אוכל שאתה יכול להאכילו". ותדע, דהא עצים ולבונה מקבלין טומאה לרבי שמעון, על כרחך משום אכילת מזבח. דאי משום חיבת הקודש לחודיה — הא לא מהניא חיבת הקודש לשוייה "אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים". דאי לא, פיגל במנחה — יטמא לרבי שמעון טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר קודם פיגול, מיד כשנתקדש בכלי, דחיבת הקודש מכשרתה. ועוד: כמו שמדקדק מפרה.

ועגלה ערופה — לאו כשנערפה, דאם כן, תיפוק ליה משום נבילה, אלא בששחטה, וקא סבר: ירידתה לנחל איתן אוסרתה. ולמאן דאמר: עריפתה אוסרתה, נמי מצינן למימר דקא סבר רבי שמעון עגלה בשחיטה בשירה, כדאמרינן בפרק בתרא דבריתות (כה,א). אי נמי: משערפה, ועריפתה מטהרתה מידי נבילה, כדמוכח בסוף "חטאת העוף" (זבחים ע,ב).

אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים — הקשה הרב רבינו אליעזר ממיץ: דהכא לא ממעט רבי שמעון מדכתיב "אשר יאכל" אלא איסור הנאה, ובפרק "כיסוי הדם" (חולין פה,א) ממעט רבי שמעון אף טריפה מכיסוי, משום דכתיב "אשר יאכל" ולא אמרינן איסורי הנאה דווקא! ויש לומר: דהכא כתיב "מכל האוכל", דמשמע "כל" — לרבויי אפילו אסור באכילה, הילכך לא ממעט אלא איסור הנאה. אבל התם "אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל" כתיב, ולא כתיב "כל", הילכך אמרינן ההיא דווקא דשרי באכילה. **בשר** בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה — בסוף "כל הבשר" (חולין קטו,ב) יליף איסי איסור אכילה מדך גזרה שוה, ואיסור הנאה מקל וחומר. ונראה דהיינו טעמייהו — דרבי שמעון סבר: אין גזרה שוה למחצה, וילפינן מינה אף היתר הנאה. ואיסי סבר: אהני גזרה שוה ואהני קל וחומר. אי נמי: משום דבהדהוא קרא דטריפה איירי נמי בקדשים שיצאו חוץ למחיצתן, כדאמר בפרק "בהמה המקשה" (שם סח,ב) דאסירי אף בהנאה, וגלי קל וחומר דילפינן מיניה. ורבי שמעון דהכא סבר: דפשטיה דקרא בטריפה מיירי.

נאמר כאן אנשי קודש — ואם תאמר: ונילף מ"בקודש באש תשרף" דמיירי בפסול קודש, כדאמר בפרק "כל שעה" (פסחים כד,א), ואסירי בהנאה? ויש לומר: דילפינן: עם קודש מ"אנשי קודש". **פיגל** במנחה מטמא טומאת אוכלין — וקשיא לרבי אושעיא. תימה: למאי דסלקא דעתך השתא, דאיירי רבי אושעיא אפילו בהיה לו שעת הכושר, תיקשי ליה מההיא דלעיל דמודה רבי שמעון בבשר בחלב, הואיל והיתה לה שעת הכושר! ויש לומר: דהוה אמינא, שעת הכושר דבשר בחלב — כגון שנתערבה קודם בישול, כגון דתרי ליה כולי יומא בחלבא, ואחר כך בישל. וכי האי גוונא לא היתה למנחה שעת הכושר קודם שהקדישה. **ההיא** דפרה מטמאה טומאת אוכלין — מפורש בבבא קמא (עז,א) יפה. **והא** לן לפני זריקה דמצוה למיזרקיה — אי לאו הנך שינויי דאסיקנא לרבי אושעיא, ברייתא גופא לא קשיא ליה: מאי שנא פיגל במנחה דמטמא טומאת אוכלין, ומאי שנא לן לפני זריקה דאין מטמא? — דמנחה היתה לה שעת הכושר קודם שהוקדשה.

וְשׁוֹר הַנִּסְקָל, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה, וְצִפּוֹרֵי מְצוֹרָע, וּפֶטֶר חֲמוֹר, וּבָשָׂר בְּחָלָב - פּוֹלֵם מִטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכָלִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: פּוֹלֵן אֵין מִטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכָלִין. וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּבָשָׂר בְּחָלָב שֶׁמִּטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, הוֹאִיל וְהָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. וַאֲמַר רַב אַסִי, אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? "מִכֹּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" - אוֹכֶל שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים קָרוּי אוֹכֶל, אוֹכֶל שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים, אֵינוֹ קָרוּי אוֹכֶל. וְהָא פִּיגֵּל בְּמִנְחָה נַמִּי אוֹכֶל שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים הוּא. - אִי הָכִי, בָּשָׂר בְּחָלָב נַמִּי תִּיפּוֹק לֵיהּ דְּאוֹכֶל שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים הוּא! דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בָּשָׂר בְּחָלָב אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ", וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ", מַה לְּהַלָּן אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה, אַף כָּאן אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה! - חֲדָא וְעוֹד קָאָמַר, חֲדָא, דְּאוֹכֶל שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים הוּא. וְעוֹד, לְרִידּוּיֵהּ נַמִּי הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. מֵיתִיבִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יֵשׁ נוֹתָר שֶׁהוּא מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, וְיֵשׁ נוֹתָר שֶׁאֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, כֵּיצַד? לָן לִפְנֵי זְרִיקָה - אֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, לְאַחַר זְרִיקָה - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, (וְהָא) וּפִיגּוּל בֵּין בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּין בְּקָדָשִׁים קַלִּים - אֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, פִּיגֵּל בְּמִנְחָה - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין! - לָא קַשְׁיָא: כָּאן שֶׁהָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, כָּאן שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. הֵיכִי דָּמֵי דְּלָא הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר? דְּאַקְדְּשִׁינְהוּ בְּמְחוּבָּר, וְלִיפְּרְקִינְהוּ! הָנִיחָא לְהַךְ לִישָּׁנָא דַּאֲמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: מְמַאֵן נִפְדֶּה, טְהוֹרִין אֵין נִפְדִּין - שֶׁפִּיר, אֶלָּא לְהַךְ לִישָּׁנָא דַּאֲמַר: אֲפִילּוּ טְהוֹרִין נִפְדִּין, לְפִרְקִינְהוּ! - הָשְׁתָּא מִיהָא לָא פָּרֵיק. - וְכֵיוָן דְּאִי בָּעֵי פָּרֵיק לֵיהּ, שְׁמַעְינַן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דַּאֲמַר: כָּל הָעוֹמֵד לִפְדּוֹת - כִּפְדוּי דָּמֵי. דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: פָּרָה מִטַּמְּאָה טוּמְאַת אוֹכָלִין הוֹאִיל וְהָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן: פָּרָה נִפְדֵּית עַל גַּב מַעֲרַכְתָּהּ! - הָכִי הָשְׁתָּא, בְּשִׁלְמָא פָּרָה - עוֹמֶדֶת לִפְדּוֹת הִיא, שֶׁאִם מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה מִצְוָה לִפְדּוֹתָהּ, אֶלָּא הָנֵי מָנְחוֹת מִצְוָה לִפְדּוֹתָן?! וְהָא לָן לִפְנֵי זְרִיקָה, דִּמְצָוָה לְמִיזְרְקֵיהּ, וְאִי בָּעֵי זָרַק, וְקָתָנֵי דְּאֵין מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, שֶׁלֹּא הָיְתָה שְׁהוּת בְּיוֹם לְמִיזְרְקֵיהּ. - אֶבֶל הָיְתָה לוֹ שְׁהוּת בְּיוֹם, מַאי? מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, אַדְּתָנֵי: לָן לְאַחַר זְרִיקָה - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, לִיפְלוֹג בְּדִידָהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ שְׁהוּת בְּיוֹם, אֲבָל הָיְתָה לוֹ שְׁהוּת בַּיּוֹם - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין! - הָכִי נַמִּי קָאָמַר: לָן קוֹדֶם שֶׁיִּרָּאֶה לִזְרִיקָה - אֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, לְאַחַר שֶׁיִּרָּאֶה לִזְרִיקָה - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין. - וְהָא פִּיגֵּל בֵּין בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּין בְּקָדָשִׁים קַלִּים מִצְוָה לְמִיזְרְקֵיהּ,

ושור הנסקל – ששחטו לאחר שנגמר דינו, דאי נסקל ממש – מטמא טומאה חמורה, דנבילה היא. **ועגלה ערופה** – ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן, דאוסרתה. **וצפורי מצורע** – ששחטן. **ופטר חמור** – ששחטו לגוי, ולא בא עדיין לטומאת נבילות, כגון בעודו מפרכס, דאמרינן ב"הערוב והרוטב" (חולין קיז,ב): השוחט בהמה טמאה לגוי, ומפרכסת – מטמאה טומאת אוכלין, אבל לא טומאת נבילות. **פטר חמור** – אסור בהנאה כל זמן שלא נפדה, דקדוש בבכורה הוא. לישנא אחרינא: ואפילו היו נבילות – מטמא טומאת אוכלין, וכגון דאיכא פחות מכזית, דלא חזי לטומאת נבילות – מצטרף לפחות מכביצה אוכלין, להשלימו לכביצה. **בשר בחלב** – איכא תנא דאסר ליה בהנאה, בפרק "כל הבשר" (שם קיד,ב). **הואיל והיתה לו שעת הכושר** – דאי תרו ליה כולי יומא בחלבא – לא מיתסר, עד שיבשלנו. **שאי אתה יכול להאכילו לאחרים** – גוים, שאסורים בהנאה. **והאי דפיגל במנחה נמי אי אתה יכול להאכילו לאחרים** – דבת שריפה היא. ולקמן מוקי לה: בשלא היתה לו שעת הכושר מעולם. **אי הכי** – דטעמא דרבי שמעון משום "אוכל שאתה יכול להאכילו" הוא. **מה להלן מותר בהנאה** – כדכתיב "לכלב תשליכון אותו", והא הנאתו הוא מה שכלבו אוכל, דמחשבתו עליו. **ועוד לדידיה נמי** – לצורך ישראל עצמו הוה ליה שעת הכושר, אבל אינך – לא הוה להו שעת הכושר לקבל טומאה, ולא הותרו מעולם. ואפילו שור הנסקל קודם שנגח, דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, ולטומאה נמי לא חזיא מחיים. **לן לפני זריקה** – לא היתה לו שעת הכושר. **פיגל במנחה מטמאה טומאת אוכלין** – וקשיא לרבי אושעיא. **ליפרקינהו** – כלומר, והא קודם שקדשו בכלי יכול לפדותן ולאוכלן, ואישתכח דהוה ליה שעת הכושר! **פרה** – אדומה, אף על גב דאסורה בהנאה, מודה רבי שמעון דמטמאה טומאת אוכלין. **ואמר ריש לקיש** – מאי שעת הכושר הוה להו? **אומר היה רבי שמעון פרה נפדית על גב מערכתה** – אפילו נשחטה כתיקונה, אלמא: אף על גב דלא פרקה – הא חשיב ליה שעת הכושר, הואיל ומצי למיפרקה. **מצוה לפדותה** – בתמידה. **אבל היה לו שהות ביום כו'** – וממילא הוה ידענא כל שכן לאחר זריקה. **קודם שיראה לזריקה** – דלא הוה ליה שהות. **והא פיגל בין בקדשי קדשים כו' דמצוה למזרקיה** – בלא מחשבה, דאסור לשנות בקדשים.

ואי בעי זריק ליה – בלא פיגול. **מאי לאו דפיגל בזריקה** – דהוה ליה שעת הכושר קודם לכן, דאי בעי – זריק ליה בהכשר. **ליפלוג בדידה** – בזבח גופיה. **דקומץ במנחה כשחיטה** – בזבח ארבעה עבודות המנחה כנגד ארבעה עבודות בזבח, ב"הקומץ זוטא" (מנחות יג,ב) מפרש להו. **לן ממש** – האי "לן לפני זריקה ולאחר זריקה" דקתני לעיל – לפני זריקה ממש דהיה שהות ביום, ולאחר זריקה ממש קאמר (דהוה שהות). והא פירכא נמי "פיגול בין בקדשי קדשים" וכו' – דפיגל בזריקה. ודקא קשיא לך: דרבי שמעון הכא לא בעי למימר כל העומד לזרוק כזרוק דמי, אדרבי שמעון דפרה דאמר: כל העומד לפדות כפדוי דמי – לא קשיא. "דאי בעי פריק" – אמר, דמחוסר פדייה לאו כמעשה דמי, דברים בעלמא נינהו. "דאי בעי זריק" – לא אמרינן בהו. **אין מועלין בו** – דלא "קדשי ה'" הם, ואף על גב דהשתא אין לה שעת היתר. **חוץ לזמנה בו'** – על מנת לאוכלה חוץ לזמנה או חוץ למקומה. **מאי לאו לנה ממש** – הבשר והדם, וקתני "היתה לה שעת היתר", והיכא הוה ליה שעת היתר? לאו משום דאמר: כיון דאי בעי זריק – שעת היתר קרינא ביה, ואין מועלין – דאמרינן: כיון דאי בעי זריק – כזרוק דמי, וקשיא לרב נחמן ורב אשי. הכי גרסינן: **לא ראויה לצאת וראויה לטמא** – ולא גרסינן "וראויה ללון". לא, כגון שלנה בשעת שראויה ליפסל ביוצא וטומאה – והיינו, לאחר שנזרק הדם, דאין בו פסול אחר. ומעתה ראויה ליפסל ביוצא וטומאה, שלא יהא בו שום פסול אלא היא, דעדיין אינה פסולה, אבל ראויה ליפסל. דאי לן הדם – תו לא קרו ליה "ראויה ליפסל", דהא פסולה ממש היא. ולעולם אי בעי זריק, לא אמרינן. **אבל לנה ממש** – הבשר והדם, מאי? הכי נמי דמועלין, דאי בעי זריק, לא אמרינן. **שהיה לו שעת היתר** – משמע, שהיתה לו שעה שראויה להתירה ולזרוק דמה, ולא הותרה. **כל שיש שעת היתר מבעי ליה** – דכיון שנזרק הדם, מיד יש לה שעת היתר. לישנא אחרינא: הכי גרסינן "ראויה לצאת וראויה לטמא (וראויה ללון) וראויה ללון". כלומר, דנזרק הדם וכשרה בלא פסול, וראויה ליפסל באיזה פסול שיארע בה, שלא יהא בה (אלא) אותו פסול לבדו. "ראויה ליפסל" – היינו כשרה. דאי כבר פסולה היא, כגון בלא זריקת דם – תו לא קרי לה "ראויה ליפסל". אי הכי דבכשרה מיירי, "כל שיש לה" מיבעי ליה! ד"כל שהיתה" – משמע שנראה ליזרק ולא נזרק, וקרי ליה "שעת הכושר" – משום דאי בעי זריק. **מעילה משום קדושה** – מועלין בה, ומשום לאו קדושה – פקעה מעילתו. ולבתר דפקעה קדושתן, שנראה ליזרק ולהיות מותרת לכהנים, וקיימא לן (בבא קמא עו,ב): כל העומד לזרוק – כזרוק דמי, במאי הדרא קדושה?! "אבל טומאה משום אוכלא ולאו אוכלא הוא" – כלומר, כי הוי אוכלא – מקבל טומאה, וכל כמה דלא הוי אוכלא, אף על גב דחזי למיהוי אוכלא – לא מקבל טומאה. הלכך לא אמרינן בה: אי בעי זריק. **אשם תלוי** – בא על מי שהיו לפניו שתי חתיכות, אחת של חֵלֶב ואחת של שומן, ואכל האחת, ואינו יודע איזו היא. **יוצא וירעה בעדר** – עם שאר בהמותיו, דחולין הוא, הואיל ולא חטא. ירעה

דקומץ מנחה כשחיטה דמי — תימה הוא שחושב חידוש, הא דלא חשבינן ליה כשחיטה לענין טומאת אוכלין.

אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא גרסינן — והוא רב כהנא אחרון, שהיה בימי רב אשי, כדאשכחן בכמה דוכתי. אבל "רב נחמן" לא גרסינן, דרבו של רבא היה, ונפטר מקמי רבא, כדאיתא במועד קטן (כח,א), וביום שמת רבא נולד רב אשי (קידושין עב,ב). ואי גרסינן "רב נחמן בר יצחק" — ניחא.

דאי בעי זריק לא אמר — ולית ליה הא דאמרן לעיל בפרק "התודה" (עט,ב) ובפרק קמא דפסחים (יג,ב) לרבי אלעזר ברבי שמעון, היכא דנתקבל הדם בכוס ונשפך — אמרינן: כזרוק דמי. והא דתנן ב"מרובה" (בבא קמא עד,ב): קדשים שחייבין באחריותן — משלם ארבעה וחמשה. ופריך בגמרא (שם עו,א): והרי חזרה קרן לבעליהם? ומשני רבי יוחנן: בשוחט תמימים בפנים שלא לשם בעליהן, והוי שחיטה הראויה, משום כל העומד ליזרק כזרוק דמי — ההוא שינויא לא יתכן לרב אשי, אלא סבר לה כרבי שמעון בן לקיש, דמשני: שוחט בעלי מומין בחוץ. אי נמי: היכא דנזרק (בחוץ) מודה רב אשי, דאמר: מעיקרא כזרוק דמי. וכן צריך לומר, דלא תיקשי לרבי יוחנן דשמענא ליה בפרק קמא דמעילה (ה,א): היתר אבילה שנינו, אבל היתר זריקה — לא מהני. ואין לחלק בין מעילה לשאר דברים, דאדרבה בסמוך משמע דאמרינן במעילה (שם) כזרוק טפי מבטומאה, וב"מרובה" (בבא קמא עו,ב) מייתי ראייה מטומאה.

הכי גרסינן: לא ראויה לצאת וראויה ליטמא — ולא גרסינן "וראויה ללון". לא, כגון שלנה בשעה שראויה ליפסל ביוצא ובטומאה — והיינו, לאחר שנזרק הדם, שאין בה פסול, ומעתה ראויה ליפסל ביוצא ובטומאה. שלא יהא בה דבר פסול אלא הוא, דעדיין אינה פסולה, אבל ראויה ליפסל. דאי לן הדם — תו לא מיקרי "ראויה ליפסל", דהא פסולה ממש היא. ולעולם אי בעי זריק, לא אמר. כך פירש בקונטרס. וקשה: מאי פריך "כל שיש לה היתר מיבעי ליה", הא כיון דלנה — אין לה עכשיו היתר! ועוד: מאי קאמר "מעילה משום קדושה הוא, לבתר דפקעה במאי הדרא" היכי פקעה, כיון דלנה ממש? ונראה לפרש: "ראויה ללון, ראויה לצאת וראויה לטמא" — כלומר, שעדיין לא נארע בה שום פסול, קאמר דאין מועלין, משום דהשתא הוא עומד ליזרק כזרוק דמי. ולבסוף נמי בשהיזה בה פסול לינה או יוצא או טומאה — אין מועלין, כדמפרש טעמא בסמוך, דכיון דפקעה קדושה — תו לא הדרא רכבא. והשתא הא דנקט "שלנה ושנטמאת" — רבותא נקט, דכל שכן קודם לכן. ולכך פריך: "כל שיש לו היתר" מיבעי ליה — שהטעם משום דקודם שיפסל אמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי! ומשני רב אשי: במעילה כיון דפקעה קודם פסול — תו לא רכבא לאחר פסול, אבל טומאה — מידי דחזי השתא לאכילה לא אשכחן, ומתבטל ראוי דידה. והא דמשני במעילה (ה,א) "דלן בשר" — היינו למאן דאמר היתר אבילה, אבל למאן דאמר היתר זריקה — הוי לן דם.

כי

וְאִי בָּעֵי זָרֵיק, וְקָתָנֵי דְּאֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, מַאי לָאו דְּפִיגֵּל בִּזְרִיקָה! - לָא, דְּפִיגֵּל בְּשְׁחִיטָה. - אֲבָל פִּיגֵּל בִּזְרִיקָה מַאי? הָכִי נַמִּי דְּמִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין. אַדְתָנֵי: פִּיגֵּל בְּמִנְחָה - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, לִיפְלוֹג בְּדִידָהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - דְּפִיגֵּל בְּשְׁחִיטָה, אֲבָל פִּיגֵּל בִּזְרִיקָה - מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין! - פִּיגֵּל בְּמִנְחָה אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ, דְּאַף עַל גַּב דְּפִיגֵּל בְּקֻמִּיצָה, דְּקוֹמֶץ בְּמִנְחָה כְּשְׁחִיטָה דָּמֵי, אֲפִילּוּ הָכִי מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, הוֹאִיל וְהָיְתָה לוֹ שָׁעַת הַכּוֹשֶׁר מֵעִיקָּרוֹ. אֲמַר רַב אַשִׁי: אָמְרִיתָהּ לְשִׁמְעָתָא קַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן, אֲפִילּוּ תֵּימָא: לָן מַמָּשׁ, וַאֲפִילּוּ תֵּימָא דְּפִיגֵּל בִּזְרִיקָה, דְּאִי בָּעֵי פָּרֵיק - אֲמַר, אִי בָּעֵי הָוֶה זָרֵיק - לָא אָמְרִינַן. מֵיתִיבִי, כְּלָל אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁהָיְתָה לוֹ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים - אֵין מוֹעֲלִין בָּהּ, וְכָל שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים - מוֹעֲלִין בָּהּ, וְאֵיזֶהוּ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים? שֶׁלָּנָה וְשֶׁנִּטְמֵאת וְשֶׁיָּצְאָה. וְאֵיזוֹ הִיא שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים? שֶׁנִּשְׁחֲטָה חוּץ לִזְמַנָּהּ וְחוּץ לִמְקוֹמָהּ, וְשֶׁקִּבְּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמָהּ. קָתָנֵי מִיהָא רֵישָׁא: שֶׁלָּנָה וְשֶׁנִּטְמֵאת וְשֶׁיָּצְאָה, מַאי לָאו לָנָה מַמָּשׁ, וְהָכָא דְּאִי בָּעֵי הָוֶה זָרֵיק הוּא, וְקָתָנֵי דְּאֵין מוֹעֲלִין! - לָא, רְאוּיָה לָצֵאת וּרְאוּיָה לְטַמֵּא וּרְאוּיָה לָלִין. - אֲבָל לִינָה מַמָּשׁ מַאי? הָכִי נַמִּי דְּמוֹעֲלִין, הַאי "כָּל שֶׁהָיְתָה לוֹ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים" וְ"כָל שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים", "כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים אֵין מוֹעֲלִין בָּהּ", וְ"כָל שֶׁאֵין לָהּ שָׁעָה הֵיתֵר לַכֹּהֲנִים מוֹעֲלִין בָּהּ" מִיבָּעֵי לֵיהּ! - אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי: מְעִילָה אֲטוּמְאָה קָא רָמֵית? מְעִילָה - מִשּׁוּם קְדוּשָּׁה וְלָאו קְדוּשָּׁה הִיא, לְבָתַר דְּפָקְעָה לָהּ קְדוּשָּׁתֵיהּ בְּמַאי הָדְרָא רָכְבָא לָהּ? טוּמְאָה - מִשּׁוּם אוֹכְלָא וְלָאו (מִשּׁוּם) אוֹכְלָא הִיא, כָּל הֵיכָא דְּאִי בָּעֵי זָרֵיק, מְצֵי זָרֵיק לֵיהּ - מְשַׁוֵּי לֵיהּ אוֹכְלָא וּמְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, הֵיכָא דְּאִי בָּעֵי (מְצֵי) זָרֵיק לָא מָצֵי זָרֵיק - לָא מְשַׁוֵּי לֵיהּ אוֹכְלָא [וְלֹא] מְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין. מֵיתִיבִי: הַמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא, אִם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט נוֹדַע לוֹ - יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:

כי קאמרינן דרבנן — תימה בפרק "אור לארבעה עשר" (פסחים כ,א) דקאמר: האי בשר דאיתכשר במאי כו', אלא בחיבת הקודש, תפשוט דבעי רבי שמעון [בן לקיש]. אמאי לא משני, כי הכא: דרבי שמעון בן לקיש מיבעי ליה — דאורייתא, כי קאמר הכא — דרבנן? ויש לומר: דרוצה לתרץ שם אפילו לרב יוסף, דאמר בפרק שני דחולין (לו,ב) לרבי שמעון בן לקיש נמי עשאוהו כהכשר מים דרבנן.

משמע דקסבר דמיבעיא ליה דרבנן. ולדידיה הכי נמי דתיפשוט מהכא, כי היכי דפשיט ליה התם.

כשתי מנחות שנתערבו — ואמרינן ב"הקומץ רבה" (מנחות כג,א): אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה — כשרות, ואם לאו — פסולות. והא דקתני נמי לעיל: "אלו להביא בשני כלים", והביא בכלי אחד, פסולה — כגון דלא יכול לקמוץ מכל אחת בפני עצמה. כך פירש בקונטרס. ועוד יש לומר: דהכא מיירי כגון שאמרו לו "בשתי כלים נדרת", והקריבן בשתי כלים, וחזר ונתנן בכלי אחד. וקא משמע לן דאף על פי שמתחילה הביא בכלי אחד, מכל מקום הויא לה השתא כשתי מנחות שנתערבו.

הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון ראשון דתנן כו' — בפרק שני דנזיר (ט,א) מפרש טעמיה דבית שמאי: דסבר לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה. וכיון דאמר "הריני נזיר" — הוה נזיר, כי קאמר "מן הגרוגרות" — לאיתשולי קאתי! בית שמאי לטעמייהו, דאמרי: אין שאלה בהקדש, וכיון דאין שאלה בהקדש — אין שאלה בנזירות. פירוש: כיון דאין אדם מוציא דבריו לבטלה — לא תימא: מעיקרא כי אמר "הריני נזיר", היה בדעתו לגמור "מן הגרוגרות ומן הדבלה". אלא אמר דנמלך הוא, והיינו לאיתשולי — שרוצה לחזור בו. וכיון דסברי: אין שאלה, כדתנן (שם ל,ב), בית שמאי אומרים: הקדש טעות — הקדש, הכי נמי לא מצי מהדר אף בתוך כדי דיבור, אף על גב דבעלמא כדיבור דמי. ובית הלל אומרים אינו נזיר, דסברי לה כרבי שמעון, דתנן: רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבין פירש בקונטרס גבי "הרי עלי מנחה מן השעורים", דקאמר תנא קמא: יביא מן החיטין, דתפוס לשון ראשון. ורבי שמעון פוטר, דאין זה כדרך המתנדבין, דאין מנחה באה שעורין אלא מנחת העומר ומנחת קנאות. והכי נמי בנזירות לא הוי נזיר, דמעיקרא היה בדעתו לגמור "מן הגרוגרות", ואין זה כדרך הנודרים. ואם תאמר: ולימא טעמא דבית הלל, משום דיש שאלה להקדש, ובית הלל לטעמייהו, דאמרי: הקדש טעות — לא הוי הקדש

יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יַקְרִיב, שֶׁאִם אֵינוֹ בָּא עַל חֲטָא זֶה, הֲרֵי הוּא בָּא עַל חֲטָא אַחֵר. מְשֻׁנְּשְׁחַט נוֹדַע לוֹ - הַדָּם יִשָּׁפֵךְ וְהַבָּשָׂר יִשָּׂרֵף. נִזְרַק הַדָּם - הַבָּשָׂר יֵאָכֵל. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ הַדָּם בַּכּוֹס - יִזָּרֵק, וְהַבָּשָׂר יֵאָכֵל. וְאָמַר רָבָא: רַבִּי יוֹסֵי בְּשִׁיטַת רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, דְּאָמַר: כָּל הָעוֹמֵד לִזְרוֹק - כִּזְרוֹק דָּמֵי מִידִי הוּא טַעֲמָא? אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: הַיְינוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּקָסָבַר: כְּלֵי שָׁרֵת מְקַדְּשִׁין אֶת הַפְּסוּלִין לְכַתְּחִילָּה לִיקָּרֵב. אֲמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי לְרַב כָּהֲנָא, מִדַּאֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל הָעוֹמֵד לִזְרוֹק - כִּזְרוֹק דָּמֵי, כָּל הָעוֹמֵד לִשְׁרוֹף נַמִי - כִּשְׂרוּף דָּמֵי, נוֹתָר וּפָרָה אַמַּאי מְטַמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין? עַפְרָא בְּעָלְמָא נִינְהוּ! אֲמַר לֵיהּ: חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ מַכְשַׁרְתָּן. אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי: נְהִי דְּמַהֲנֵיָא לְהוּ חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ לְאִיפְּסוּלֵי דְּגוּפֵיהּ, לְיקְרוֹיֵי טָמֵא נַמִי לְמִימְנֵי בֵּיהּ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי? תִּפְשׁוֹט דְּבָעֵי רֵישׁ לָקִישׁ: צָרִיד שֶׁל מְנָחוֹת, מוֹנִין בּוֹ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי אוֹ אֵין מוֹנִין בּוֹ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי! כִּי מִיבָּעֲיָא לֵיהּ לְרֵישׁ לָקִישׁ - דְּאוֹרַיְיתָא, כִּי קָאָמְרִינַן - דְּרַבָּנַן.

משנה הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי בַּמַּחֲבַת" וְהֵבִיא בַּמַּרְחֶשֶׁת, "בַּמַּרְחֶשֶׁת" וְהֵבִיא בַּמַּחֲבַת - מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיֵדֵי חוֹבָתוֹ לֹא יָצָא. "זוֹ לְהָבִיא בַּמַּחֲבַת" וְהֵבִיא בַּמַּרְחֶשֶׁת, "בַּמַּרְחֶשֶׁת" וְהֵבִיא בַּמַּחֲבַת - הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה. הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנוֹת לְהָבִיא בִּכְלִי אֶחָד" וְהֵבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים, "בִּשְׁנֵי כֵלִים" וְהֵבִיא בִּכְלִי אֶחָד - מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיֵדֵי חוֹבָתוֹ לֹא יָצָא. "אִלּוּ בִּכְלִי אֶחָד" וְהֵבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים, "בִּשְׁנֵי כֵלִים" וְהֵבִיא בִּכְלִי אֶחָד - הֲרֵי אִלּוּ פְּסוּלִין. "הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנוֹת לְהָבִיא בִּכְלִי אֶחָד" וְהֵבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים, אָמְרוּ לוֹ: בִּכְלִי אֶחָד נָדַרְתָּ, הִקְרִיבָן בִּשְׁנֵי כֵלִים - פְּסוּלִין, בִּכְלִי אֶחָד - כְּשֵׁרִין. "הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנוֹת לְהָבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים" וְהֵבִיא בִּכְלִי אֶחָד, אָמְרוּ לוֹ: בִּשְׁנֵי כֵלִים נָדַרְתָּ, הִקְרִיבָן בִּשְׁנֵי כֵלִים - כְּשֵׁרִין, בִּכְלִי אֶחָד - פְּסוּלִין. **גמרא** וּצְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמַעִינַן הָךְ קָמַיְיתָא - מִשּׁוּם דַּאֲמַר "בַּמַּחֲבַת" וְקָא מָיְיתֵי בַּמַּרְחֶשֶׁת, אֲבָל הָכָא דְּאִידִי וְאִידִי בַּמַּרְחֶשֶׁת - אֵימָא: יְדֵי נִדְרוֹ נַמִי יָצָא. וְאִי אַשְׁמַעִינַן הָךְ - מִשּׁוּם דְּקָא פָּלֵיג לְהוּ, אֲבָל הָתָם דְּלָא פָּלֵיג בֵּיהּ - אֵימָא: לָא, צְרִיכָא. תָּנוּ רַבָּנַן: מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיֵדֵי נִדְרוֹ לֹא יָצָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף יְדֵי נִדְרוֹ נַמִי יָצָא. "זוֹ לְהָבִיא בַּמַּחֲבַת", וְהָא תַּנְיָא: לֹא קִידְּשׁוּם כְּלֵי שָׁרֵת! אָמַר אַבַּיֵי: לֹא קִידְּשׁוּם לִיקָּרֵב, אֲבָל קִידְּשׁוּם לִיפָּסֵל. וְאָמַר אַבַּיֵי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא

כֵּלִים - כְּשֵׁרִין, נִתְּנוּ לִכְלִי אֶחָד - כְּשִׁתֵּי מְנָחוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ.

גמרא וּצְרִיכָא דְּאִי אַשְׁמַעִינַן הָךְ קָמַיְיתָא - מִשּׁוּם דַּאֲמַר "בַּמַּחֲבַת" וְקָא מָיְיתֵי בַּמַּרְחֶשֶׁת, אֲבָל הָכָא דְּאִידִי וְאִידִי בַּמַּחֲבַת - אֵימָא: יְדֵי נִדְרוֹ נַמִי יָצָא. וְאִי אַשְׁמַעִינַן הָךְ - מִשּׁוּם דְּקָא פָּלֵיג לְהוּ, אֲבָל הָתָם דְּלָא פָּלֵיג בֵּיהּ - אֵימָא: לָא, צְרִיכָא. תָּנוּ רַבָּנַן: מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיֵדֵי נִדְרוֹ לֹא יָצָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף יְדֵי נִדְרוֹ נַמִי יָצָא. "זוֹ לְהָבִיא בַּמַּחֲבַת", וְהָא תַּנְיָא: לֹא קִידְּשׁוּם כְּלֵי שָׁרֵת! אָמַר אַבַּיֵי: לֹא קִידְּשׁוּם לִיקָּרֵב, אֲבָל קִידְּשׁוּם לִיפָּסֵל. וְאָמַר אַבַּיֵי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא

ירעה עד שיסתאב – בכריתות (כג,ב) בגמרא מפרש טעמא דרבנן: מתוך שלבו נוקפו – גמר ומקדיש לה. **רבי אליעזר אומר יקריב** – ואזיל לטעמיה, דאמר בכריתות (כה,א): מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. **ישפוך לארץ והבשר ישרף** – דחולין שנשחטו בעזרה היא. **נזרק הדם** – ואחר כך נודע לו – הבשר יאכל לכהנים, שעל הספק באה מתחילתה. ובשעת כפרתה, דהיינו זריקה – אבתי ספק היה, וכיפרה ספיקה והלכה לה. הכי מפרש בכריתות. **כזרוק דמי** – וקשיא לרב אשי ורב נחמן, דהא הבא אף על גב דלא זריק – שרי ליה למזרקיה ולמיבליה, דאולכא היתירא חשיב ליה משנראה לזריקה. אלמא, לענין שינוי אוכלא אמרינן: אי בעי זריק. **מידי הוא טעמא** – כלומר, וכי טעמא דרבי יוסי משום דכזרוק דמי. **כלי שרת** – כגון האי כוס שנתקבל בו הדם – מקדשין את הפסולין שאינן פסולין לגמרי, אלא כהאי גונא ליקרב. **כל העומד ליזרק וכו'** – למאי דסלקא דעתך מעיקרא רבי יוסי בשיטת רבי שמעון אמרה, נקיט לה. **צריד של מנחות** – כדאמרינן לענין שופר (ראש השנה כז,ב): צריד או עבה. קצת מן הסולת שלא נגע בשמן, ולא הובשר, ונגע בו שרץ – מונין בו ראשון ושני וכו'. "צריד" לשון יובש. **כי קמבעיא ליה דאורייתא** – אי מונין בו ראשון ושני דאורייתא, שישרפו את השני או לא. והכי קמיבעיא ליה, דקיימא לן (זבחים לד,א): "והבשר" – לרבות עצים ולבונה, דלאו בני טומאה נינהו, אלא משום חיבת הקדש. אלמא, חיבת הקדש – דאורייתא. **מונין ראשון ושני** – לשרוף גם את השני, או אין מונין בו מדאורייתא. **כי קאמרינן** – לעיל דמטמא טומאת אוכלין, דמשמע אפילו למנות ראשון ושני – מדרבנן, דתולין את השני אם קדש הוא, דאין שורפין קדשים על טומאה דרבנן. **משנה מה שהביא** – דאימה: לא לשם נדרו הביאה, אלא נדבה אחרת היא. זו **להביא במחבת** – שהיה עשרון סלת מונח לפניו, ואמר "זו להביא במחבת" כו' – הרי זו פסולה, דקבעה כלי שהזכיר בה, ואין יכול לשנותה לכלי אחר. **אלו להביאם בכלי אחד והביא בשני כלים** – והפריש שני קמצים, והוא לא נדר אלא קומץ אחד. ועוד: שמנחה חסירה היא בכל כלי וכלי. והיכא דנדר בשני כלים, והביא בכלי אחד – הויא מנחה יתירה, ומיעט בקמצים. שהוא נדר לשם שתי קמיצות, ולא קמץ אלא אחד. **אמרו לו בכלי אחד נדרת** – ולא חש לדבריהם, והקריבן בשני כלים – פסולים, אף על גב דלא אמר "אלו להביא בכלי אחד", דהשתא ליכא למימר: לשם נדבה אחרת מייתי לה. דכיון דאמרו ליה "בכלי אחד נדרת" – הוה ליה למימר להו "אנא לשם נדר אחרינא מייתינא לה". **כשתי מנחות שנתערבו** – כדאמרינן ב"הקומץ [רבה]" (מנחות כג,א): אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה – כשרות, ואם לאו – פסולות, כנ"ל. **גמרא וצריכא דאי אשמעינן קמייתא** – "הרי עלי במחבת" והביא במרחשת – דלא יצא ידי נדרו. **אבל** – "בשני כלים" והביא בכלי אחד, דבאותו כלי שנדר הביא, אם מחבת מחבת ואם מרחשת מרחשת – אימא: ידי נדרו נמי יצא. **אידי ואידי** – כלי שנדר ושהביא. **משום דקא פליג להו** – שחולק מנחה גדולה לשתי מנחות קטנות, שנדר "בכלי אחד" והביא בשני כלים. **רבי שמעון** – אכולה מתניתין פליג, דקסבר: קביעותא דמנא – לאו כלי הוא. **והא תניא לא קידשום** – אותן כלי שרת שהביאן בו, וכיון דלא קידשו – אמאי פסולות? הא מצי לאהדורינהו ולאיתויי באותן כלים שנדר. **לא שנו** – ד"זו להביא במחבת" והביא במרחשת – פסולה.

אלא

רש"י

אלא שקבען בשעת נדר – "הרי עלי להביא את זו במחבת". **אבל בשעת הפרשה** – דבשעת נדר אמר "הרי עלי מנחה" סתם, ובשעת הפרשה קבעה ואמר "זו אביא לשם נדר במחבת". **לא אמר כלום** – לא מיפסלא. **מאי טעמא כאשר נדרת** – כתיב, כמו שאמרת בשעת נדר קיים דבריך, "ולא כאשר הפרשת" – דבשעת הפרשה לא קבעה. **אמאי** – מחוייב לאתויי מן החטים? **נדר ופתחו עמו הוא** – עם הנדר אמר פתח שמתחרט בו. דכיון דאמר "מן השעורים" – אמרינן דאין בדעתו להביא כלום, דאדם יודע שאין מנחה מן השעורים. **תפום לשון ראשון** – וכיון דאמר "הרי עלי מנחה" – איחייב במנחה הוגנת. **גרוגרות ודבילה** – לא שייכא בהו נזירות. **הרי זה נזיר** – מן היין, דתפוס לשון ראשון. **הדר ביה חזקיה משמעתא** – דלעיל, ומודה דטעמא במתניתין באומר: **לא הייתי יודע** – כו'. **בשעורין איכא למימר דמעי** – משום דיחיד מביא מנחת קנאות מן השעורים, אבל בעדשים – ליכא למימר דטעי, הלכך פתחו עמו הוא, דלא נתכוין להביא כלום. **כמאן אמרה לשמעתיה** – כלומר, כמאן אוקמא למתניתין לעיל? כבית הלל. **בעדשים לא טעי** – וליכא למימר "אילו הייתי יודע", דהא ודאי ידע שאין מנחה של עדשים, ולאו למידי איכוין. **לדבריו דחזקיה** – דאוקמא מעיקרא כבית שמאי קאמר ליה רבי יוחנן: דאפילו "מן העדשים" תפוס לשון ראשון. וליה לא סבירא ליה, משום דרבי יוחנן אוקי טעמא דמתניתין משום דטעי, דאיכא למימר "אילו הייתי יודע" כו'. אבל בעדשים – לא טעי, דמעיקרא לאו למידי איכוין. **את מאי טעמא הדרת בך** – לדידך איכא לתרוצי, דלא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא עדשים, דכיון דקיימא לן תפוס לשון ראשון דחייב – דכיון דלא טעו בהו אינשי, איכא למימר מעיקרא כי אמר – למנחה גמורה איכוין, ובעא למיהדר ביה, וסבר: אימא מידי דלא חזי להקרבה, ונקט "עדשים". הלכך חייב, דלא מצי מהדר ביה. אבל שעורים, דאיכא למימר: כיון דטעו בהו אינשי, אימא מעיקרא לאו למנחה איכוין, אלא למנחת שעורים ממש, כדפריש. וכיון דאין מנחה באה שעורים – ליפטר, דודאי מצי אמר "אילו הייתי יודע דסופי להביא חטים, לא הייתי נודר כל עיקר". קמשמע לן.

לא

אֶלָּא שֶׁקִּבְּעָן בִּשְׁעַת נֶדֶר, אֲבָל בִּשְׁעַת הַפְרָשָׁה - לֹא, "כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ" - וְלֹא כַּאֲשֶׁר הִפְרַשְׁתָּ. אִיתְמַר נָמִי, אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא, אָמַר רַבִּי אַסִּי, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁקִּבְּעָן בִּשְׁעַת נֶדֶר, אֲבָל בִּשְׁעַת הַפְרָשָׁה - לֹא, "כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ" - וְלֹא כַּאֲשֶׁר הִפְרַשְׁתָּ. **מִשְּׁנָה** הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי מִנְחָה מִן הַשְּׁעוֹרִים" - יָבִיא מִן הַחִטִּים. "קֶמַח" - יָבִיא סוֹלֶת. "בִּלּוּל שֶׁמֶן וּבְלוּלָה לְבוֹנָה" - יָבִיא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה. "חֲצִי עִשָּׂרוֹן" - יָבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם. "עִשָּׂרוֹן וּמֶחֱצָה" - יָבִיא שְׁנַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. **גְּמָרָא** אַמַּאי? נֶדֶר וּפְתָחוֹ עָמּוֹ הוּא! - אֲמַר חִזְקִיָּה: הָא מָנִי? בֵּית שַׁמַּאי הִיא, דְּאָמְרִי: תְּפוֹס לָשׁוֹן רִאשׁוֹן, דִּתְנַן: "הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַגְּרוֹגָרוֹת וּמִן הַדְּבֵילָה" - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נָזִיר, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא בֵּית הִלֵּל, בְּאוֹמֵר "אִילּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין נוֹדְרִין בְּךָ, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר בְּךָ אֶלָּא בְּךָ". אָמַר חִזְקִיָּה: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דְּאָמַר "מִנְחָה מִן הַשְּׁעוֹרִים", אֲבָל אָמַר "מִנְחָה מִן הָעֲדָשִׁים" - לֹא. - מִכְּדֵי חִזְקִיָּה כְּמַאן אָמַר לִשְׁמָעֲתֵיהּ? - כְּבֵית שַׁמַּאי, וּבֵית שַׁמַּאי מִשּׁוּם תְּפוֹס לָשׁוֹן רִאשׁוֹן הוּא, מַה לִּי מִן הַשְּׁעוֹרִין מַה לִּי מִן הָעֲדָשִׁים! - הֲדַר בֵּיהּ. וּמַאי טַעְמָא הֲדַר בֵּיהּ? אָמַר רָבָא: מַתְנִיתִין קְשִׁיתֵיהּ, מַאי אִירְיָא דְּתָנֵי "מִנְחָה מִן הַשְּׂעוֹרִים"? לִיתְנֵי "מִן הָעֲדָשִׁים"! אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ מִשּׁוּם דְּטָעֲי הוּא, בְּשְׂעוֹרִים - טָעֲי, בַּעֲדָשִׁים - לָא טָעֲי. וְרַבִּי יוֹחָנָן כְּמַאן אָמְרָהּ לִשְׁמָעֲתֵיהּ? כְּבֵית הִלֵּל, וּבֵית הִלֵּל מִשּׁוּם דְּטָעֲי הוּא, בְּשְׂעוֹרִין - טָעֲי, בַּעֲדָשִׁים - לָא טָעֲי! - לְדִבְרָיו דְּחִזְקִיָּה קָאָמַר לֵיהּ: אַתְּ מַאי טַעֲמָא הָדְרַת בָּךְ? מִשּׁוּם דְּלָא קָתָנֵי "מִן הָעֲדָשִׁים", דִּלְמָא לָא מִיבָּעֲיָא קָאָמַר: לָא מִיבָּעֲיָא "מִן הָעֲדָשִׁים", דְּאִיכָּא לְמֵימַר מֵהֲדַר הוּא דַּהֲדַר בֵּיהּ וְתִפּוֹס לָשׁוֹן רִאשׁוֹן, אֶלָּא אֲפִילּוּ "מִן הַשְּׂעוֹרִין" נַמִּי, דְּאִיכָּא לְמֵימַר מִטְּעָא הוּא דְּקָא טָעֲי - אֲפִילּוּ הָכִי, תְּפוֹס לָשׁוֹן רִאשׁוֹן.

אמר

הקדש, ולכך מצי למיהדר תוך כדי דיבור? ויש לומר: דלמאן דאמר אין פותחין בחרטה נקט טעמא דבית הלל דסבר כרבי שמעון, וטעמא דבית שמאי נקט לשנויי אפילו למאן דאמר פותחין. דלמאן דאמר אין פותחין, לא הוי צריך לפרושי טעמא דבית שמאי, משום דאין שאלה להקדש. ועוד יש לפרש: דניחא ליה לפרושי טעמא דבית הלל כרבי שמעון, משום דהיינו נמי טעמא דבית שמאי לרבי יהודה. דקתני סיפא: אמר רבי יהודה, אף כשאמרו בית שמאי, לא אמרו אלא באומר "הרי הן עלי קרבן" — פירוש: כשבדקנוהו אחר כך למאי נתכוון, אמר "להיות מן הגרוגרות עלי נתכוונתי", אז הוא נדור מן הגרוגרות, כאילו אמר "גרוגרות ודבילה עלי קרבן". ואין זה דברים שבלב, שלבו אינו משונה ממה שבפיו — דהוצאת פיו לא משמע נזירות. אבל לרבנן, כי אמר הכי הוי נזיר — דהוצאת פיו משמע להו לשון נזירות, כדמפרש להו בגמרא: ד"גרוגרות ודבילה" לא פתח נדרו הוא, ונזיר הוי. ולא נדור הוי, אפילו נתכוין לומר "קרבן עלי", דהא לרבי מאיר לא הוי נדור לבית שמאי, וכי פליגי רבי יהודה ותנא קמא — אליבא דבית שמאי פליגי, ולא לבית הלל. והשתא לבית שמאי, כיון דאמרי אין שאלה בהקדש — אמאי לא הוי נזיר? אלא סבירא ליה לרבי יהודה כרבי שמעון, דלא נדר כדרך הנודרים. ולהכי אמר טעמא דבית הלל בהכי, דהוי השתא חד טעמא לתרוייהו. ומיהו קשה לפירוש זה: דשמעינן ליה לרבי יהודה בסוף פרק שני דזבחים (ל,א) דאית ליה תפוס לשון ראשון, ולקמן מפרש טעמא דרבי שמעון משום דבשיטת רבי יוסי אמרה, דאף בגמר דבריו אדם נתפס. וב"מקום שנהגו" נמי אמר: רבי שמעון סבר לה כרבי יוסי. ואם תאמר: דהשתא אמר לבית שמאי דאין שאלה בהקדש, וכן מוכח בפרק "נערה המאורסה" (נדרים עח,א) ובפרק "יש נוחלין" (בבא בתרא קכ,ב), ואילו בפרק "בית שמאי" (נזיר לא,ב) תנן: מי שנדר בנזיר, ונשאל לחכם ואסרו — מונה משעה שנדר. נשאל לחכם והתירו — (מונה משעה שנדר. ואם) היתה לו בהמה [מופרשת] — תצא ותרעה. אמרו להם בית הלל לבית שמאי: ואי אתם מודים [בזה] שהוא הקדש טעות, שתצא ותרעה בעדר? משמע שגם בית שמאי מודים לבית הלל דיכול חכם להתירו! ויש לומר: ד"נשאל לחכם" דהתם — היינו, לידע אם בלשון נזירות נדר או לא. ולהכי נקט לשון "ואסרו" — שאמרו לו: יש בלשון הזה לשון נזירות, ולהכי איצטריך ליה למימר כשאסרו דמונה משעה שנדר — דלא תימא: עד שידע שהוא נזיר, לא יתחיל למנות. ומיהו אין מזה ראיה, דאיצטריך ליה לאשמועינן: אף על פי שעבר ושתה יין בימי נזירותו, אפילו הכי עולין לימי המנין, כדמוכח התם בגמרא. ואם תאמר: מאחר דמפרשי טעמא דבית שמאי משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה, וכי אמר "הריני נזיר" היה בדעתו לגמור ולפרש "מן היין", אם כן קשה אמאי איצטריך למימר טעמא דבית הלל משום דסברי כרבי שמעון? לימא דקסברי אדם מוציא דבריו לבטלה! ועוד קשה: אטו רבנן דרבי שמעון, דאמרי: יביא מן החטין, מי סברי לה כבית שמאי דאמרי: "מן הגרוגרות" — הוי נזיר? וכי תימא: בית שמאי תנו לה, כדקאמר חזקיה: בית שמאי היא — אכתי קשה מרבי יוסי בפרק "מקום שנהגו" (פסחים נג,א), דאמרינן: לא סבר לה כרבי שמעון, מי קא רבי יוסי כבית שמאי? ויש לומר: דרוצה ליישב דברי בית הלל כבולי עלמא, אפילו כמאן דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה. והא דקאמר: סברי לה כרבי שמעון — לאו משום דפליג ארבנן דרבי שמעון לענין מנחה, אלא כלומר גבי נזיר הוי מסקי טעמייהו כרבי שמעון גבי מנחות. ומיהו רבנן גופייהו מודו גבי "גרוגרות" דלא הוי נזיר — דדוקא גבי מנחה יביא מן החטין, משום דשעורין שייכי גבי מנחה, כדאשכחן מנחת העומר ומנחת קנאות דבאות שעורין, ולמנחה מעליא איכוין. אבל גרוגרות לא שייכי לנזירות, ומעיקרא כי אמר "הריני נזיר" — לא היה בדעתו לנזירות כלל. ולחזקיה דמדמי מנחה ונזירות אהדדי — ההיא ד"מקום שנהגו", דרבי יוסי לא סבר לה כרבי שמעון — לאו ארבי שמעון דפירקין קאמר, אלא אהההוא דלקמן בפרק "הרי עלי עשרון" (קט,א), דתנן "הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו" — יצא. רבי שמעון אומר: אין זו עולה. דטעמא: משום דלא התנדב כדרך המתנדבים. והההיא ד"תודוס איש רומי" דפרק "מקום שנהגו" (שם נג,ב) דמיא לה. אבל גבי "מנחה מן השעורים" מודה דפטור, כרבי שמעון — דהיינו טעמא: משום דגבי עולה כי אמר "הרי עלי עולה" — שייך בקדושתה, וכי אמר אחר כך "להקריב בבית חוניו" — מכל מקום קדושה היא, וכיון דחל עליה הקדש — תו לא פקע. אבל "מנחה מן השעורים" — לא קיבל עליו מנחה מן החטין, ומודה רבי יוסי דפטור. **הריני** נזיר מן הגרוגרות — בתוספתא (ריש פרק שני דנזירות) תניא: [כינויי] כינויים — בית שמאי אומרים: נזיר, ובית הלל אומרים: אינו נזיר. ואיזו כינויי כינויים? האומר "הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה". ותימה: מה שייכא הכא? ורבינו תם: פירש דבירושלמי מפרש, דקרו אינשי לגרוגרות "תירוש", פירוש: כששואלין אותו, אומר "כך היה בלבי". לשון רבינו תם.

לא

לא שנו אלא דאמר מנחה אבל לא אמר מנחה לא — ואית דגרסי "אבל אמר מנחת" — פירוש: משום ד"מנחת" דבוק ל"שעורין", ולא שייך כלל גבי בלא שמן ולבונה. **מאי** לאו דלא אמר מנחה — וכגון דאמר "אילו הייתי יודע שאין נודרין כך" כו'. **אי** הכי אימא סיפא עשרון ומחצה כו' — בשלמא אי לא אמר "מנחה" — מייתי תרי, באומר "אילו הייתי יודע". אלא כיון דאמר "מנחת עשרון ומחצה", אמאי מביא תרי? הא אמרת דהיכא דלא אמר "מנחה" — אין כלום, ואם כן משום אותו חצי עשרון — לא לייתי כלום. **אי** הכי רבי שמעון פוטר כו' — כיון דתפוס לשון ראשון, ואיהו אמר "מנחה" — הרי התנדב כדרך המתנדבים. כך פירש בקונטרס. וקשה: הא אוקימנא לעיל רבנן כבית שמאי, דתפוס לשון ראשון. אם כן רבי שמעון, דקאי כבית הלל — לית ליה תפוס לשון ראשון! ויש לומר: הא אסיקנא לעיל, דחזקיה הדר ביה. ועוד יש לפרש: דקאי אהא דאמרן לא צריכא, דאמר "הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון". דבשלמא אי אמר "עשרון וחצי עשרון" — אין זה כדרך המתנדבין, אבל "חצי עשרון ועשרון" — משמע תרי מילי, ולכל הפחות עשרון דקאמר בסוף לייתי! ומשני: דסבר כרבי יוסי דאמר, (אף) בגמר דבריו אדם נתפס, ב"תמורת עולה תמורת שלמים" — דמשוינן לה חדא דיבורא, אף על גב דמשמע תרי דיבורי, מדקאמר "תמורת עולה תמורת שלמים", ולא קאמר "תמורת עולה ושלמים". ולא חשבינן ליה כנמלך, הכי נמי אף על גב דמשמע תרי דיבורי, משום דאמר "חצי עשרון ברישא", מכל מקום חשבינן ליה חד דיבורא. **והא** תנן לא בלל כשר — פירשתי ב"הקומץ רבה" (מנחות יח,ב דיבור המתחיל "כי"). **מעשה** בפרדה אחת של בית רבי — איידי דאיירי ברבי יהודה ראש המדברים על ידי קיסר, כדאיתא בפרק "במה מדליקין" (שבת לג,ב), מייתי האי עובדא דרבי יהודה מוריינא דבי נשיאה. דשמא מינהו קיסר ראש על בית נשיא. ובקונטרס פירש: משום דאיירי בשיעורין.
מוריינא

לא שנו – דתפוס לשון ראשון, אלא דאמר "מנחה מן השעורים" – דאיכא למימר: כיון דאמר "מנחה", למנחה גמורה קמכוון. אבל אמר "מנחת שעורים" – "מנחה" א"שעורים" קאי, ופטור, דליכא למימר: תפוס לשון ראשון. לישנא אחרינא: אבל לא אמר "מנחה" – לא, אלא "הרי עלי שעורים" – פטור, דודאי לשעורים איכוון. **מאי לאו דלא אמר מנחה** – אלא "הרי עלי קמח" – אפילו הכי חייב, דאין אדם מוציא דבריו לבטלה. **כי אמר חצי עשרון לא אמר כלום** – ולייתי חד עשרון, ותו לא. **אי הכי רבי שמעון פוטר כו'** – כיון דתפוס לשון ראשון, ואיהו אמר "מנחה" – הרי התנדב כדרך המתנדבים! הכי גרסינן: **אף בגמר דבריו אדם נתפס** – דלא אזלינן בתר לשון ראשון לחודיה, ולא בתר אחרון לחודיה, אלא בתר כולהו. וזה שאמר "מנחה חצי עשרון ועשרון" – פירושי קמפרש: מנחה של חצי עשרון ועשרון, והיינו "שלא כדרך המתנדבים", ובשיטת רבי יוסי אמרו. **משנה** הכי גרסינן: **שכן מצינו שהציבור מביא וכו'** – לשלשה עשר פרים – שלשים ותשעה עשרונים, שלשה עשרונים – לפר. ולארבעה עשר בבשים – ארבעה עשר עשרונים, הרי חמשים ושלשה. ולשני אילים – ארבעה עשרונים, הרי חמשים ושבעה. ולשני תמידין – שנים, ולשני כבשי מוסף דשבת – שנים, הרי ששים ואחד. **אמר ליה רבי שמעון** – וכי אותן ששים ואחד עשרונים בכלי אחד היו? **והלא אלו לפרים ואלו לכבשים** – ואי מערב להו – מיפסלי. שמנחת פרים – בלילתה עבה, שני לוגין לעשרון, חצי הין לשלשה עשרונים, ומנחת כבשים – בלילתה רכה, רביעית הדין לעשרון, דהיינו שלשה לוגין. והן בולעות זו מזו, ונמצאת זו חסירה וזו יתירה. **אלא** – מפני מה אין מביא יחיד ששים ואחד עשרון בכלי אחד? דעד ששים יכולין ליבלל בכלי אחד בלוג אחד, ואליבא דרבי אליעזר בן יעקב נקט לה בפרק "שתי מדות" (מנחות פח,א), אפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוגה. **בששים ואחד אין נבללין** – בתמיה. **גמרא** ראש המדברים **בכל מקום** – קרי ליה הכי, משום מעשה דמערה, במסכת שבת (לג,ב). **כל הראוי לבילה** – כגון ששים עשרונים ראוים ליבלל מלוג. **אין בילה מעכבת** – דאפילו לא בלל – כשר. **בילה מעכבת בו** – דבעינן שיהא ראוי ליבלל. **ושיערו חכמים את דמה** – שיצא ממנה. **ברביעית** – לידע אם יש בו רביעית – יפרשו ממנה כנבילה. ואיידי דאיירי לעיל בשיעורים כל מדת חכמים כך הם, נקט נמי להאי, דשיעורא דרבנן היא. רביעית דם יכול לקרוש ולעמוד על כזית. **והיו נוחרין עדודיאות לאריות** – ערודי היער היו נוחרין, לצורך האריות. הלוקח **תבואה משנה לשנה** – שאין לו קרקע לזורע. **והיינו חייו תלואים** – שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה. **הפלטר** – נחתום.
וההוא

אָמַר זְעִירִי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דַּאֲמַר "מִנְחָה", אֲבָל לָא אֲמַר "מִנְחָה" - לָא. יְתִיב רַב נַחְמָן וְקָאָמַר לָהּ לְהָא שְׁמַעֲתָא. אֵיתִיבֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: "קֶמַח" - יָבִיא סוֹלֶת. לָאו דְּלָא אֲמַר "מִנְחָה"! - לָא, דַּאֲמַר "מִנְחָה". - "בְּלֹא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה" - יָבִיא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה. מַאי לָאו דְּלָא אֲמַר "מִנְחָה"! - לָא, דַּאֲמַר "מִנְחָה". - "חֲצִי עֶשָּׂרוֹן" - יָבִיא עֶשָּׂרוֹן שָׁלֵם. מַאי לָאו דְּלָא אֲמַר "מִנְחָה"! - לָא, דַּאֲמַר "מִנְחָה". - אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: "עֶשָּׂרוֹן וּמֶחֱצָה" - יָבִיא שְׁנַיִם. כֵּיוָן דַּאֲמַר "מִנְחָה" - אִיחַיַּיב לֵיהּ בְּעֶשָּׂרוֹן, כִּי אֲמַר "חֲצִי עֶשָּׂרוֹן" - לָא כְּלוּם קָאָמַר הוּא! - לָא צְרִיכָא, דַּאֲמַר "הֲרֵי עָלַי מִנְחָה חֲצִי עֶשָּׂרוֹן וְעֶשָּׂרוֹן", דְּכֵיוָן דַּאֲמַר "מִנְחָה" - אִיחַיַּיב לֵיהּ בְּעֶשָּׂרוֹן, כִּי אֲמַר "חֲצִי עֶשָּׂרוֹן" - וְלָא כְּלוּם קָאָמַר, כִּי הֲדַר אֲמַר "עֶשָּׂרוֹן" - מָיְיתֵי עֶשָּׂרוֹן אַחֲרִינָא. - אִי הָכִי, "רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין", אֲמַאי? אֲמַר רָבָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשִׁיטַּת רַבִּי יוֹסֵי אֲמָרָהּ, דַּאֲמַר: אַף בְּגִמַּר דִּבְרָיו אָדָם מַתְפִּיס. **משנה** מִתְנַדֵּב אָדָם שֶׁל שִׁשִּׁים עֶשָּׂרוֹן וּמֵבִיא בִּכְלִי אֶחָד. (אִם אָמַר "הֲרֵי עָלַי שִׁשִּׁים עֶשָּׂרוֹן" מֵבִיא בִּכְלִי אֶחָד.) אִם אָמַר "הֲרֵי עָלַי שִׁשִּׁים וְאֶחָד" - מֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלִי אֶחָד וְאֶחָד בִּכְלִי אֶחָד, שֶׁכֵּן הַצִּיבּוּר מֵבִיא בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שִׁשִּׁים וְאֶחָד, דַּיּוֹ לְיָחִיד שֶׁיְּהֵא פָּחוּת מִן הַצִּיבּוּר אֶחָד. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַהֲלֹא אֵלּוּ לַפָּרִים וְאֵלּוּ לַכְּבָשִׂים, וְאֵינָם נִבְלָלִים זֶה עִם זֶה! אֶלָּא, עַד שִׁשִּׁים יְכוֹלִין לְהִבָּלֵל. אָמְרוּ לוֹ: שִׁשִּׁים - נִבְלָלִין, וְשִׁשִּׁים וְאֶחָד - אֵין נִבְלָלִין? אָמַר לָהֶם: כָּל מִדּוֹת חֲכָמִים כֵּן, בְּאַרְבָּעִים סְאָה - הוּא טוֹבֵל, וּבְאַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר קְרָטוֹב - אֵינוֹ יָכוֹל לִטְבּוֹל בָּהֶן. **גמרא** שֶׁאֵיל שְׁאֵילָה לְמַעְלָה מֵרַבִּי יְהוּדָה בַּר אֶילְעַאי: מִנַּיִן לָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי שִׁשִּׁים וְאֶחָד" - מֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלִי אֶחָד וְאֶחָד בִּכְלִי אֶחָד? פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֶילְעַאי רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים בְּכָל מָקוֹם, וְאָמַר: שֶׁכֵּן מָצִינוּ צִיבּוּר מְבִיאִין בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שִׁשִּׁים וְאֶחָד, דַּיּוֹ לְיָחִיד שֶׁיְּפָחוֹת מִן הַצִּיבּוּר אֶחָד. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַהֲלֹא אֵלּוּ פָּרִים וְאֵילִים וְאֵלּוּ כְּבָשִׂים, אֵלּוּ בְּלֵילָתָן עֲבָה וְאֵלּוּ בְּלֵילָתָן רַכָּה, אֵלּוּ בְּלֵילָתָן שַׁחֲרִית וְאֵלּוּ בְּלֵילָתָן בֵּין הָעַרְבַּיִם, וְאֵין נִבְלָלִין מִזֶּה עַל זֶה! אָמְרוּ לוֹ: אֱמוֹר אַתָּה. אָמַר לָהֶם: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר "וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וַחֲרֵבָה", כְּבָר אָמְרָה תּוֹרָה: הֶבֵא מִנְחָה שֶׁיְּכוֹלָה לְהִיבָּלֵל. אָמַר לוֹ: בְּשִׁשִּׁים - נִבְלָלִין, בְּשִׁשִּׁים וְאֶחָד - אֵין נִבְלָלִין? אָמַר לוֹ: כָּל מִדַּת חֲכָמִים כֵּן הוּא, בְּאַרְבָּעִים סְאָה - הוּא טוֹבֵל, בְּאַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר קְרָטוֹב - אֵינוֹ יָכוֹל לִטְבּוֹל; כַּבֵּיצָה - מְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, כַּבֵּיצָה חָסֵר שׁוּמְשׁוּם - אֵין מְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין; שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה - מְטַמֵּא מִדְּרָס, שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה חָסֵר נִימָא אַחַת - אֵינוֹ מְטַמֵּא מִדְּרָס. - וְכִי אֵין נִבְלָלִין מַאי הָוֵי? וְהָא תְּנַן: אִם לֹא בָּלַל כָּשֵׁר! - אָמַר רַבִּי זֵירָא: כָּל הָרָאוּי לְבִילָה - אֵין בִּילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְבִילָה - בִּילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ. אָמַר רַבִּי בִּיבִי, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַעֲשֶׂה בִּפְרֵדָה אַחַת שֶׁל בֵּית רַבִּי שֶׁמֵּתָה, וְשִׁעֲרוּ חֲכָמִים אֶת דָּמָהּ בִּרְבִיעִית. מִתִּיב רַבִּי יִצְחָק בַּר בִּיסְנָא: הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתִירָא עַל דָּם גְּבִילוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר, וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתִירָא: מַעֲשֶׂה וְהָיוּ נוֹחֲרִין עֲרוֹדִיאוֹת לַאֲרָיוֹת בְּאִיסְטַרְיָא שֶׁל מָלֵךְ, וְהָיוּ עוֹלֵי רְגָלִים שׁוֹקְעִין עַד רְכוּבוֹתֵיהֶן בַּדָּם וְלֹא אָמְרוּ לָהֶם דָּבָר! אִישְׁתִּיק. אֲמַר לֵיהּ רַבִּי זְרִיקָא: מַאי טַעֲמָא לָא קָא מַהֲדַר מָר? - אֲמַר לֵיהּ: הֵיכִי אֲהַדַּר לֵיהּ? דַּאֲמַר רַבִּי חָנִין: "וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלָאִים לְךָ מִנֶּגֶד" - זֶה הַלּוֹקֵחַ תְּבוּאָה מִשָּׁנָה לְשָׁנָה, "וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם" - זֶה הַלּוֹקֵחַ תְּבוּאָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת, "וְאַל תַּאֲמִן בְּחַיֶּיךָ" - זֶה הַסּוֹמֵךְ עַל הַפַּלְטֵר,
וההוא

וההוא גברא – אדידיה קאמר, דהא אפלטר סמכינא, ואין דעתי מיושב להשיב לו. מאי הוי עלה – דהאי שיעורא? רבי יהודה בר אילעאי מוריינא רבי נשיאה הוה – והיה להם לבית רבי מורה הוראות, ועל פיו היו עושין כל דבריהם, והוא צוה להם לשערה. כשמעתא דידיה – דאמר: בית הלל מטמאין בדם נבילות. ששה דברים – במסכת עדיות קא חשיב להו. על כזית – ושיעור טומאת נבילה – בכזית. משנה אין מתנדבין לוג – יין לנסכו, שלא מצינו מנחת נסכים של לוג ולא שנים ולא חמשה. אבל מתנדבין שלשה – דחזו לכבש, וארבעה – לאיל, דהיא "שלישית ההין", ושמונה – דחזו לפר. ומששה ולמעלה: דשבע – חזו שלשה מינייהו לכבש, וארבעה – לאיל. ושמנה – חזו לשני אילים. תשעה – חזו לפר וכבש. עשרה – חזו לפר ואיל. אחד עשר – חזו לשני אילים וכבש, וכך לעולם. גמרא יש קבע לנסכים – אמר "הרי עלי כך וכך לוגין" – מי הוי קבע, דאין יכול להקריבם אלא הכל ביחד, דהוו קרבי בקרבן אחד. או אין קבע, ויכול להקריבם [מה] דחזו באפי נפשייהו? היכי דמי – למאי נפקא מינה? ואידך הוי נדבה – נדבת ציבור, וימכר, ויפלו דמיו לשופרות. או יקרב הוא עצמו, ויצטרף עם השני לוגין אחרים ויקרב לנסכי תמיד, דהוו נמי לציבור. ואי אמרת יש קבע עד דממלא להו – ויביא לוג הששי, כי היכי דליתחזי לפר – לא קרבי, דהא אין יכול להקריב בפני עצמו. ששה לנדבה – גבי שלשה עשר שופרות שהיו במקדש קאי. דשלשה עשר שופרות הוו, בשבעה מהם היו נותנין הנך מעות, דמפרש במסכת יומא (נה,ב), ובמסכת שקלים (ט,ב): תקלין חדתין, ועתיקין, קינין, גוזלי עולה, עצים ולבונה וזהב לכפורת. וששה מהם היו לנדבה – ליתן בהן מעות ההולכות לנדבת צבור. ואמרינן – לקמן בפרק בתרא (קז,ב). כנגד מי כנגד מותר חטאת – כגון הפריש מעות לחטאת, והזלו הכבשים, ונתותרו לו מעות. ואחד למותר אשם – סתם, כגון גזלות ומעילות. ואחד למותר אשם נזיר – דאותו מותר לא היה מעורב עם מותר אשם סתם, לפי שזה לכפר וזה להתירו ביין. ואחד למותר אשם מצורע – דלא דמו להנך, שבא להתירו במחנה. ואינך מפרש בפרק בתרא (מנחות קז,ב). וכל הנך מותרות אזלי לנדבת צבור, כשהמזבח בטל לוקחין באותם מעות עולות: הבשר – לשם, ועורות – לכהנים. דזהו מדרשו של יהודע, במסכת תמורה (כג,ב). ואם איתא – דהמביא חמשה לוגין – קרבי ארבע מהם, ואחד יהא נדבה. ליתקין לו שופר – להפיל בו הדמים. הנך – מותרות לנדבת ציבור אזלי. הנך – נסכים למה להו שופר? הואיל ושכיח כל יומא, שהרי רוב קרבנות טעונין נסכים. אפשר דמצטרפי דמר ודמר – אם נדר חמשה – יקריב ארבעה ויניח לוג הנשאר, ויצטרף עם מותר נסכים אחרים, עד שיהו ארבעה או שלשה. אזרח – גבי נסכים כתיב "כל האזרח יעשה ככה את אלה", וקרא יתירא הוא – דהא לעיל מינה כתיבי כל דין נסכים. מלמד שמתנדבין נסכים בלא קרבן. וכמה? שלשת לוגין, דבציר מהכי – לא חזי למידי. יהיה – "חצי ההין יהיה לפר" – משמע דמנחה דהויא אחריתי. לישנא אחרינא: בפרשת נסכים כתיב "ככם כגר יהיה". ככה – עיכובא. אילימא ארבעה וששה – פשיטא! מי צריך קראי לרבויי? מאי שנא שלש – דפשיטא לן דחזו לכבש רבו'. אלא לאו – מידי דלא חזו ליה אתי לרבויי, ולמשמע דמתנדבין, ויקריבו ארבעה, והחמישי יהא מותר. מה שנים לא חזו כלל – דליכא למימר: משיך חדא מינייהו, ומקריב לה. הא כראיתא – שנים – אין מתנדבין לגמרי, חמשה – לבתחילה הוא דלא, שאין מפרישין תחילה למותרו, אבל דיעבד – מקריב ארבע, וחמישי יהא מותר לנדבה. הא אין קבע לנסכים – וכמה דבעי משנים ולמעלה – מייתי. וכי מייתי חמשה – מקריב ארבעה מינייהו, ואידך מותר. וכל מה דבעי מייתי, ומאי דחזו – מקריב, ואידך מותר לנדבה. והכא ליכא למיבעי ולא מידי. עד עשרה פשיטא לי – דלוג ושנים וחמשה – לגמרי [לא קרבי] עד דממלי להו. שלש – לכבש חזו, וארבעה – לאיל, ששה – לפר, ושבעה – לכבש ואיל, שמנה – לשני אילים, תשעה – לפר וכבש, עשרה – לפר ואיל. אחד עשר

מיבעיא

וְהַהוּא גַּבְרָא עַל פַּלְטֵר סָמִיךְ. מַאי הָוֵי עָלָהּ? אֲמַר רַב יוֹסֵף: רַבִּי יְהוּדָה מוֹרַיְינָא דְּבֵי נְשִׂיאָה הֲוָה, וְאוֹרֵי לֵיהּ כִּשְׁמַעְתֵּיהּ. דְּתָנָן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שִׁשָּׁה דְּבָרִים מִקּוּלֵּי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל, דַּם גְּבִילוֹת - בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַמְּאִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה: אַף כְּשֶׁמִּמְּאוּ בֵּית הִלֵּל, לֹא טִמְּאוּ אֶלָּא בִּרְבִיעִית, הוֹאִיל וְיָכוֹל לִקָּרוֹשׁ וְלַעֲמוֹד עַל כַּזַּיִת. **משנה** אֵין מִתְנַדְּבִין לוֹג וְלֹא חֲמִשָּׁה, אֲבָל מִתְנַדְּבִין שְׁלָשָׁה וְאַרְבָּעָה וְשִׁשָּׁה, וּמִשִּׁשָּׁה וּלְמַעְלָה. **גמרא** אִיבַּעְיָא לְהוּ: יֵשׁ קֶבַע לְנְסָכִים אוֹ אֵין קֶבַע לְנְסָכִים? הֵיכִי דָּמֵי? כְּגוֹן דְּאַיְיתֵי חֲמִשָּׁה. אִי אָמְרַתְּ אֵין קֶבַע לְנְסָכִים - מָשֵׁיךְ וּמַקְרֵיב אַרְבָּעָה מִינַּיְיהוּ דְּחָזֵי לָאַיִל, וְאִידָּךְ הָוֵי נְדָבָה. וְאִי אָמְרַתְּ יֵשׁ קֶבַע לְנְסָכִים - עַד דְּמִמְלֵי לְהוּ לָא קָרְבִי. מַאי? אֲמַר אַבַּיֵי, תָּא שְׁמַע: שִׁשָּׁה לִנְדָבָה, וְאָמְרִינַן: כְּנֶגֶד מִי? כְּנֶגֶד מוֹתַר חַטָּאת, וּמוֹתַר אֲשָׁמוֹת, וּמוֹתַר אֲשַׁם נָזִיר, וּמוֹתַר אֲשַׁם מְצוֹרָע, וּמוֹתַר קִינִּין, וּמוֹתַר מִנְחַת חוֹטֵא. וְאִם אִיתָא, לִיתְקִין שׁוֹפָר אַחֲרִינָא כְּנֶגֶד מוֹתַר נְסָכִים! - הָנָךְ לְנִדְבַת צִבּוּר אָזְלִי, הָנֵי שְׁכִיחִי, אֶפְשָׁר דְּמִצְטָרְפִי דְּמָר וּדְמָר בַּהֲדֵי הֲדָדֵי וְקָרְבִי. אֲמַר רָבָא, תָּא שְׁמַע: "אֶזְרָח" - מְלַמֵּד שֶׁמִּתְנַדְּבִין נְסָכִים, וְכַמָּה? - שְׁלֹשָׁה לוּגִּין. וּמִנַּיִן שֶׁאִם רָצָה לְהוֹסִיף יוֹסִיף? תַּלְמוּד לוֹמַר "יִהְיֶה". יָכוֹל יִפְחוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר "כָּכָה". מַאי יוֹסִיף? אִילֵּימָא אַרְבָּעָה וְשִׁשָּׁה, מַאי שְׁנָא שְׁלֹשָׁה? - דְּחָזוּ לַכֶּבֶשׂ, אַרְבָּעָה וְשִׁשָּׁה נַמִּי חָזוּ לָאַיִל וּפָר! אֶלָּא לָאו חֲמִשָּׁה, וּשְׁמַע מִינַּהּ: אֵין קֶבַע לְנְסָכִים, שְׁמַע מִינַּהּ. אֲמַר רַב אַשִׁי, וְהָא אֲנַן לָא תְּנַן הָכִי: אֵין מִתְנַדְּבִין לוֹג שְׁנַיִם וַחֲמִשָּׁה. קָתָנֵי חֲמִשָּׁה דְּיוּמְיָא דִּשְׁנַיִם, מַה שְׁנַיִם - דְּלָא חָזוּ כְּלָל, אַף חֲמִשָּׁה נַמִּי - דְּלָא חָזוּ כְּלָלְלוּ! - מִידֵּי אִירְיָא? הָא כִּדְאִיתָא וְהָא כִּדְאִיתָא. אֲמַר אַבַּיֵי: אִם תִּמְצָא לוֹמַר, אֵין קֶבַע לְנְסָכִים - הָא אֵין קֶבַע לְנְסָכִים, אִם תִּמְצָא לוֹמַר יֵשׁ קֶבַע לְנְסָכִים - עַד עֲשָׂרָה פְּשִׁיטָא לִי, אֲחַד עָשָׂר

מיבעיא

מוריינא דבי נשיאה – של בית רבי, ואפשר שהיה בימיו. דאפילו רבי מאיר, דנפטר קודם רבי יהודה, כדמוכח בפרק שני דקידושין (נב,ב), היה קיים עדיין בהלולא דרבי שמעון בר רבי, כדמוכח בירושלמי דביצה: דעבר קמי פתחא, ושמע שהיו מטפחין, ואמר: מחללין את השבת. ואף בימי רב היה, כדמשמע בפרק קמא דעירובין (יג,ב), דאמר רב: האי דמחדדנא מחבריא – דחמיתיה לרבי מאיר מאחוריה. ויש גורסין שם "רבי", משום עובדא דירושלמי. **הואיל** ויכול לקרוש ולעמוד על כזית – משמע, דדם טמא מחמת דחשיב כבשר. ותימה: דבמעילה בפרק "קדשי מזבח" (יז,א) אמר: מנין לדם שרצים שהוא טמא? שנאמר "וזה לכם הטמא" – תיפוק לי דחשיב כבשר! ויש לומר: דאיצטריך קרא לרבויי דם צלול דמטמא בכעדשה, דסלקא דעתך: עד שיהא בו כדי שיוכל לקרוש ולעמוד על כעדשה. ולהכי תנן "דם השרץ ובשרו מצטרפין" – דשיעורן שוה, אבל דם נבילה ובשרה – לא, דאין שיעורן שוה. וכן מוכח בירושלמי, דאמר: דם נבילה – טמא. והדתנן "דם השרץ ובשרו מצטרפין", ואין לנו כיוצא בו. ואם תאמר: ולמה לי קרא בפרק "בהמה המקשה" (חולין עב,א) לרביעית דם מן המת, הרי יכול לקרוש ולעמוד על כזית! ויש לומר: דשאני מת, דהוה ממעיטנן דם משום דגזעו מחליף, כדדרשינן בריש "דם הנדה" (נדה נה,א): מה עצם שנברא עמו ואין גזעו מחליף – יצאו שינים, שלא נבראו עמו. יצאו שער וצפורן, שאף על פי שנבראו עמו, גזען מחליף. ופריך: והרי בשר, דגזעו מחליף, וטמא! ומשני: מקומו נעשה צלקת. ועוד קשה: בפרק "כל שעה" (פסחים כב,א) דלא משני אקושיא דדם, כשהותרה נבילה היא וחלבה וגידה ודמה הותרה, כדמשני אקושיא דחלב וגיד – משמע דלא חשיב כבשר! לפיכך צריך לומר: שיש שום ריבוי דמרבינן ביה דם נבילות, ולבתר דמרבה ביה מסתבר לאוקומי רבויא ברביעית, שיכול לקרוש ולעמוד על כזית. **אין** מתנדבין לוג שנים וחמשה – תימה: כי היכי דאמרינן (מנחות קז,א) גבי מנחות, דאם אמר "חצי עשרון" – יביא עשרון שלם, "עשרון ומחצה" – יביא שנים. הכא נמי נימא: כי אמר "לוג" או "שנים" – יביא שלשה שהם נסכי כבש, וכי אמר "חמשה" – יביא ששה שהם נסכי פר? ושמא הכי נמי – היכא דאמר "הרי עלי", אבל הכא מיירי בנדבה, דיש לוג אחד או שנים לפניו, ואמר "הרי אלו לנסכים". ובגמרא גבי "יש קבע לנסכים" פירש בקונטרס: כגון דאמר "הרי עלי כך וכך לוגין למדה". **ששה** לנדבה – בפרק בתרא (קז,ב) מייתי לה לקמן, ופליגי אמוראי כנגד מי. **אמר** אביי אם תמצא לומר כו' – מספקא ליה לאביי, משום קושיא דרב אשי. **עד** עשרה פשיטא לי אחד עשר מיבעיא לי – ואם תאמר: שבעה נמי תיבעי, אי לשני כלים איכוין – עד דממלא להו לא קרבי, או לאיל ובבש איכוין? ויש לומר: דלא מיבעיא ליה אלא בתרי מחד מינא, וחד מחד מינא, אי אמר או לא. אבל פשיטא דחד מחד מינא וחד מחד מינא – אמרינן.

מה

מה נשתנית שנאמר בה נפש — דאי משום דאין באה בשותפות — הוה ליה למיכתב "איש" או לשון אחר, דמשמע יחיד דוקא. **חמשה** מיני טיגון — לא היה מטגן מנחת סולת מאפה תנור, אלא מנחת מחבת ומרחשת לחודייהו, אלא קורא "טיגון" מה שיש בכולו שמן.

הדרן עלך המנחות והנסכים

הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה — פירוש: מחמשת מנחות, אבל במנחת נסכים — לא איכוין. אף על גב דמתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום, דסתמא דעתו אמנחות המפורשות ורגילות לבא בפני עצמן, ולא בגלל זבח.

מנחה מין המנחה — פירוש: או אמר "מין המנחה".

סימנא

מֵיבָעְיָא לִי, מַאי? גַּבְרָא לִשְׁנֵי פָּרִים קָא מְכַוֵּין, וְעַד דְּמִמְלֵי לְהוּ לָא קָרְבִי, אוֹ דִלְמָא לִשְׁנֵי אֵילִים וְכֶבֶשׂ אֶחָד קָמְכַוֵּין, תְּרֵי מֵהַד מִינָא וְחַד מֵהַד מִינָא אָמְרִינַן אוֹ לָא, מַאי? תֵּיקוּ. **משנה** מִתְנַדְּבִין יַיִן וְאֵין מִתְנַדְּבִין שֶׁמֶן, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: מִתְנַדְּבִין שֶׁמֶן. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן: מָה מָּצִינוּ בַּיַּיִן שֶׁהוּא בָּא חוֹבָה וּבָא נְדָבָה, אַף שֶׁמֶן שֶׁהוּא בָּא חוֹבָה בָּא נְדָבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּיַּיִן שֶׁכֵּן קָרֵב עִם חוֹבָתוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, תֹּאמַר בַּשֶּׁמֶן שֶׁאֵינוֹ קָרֵב עִם חוֹבָתוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ? אֵין שְׁנַיִם מִתְנַדְּבִין עֶשְׂרוֹן אֶחָד, אֲבָל מִתְנַדְּבִין עוֹלָה וּשְׁלָמִים, וְעוֹף אֲפִילּוּ פְּרִידָה אֶחָת. **גמרא** אָמַר רָבָא, מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם נִלְמוֹד: מִתְנַדֵּב אָדָם מִנְחַת נְסָכִים בְּכָל יוֹם. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דְּתֵימָא: מִנְחַת נְדָבָה גַּלֵּי בָּהּ רַחֲמָנָא, הָנֵי חֲמִשָּׁה מְנָחוֹת - אִין, טְפֵי - לָא, קָא מַשְׁמַע לָן: הָנֵי מִילֵי - בִּסְתָמָא, אֲבָל הֵיכָא דְּפָרִישׁ - פָּרִישׁ. "אֵין שְׁנַיִם מִתְנַדְּבִין". מַאי טַעְמָא? אֵילֵימָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב "תַּקְרִיב" - עוֹלָה נַמִּי הָא כְּתִיב "וַיַּקְרֵב"! אֶלָּא עוֹלָה מַאי טַעְמָא? דִּכְתִיב "לְעֹלֹתֵיכֶם" - מִנְחָה נַמִּי הָא כְּתִיב "לְמִנְחֹתֵיכֶם"! - אֶלָּא מִשּׁוּם דִּכְתִיב בָּהּ "נֶפֶשׁ". תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, רַבִּי אוֹמֵר: "אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל נִדְרֵיהֶם וּלְכָל נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַה'" - הַכֹּל בָּאִין בְּשׁוּתָּפוּת, לֹא סִילֵּק הַכָּתוּב אֶלָּא מִנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר "נֶפֶשׁ". אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מִפְּנֵי מָה נִשְׁתַּנִּית מִנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ "נֶפֶשׁ"? אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מִי דַּרְכּוֹ לְהָבִיא מִנְחָה? עָנִי, מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִילּוּ הִקְרִיב נַפְשׁוֹ לְפָנַי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מַה נִּשְׁתַּנִּית מִנְחָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ חֲמִשָּׁה מִינֵי טִיגּוֹן הַלָּלוּ? מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁעָשָׂה לוֹ אוֹהֲבוֹ סְעוּדָה, וְיוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא עָנִי, אָמַר לוֹ: עֲשֵׂה לִי מִן חֲמִשָּׁה מִינֵי טִיגּוֹן, כְּדֵי שֶׁאֲהֶנֶה מִמְּךָ.

הדרן עלך המנחות והנסכים

הֲרֵי עָלַי עֶשְׂרוֹן" - יָבִיא אֶחָד. "עֶשְׂרוֹנוֹת" - יָבִיא שְׁנַיִם. "פֵּירַשְׁתִּי, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פֵּירַשְׁתִּי" - יָבִיא שִׁשִּׁים עֶשָׂרוֹן. "הֲרֵי עָלַי מִנְחָה" - יָבִיא אֵיזוֹ שֶׁיִּרְצֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יָבִיא מִנְחַת הַסּוֹלֶת, שֶׁהִיא מְיוּחֶדֶת שֶׁבַּמְּנָחוֹת. "מִנְחָה" אוֹ "מִן הַמִּנְחָה" - יָבִיא אַחַת. "מְנָחוֹת" אוֹ "מִן מְנָחוֹת" - יָבִיא שְׁתַּיִם. "פֵּירַשְׁתִּי, וְאֵינִי יוֹדֵעַ כַּמָּה פֵּירַשְׁתִּי" - יָבִיא שִׁשִּׁים עֶשָׂרוֹן. רַבִּי אוֹמֵר: יָבִיא מְנָחוֹת שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת מֵאֶחָד וְעַד שִׁשִּׁים. **גמרא** - פְּשִׁיטָא! - "עֶשְׂרוֹנוֹת" - יָבִיא שְׁתַּיִם, אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. - הָא נַמִּי פְּשִׁיטָא! - מִיעוּט עֶשְׂרוֹנוֹת שְׁתַּיִם אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ. "פֵּירַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פֵּירַשְׁתִּי - יָבִיא שִׁשִּׁים עֶשָׂרוֹן". מַאן תָּנָא? אֲמַר חִזְקִיָּה: דְּלָא כְּרַבִּי, דְּאִי רַבִּי, הָאֲמַר: יָבִיא מְנָחוֹת שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת מֵאֶחָד וְעַד שִׁשִּׁים. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי, בְּאוֹמֵר "פֵּירַשְׁתִּי עֶשְׂרוֹנוֹת אֲבָל לֹא קְבָעָתִים בִּכְלִי", דְּמֵיירְתֵּי שִׁיתִּין עֶשְׂרוֹנוֹת בְּשִׁיתִּין מָאנֵי. "הֲרֵי עָלַי מִנְחָה יָבִיא אֵיזֶהוּ שֶׁיִּרְצֶה" [וכו']. תָּנָא: הוֹאִיל וּפָתַח בּוֹ הַכָּתוּב תְּחִלָּה. - אֶלָּא מֵעַתָּה, הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי עוֹלָה" - יָבִיא בֶּן בָּקָר, הוֹאִיל וּפָתַח בּוֹ הַכָּתוּב

תחלה

הדרן עלך המנחות והנסכים

משנה הרי עלי עשרון, **פירשתי** – כמה עשרונים אביא. **ואיני יודע מה פירשתי יביא ששים עשרונים** – דאי בציר מהכי נדר – לא איכפת ליה, דמתני ואמר: כמה שנדרתי – יהיו לנדרי, והשאר – יהא נדבה. ובטפי ליכא לספוקי, דאין מנחה יחידית יתירה על ששים עשרונים. **הרי עלי מנחה** – סתם. **יביא איזו שירצה** – מחמשה מנחות. **מיוחדות** – מפרש בגמרא. מין המנחה – כלומר, "הרי עלי מנחה", או שאמר "הרי עלי מין המנחה" – יביא אחת. **מנחות** – "עלי" או שאמר "מין מנחות עלי" – יביא שתי מנחות ממין אחד. **פירשתי** – אחת מן המנחות שכתובים בפרשה ואיני יודע אי זה מהן פירשתי כו'. **פירשתי מנחה** – בכלי אחד של עשרונים. **ואיני יודע כמה** – עשרונים קבעתי בה. **יביא ששים עשרון** – דבטפי מהכי ליכא לספוקי, ואי בציר נדר – לא איכפת לן, דמתני ואמר: כמה שפירשתי – יהא לנדרי, והשאר – יהא לנדבה. **רבי אומר** – כיון דאמר "מנחה" – משמע חדא, אלמא בכלי אחד קבעה. ואם יביא ששים בכלי אחד – שמא בציר מהכי נדר, והויא מנחה יתירה. ואית ליה לרבי קביעותא דמנא – מילתא. הלכך יביא ששים מנחות מאחד ועד ששים: חדא של עשרון, וחדא של שתים, וחדא של שלש, וחדא של ארבע, וכן עד ששים – דודאי חדא מינייהו נדר, ואינך – נדבה. **גמרא** **אבל לא קבעתים בכלי אחד** – הלכך, יביא ששים עשרונות בששים כלים, כל אחד ואחד בפני עצמו. והא דקאמר "יביא מנחות של עשרונות מאחד ועד ששים" – היינו היכא דקבעה בכלי אחד – דלא מצי לאיתויי בכלי אחד, לא בציר מהכי ולא טפי מהכי. הלכך יביא מנחות של עשרונים מאחד ועד ששים, דודאי חדא מינייהו נדר. **תנא** – מה טעם יביא מנחת סלת? לפי שפתח בה הכתוב תחלה.

מן

מיבעיא לי מאי גברא לשני פרים איכוין ועד דממלי להו – לשנים עשר לוגין – לא קרבי, דהא יש קבע לנסכים. ולא אמרינן: ליקרבו שמנה לוגין – לשני אילים, ושלשה לוגין – לכבש אחד. או דלמא: למנחה הראויה, לשני אילים וכבש, איכוין. הבי גרסינן: **תרי מחד מינא וחד מחד מינא אמרינן או לא** – כלומר, מי הוי אורחא לאינדובי או לא? **משנה** **מתנדבין** יין – בלא שמן וסלת, ומנסכו לשיתין בפני עצמו. ואין מתנדבין שמן בלא סלת ויין. **מתנדבין שמן** – וקומצו, ומקטיר הקומץ, ושיריו נאכלין. **מה מצינו כו'** – דאמרן לעיל: "אזרח" – מלמד שמתנדבין נסכין. ורבי עקיבא מוקי לה ביין, (כדחזינן) כדקתני: מתנדבין יין ולא שמן. **אף שמן שהוא בא חובה** – במנחת נסכים, בא נדבה בפני עצמה. **עם חובתו בפני עצמו** – אף על פי שהוא בא חובה עם המנחה – אינו מעורב במנחה. תאמר בשמן כו'. וכיון דלא אשכחן ליה דליתי בכלי בפני עצמו, השתא נמי לא לייתי. **אפילו פרידה** – אפילו גוזל אחד מתנדבין. **גמרא** **מדברי שניהם נלמד מתנדב אדם מנחת נסכים** – סלת שמן ויין בלא קרבן, בכל יום. דעד כאן לא פליגי אלא בפני עצמו, אבל במעורב עם המנחה – לא פליגי. **חמשה מנחות** – סלת, ומחבת, ומרחשת, וחלות, ורקיקין. אבל רבוכה לא חשיב, דאינה באה נדבה אלא בתודה עם הזבח, ולאו מנחה היא. **קא משמע לן** – הא דהני חשיב ותו לא – היכא דאמר "מנחה" סתם יביא אחת מחמש הללו. **אבל היכא דפריש** – לנסכים פריש. **מאי טעמא** – אין שנים מתנדבין עשרון? **תקריב** – לשון יחיד. **עולותיכם** – לשון רבים. **עני** – דרכו להביא מנחה, שאין לו בהמות. **חמשה מיני טיגון** – סלת, מחבת, ומרחשת, וחלות, ורקיקין דמנחת מאפה. כל מידי דאית ביה שמן – קרי "טיגון". **שאהנה ממך** – כלומר, שתקובל לפני בהן.

[לה.]

גְּמָרָא: רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִלֵּל בְּעָא: אִלּוּ מַאן דְּאָמַר 'בְּנִי פְלוֹנִי יַעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי וְיִטֹּל חֵפֶץ פְּלוֹנִי' - אֵין עָבַד הוּא נָסִיב וְאֵין לָא עָבַד לָא נָסִיב? אוֹ שָׁנְיָא הִיא, דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר לד, יג): "לָתֵת לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה". וְהָוֵי דּוּ אָמַר 'בְּנִי פְלוֹנִי יַעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי וְיִטֹּל חֵפֶץ פְּלוֹנִי, וּשְׁאָר בָּנַי יִרְשׁוּ נְכָסַי' - אֵין עָבַד הוּא נָסַב, וְאֵין לָא עָבַד לָא נָסַב לָא מִכָּא וְלָא מִכָּא.

תַּמָּן תְּנִינַן: מַתָּנָה אָדָם עַל עֵרוּבוֹ. כְּנִי מַתְנִיתָא: מַתָּנָה אָדָם עַל עֵרוּבָיו.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאן תְּנָא 'אִם בָּאוּ וְאִם לֹא בָּאוּ'? רַבִּי מֵאִיר. הַיְדֵין רַבִּי מֵאִיר? חַבְרַיָּא אָמְרִין: רַבִּי מֵאִיר דְּקִדּוּשִׁין. דְּתָנֵי: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה 'הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת עַל מְנַת שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים'; יָרְדוּ גְּשָׁמִים - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין שֶׁיָּרְדוּ גְּשָׁמִים בֵּין שֶׁלֹּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים מְקֻדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיִּכָּפֵל תְּנָיוֹ. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם אָמַר 'לְאַחַר שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים'; יָרְדוּ גְּשָׁמִים - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: רַבִּי מֵאִיר דְּעֵרוּבִין הִיא. דִּתְנִינַן תַּמָּן: אִם סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: הֲרֵי זֶה חָמָר גַּמָּל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא אָמַר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא לָחֳמָרִין. אָמַר רַבִּי מָנָא: וְיָאוּת, בְּעֵרוּבוֹ אֵינוֹ קוֹנֶה - שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ אֶת עֵרוּבוֹ, כִּבְנֵי עִירוֹ - שֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לַעֲקֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ. וְהָכָא: לָרִאשׁוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת - שֶׁלֹּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים, וְלַשֵּׁנִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת - שֶׁלֹּא כָּפַל תְּנָיוֹ.

רַבִּי חַגַּי בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסָה:

[לה:]

וְהָן "אִם לֹא" "כִּי לֹא" אֶחָד הוּא! אֲמַר לֵהּ: שָׁנְיָא הִיא, שֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ לִפְנֵיהֶן וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאָהּ מִיָּדָם.

רַבִּי יוּדָה בַּר סִיסִין, רַבִּי יוּדָה בַּר פַּזִּי בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: יָרְדוּ לְסִמְפּוֹן בְּשִׁיטַת רַבִּי מֵאִיר דְּקִדּוּשִׁין. רַבִּי חֲנַנְיָה חַבְרִין דְּרַבָּנִין בְּעָא: לָמָּה לִי כְּרַבִּי מֵאִיר? אֲפִלּוּ כְּרַבָּנִין. לָא כֵן אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: סֵדֶר סִמְפּוֹן כָּךְ הוּא: 'אֲנָא פְלָן בַּר פְּלָן מְקַדֵּשׁ לִיךְ אַנְתְּ פְּלָנִית בַּת פְּלוֹנִי, עַל מְנַת לְתֵן לִיךְ מִיקְמַת פְּלוֹנִי, וּמִכְנְסִינִיךְ לְיוֹם פְּלָן, וְאִן אָתָא וְלָא כְנַסְתִּיךְ, לָא יֶהֱוֵי לִי עֲלִיךְ כְּלוּם'. וְיֹאמַר 'עַל מְנַת' שֶׁלֹּא לְכְפֹל תְּנָיוֹ. אִלּוּ לֹא כָּפַל תְּנָיוֹ מִיעַקַּר קִדּוּשִׁין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: בְּכָל אֲתַר אִית לְרַבִּי מֵאִיר מִמַּשְׁמַע לָאו אַתְּ שׁוֹמֵעַ הֵין, וְהָכָא לֵית לֵיהּ! אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: חֲמֵר הוּא בָּעֲרָיוֹת.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה וְאָמַר 'כְּסָבוּר הָיִיתִי שֶׁהִיא כֹּהֶנֶת וַהֲרֵי הִיא לְוִיָּה', 'לְוִיָּה וַהֲרֵי הִיא כֹּהֶנֶת', 'עֲנִיָּה וַהֲרֵי הִיא עָשִׁיר', 'עָשִׁירָה וַהֲרֵי הִיא עֲנִיָּה' - הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִטְעַתּוּ.

גְּמָרָא: רַבִּי לְעָזָר אָמַר: מְקֻדֶּשֶׁת, אֲפִלּוּ בְּעֵדִים. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: מְקֻדֶּשֶׁת לְחוּמְרִין.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אִימִּי: רְאוּבֵן חַיָּב לְשִׁמְעוֹן, סַמְכֵיהּ גַּבֵּי לֵוִי. אִפְרַסַן[עב]

[עב] נַעֲשָׂה עָנִי

לֵוִי, לֵית רְאוּבֵן חַיָּב לְשַׁמְעוֹן. הֲדָא דְאַתְּ אָמַר, בְּשֶׁלֹּא עָשׂוּ בְּהַעֲרָמָה, אֲבָל עָשׂוּ בְּהַעֲרָמָה - חַיָּב.

[לו.]

כַּהֲדָא חַזָּרָייָה, סַמְכוֹן לְתַנָּאֵי קַרְיָה גַּבֵּי זְבוּנָה, קַרְצָ זְבוּנָה וַאֲזַל לֵיהּ. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי מָנָא, אָמַר: אֵין פְּרִיטִין אִנּוּן - אִנּוּן פָּשְׁעִין, אֵין דִּינָרִין אִנּוּן - כֵּנִי אָרְחָא דְּזָבוֹנָה מִדַּדָּיֵיה.

חַד בַּר נָשׁ קָם עִם חַבְרֵיהּ בְּשׁוּקָא, אֲמַר לֵיהּ: ״הַב לִי קִיתוֹנָא[עג] דְּאִית לִי גַּבָּךְ״. אֲמַר לֵיהּ: ״הַב לִי דִּינָרָא דְּאִית לִי גַּבָּךְ״. אֲמַר לֵיהּ: ״הַב לִי קִיתוֹנָא וְסַב דִּינָרָא״. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי מָנָא, אֲמַר לֵיהּ: ״אַתְּ אוֹדִית לֵיהּ בְּדִינָרָא וְהוּא לָא הוֹדֵי לָךְ בְּקִיתוֹנָא, אֱזִיל וְהַב לֵיהּ דִּינָרָא״. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: מוֹדֵי רַבִּי מָנָא דּוּ אָמַר בְּשָׁהֲדִין: ״לָא כֵן, אֶלָּא בְּדִיל דְּלָא יִכְפּוֹר בְּקִיתוֹנָה״ - לֹא חַיָּב.

חַד בַּר נָשׁ הֲוָה חַיָּב לְחַבְרֵיהּ מְאָה דִּינָרִין בְּקַרְטִיס[עד]. שְׁלַח חַמְשִׁין גַּבֵּי שְׁלִיחָא, אֲמַר לֵיהּ: ״אִין לָא יְהַב לָךְ קַרְטִיסָה, לָא תִּתֵּן לֵיהּ כְּלוּם״. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי אִימִי, אֲמַר: ״אֱזִיל הַב וַאֲנַן יָדְעִין״. הַגַּע עַצְמָךְ דְּדָמַךְ רַבִּי אִימִי? עוֹשִׁין לוֹ ״מוֹדַע בֵּית דִּין״.

דְּזָכָה לְחַבְרֵיהּ. רַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין: דְּזָכָה זָכָה. דָּלְמָא: רַבִּי דּוֹסְתַּאי בְּרַבִּי יַנַּאי וְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן כִּיפָּר נַחְתּוּן לִגְבֵּיהּ לְחַבְרַיָּא תַּמָּן. אִיתְאֲמַר עֲלֵיהוֹן לִשְׁנָא בִּישָׁא, הֲווֹן בָּעַיָן דְּלָא יֶהֱוְיֵין כְּלוּם. אֲתָא בְּעוֹן מִפְּקָא מִנְּהוֹן. אָמְרִין לוֹן: ״כְּבָר זְכִינַן״. אָמְרִין לוֹן: אֲנַן בָּעֵי תְּקִמִינוּן טַבְאוּת. אָמְרִין לוֹן: שׁוֹמְרֵי חִנָּם אֲנַחְנוּ. אַזְלוּן לְגַבֵּי רַבִּי דּוֹסְתַּי בְּרַבִּי יַנַּאי, אֲמַר לוֹן:

[לו:]

אַהֲן הוּא כְּלָא. נַסְבוּן לְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן כִּיפָּר וְכִפְּתוּן וְאַפְּקוּן מִנֵּיהּ. כַּד סַלְקוּן לְהָכָא, אֲתָא לְגַבֵּי אֲבוּי, אֲמַר לֵיהּ: חֲמֵי מָה עֲבַד לִי בְּרָךְ! אֲמַר לֵיהּ: מָה עֲבַד לָךְ? אֲמַר לֵיהּ: אִלּוּ אַשְׁוֵי עִמִּי לָא הֲוון מַפְקָה מִנָּן כְּלוּם. אֲמַר לֵיהּ: מָה עֲבַדְתְּ כֵּן? אֲמַר לֵיהּ: רָאִיתִי אוֹתָן בֵּית דִּין שָׁוֶה, וְכוֹבְעֵיהֶן אַמָּה, וּמְדַבְּרִין מֵחֲצֵיַין, וְיוֹסֵה אָחִי כְּפוּת וּרְצוּעָה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְאָמַרְתִּי שֶׁמָּא דּוֹסְתַּי אַחֵר יֵשׁ לְאַבָּא?! אָמַר רַבִּי חַגַּי: הֲדָא דְאַתְּ אָמַר, בְּהָהוּא דְּלָא יָכִיל מִיקְמָה גַּרְמֵיהּ טַבְאוּת, בְּרַם הָהוּא דְּיָכִיל מִיקְמָה גַּרְמֵיהּ טַבְאוּת, נִסַּב לוֹן מִן דֵּין וְיָהַב לְדֵין.

דֵּין דְּמָחַל שְׁטָר לְחַבְרֵיהּ. רַבִּי חֲנַנְיָה וְרַבִּי מָנָא, חַד אָמַר: מְחִיל. וְחוֹרָנָה אָמַר: לֹא מְחִיל לֵיהּ עַד דְּחָזַר לֵיהּ שְׁטָרָא.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה ״הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁאֶתְגַּיֵּר״, אוֹ ״לְאַחַר שֶׁתִּתְגַּיְּרִי״, ״לְאַחַר שֶׁאֶשְׁתַּחְרֵר״ אוֹ ״לְאַחַר שֶׁתִּשְׁתַּחְרְרִי״, ״לְאַחַר שֶׁיָּמוּת בַּעְלֵךְ״, ״לְאַחַר שֶׁיַּחֲלֹץ לָךְ יְבָמֵיךְ״ - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ ״אִם יָלְדָה אִשְׁתְּךָ נְקֵבָה מְקֻדֶּשֶׁת לִי״ - לֹא אָמַר כְּלוּם.

גְּמָרָא: בְּעוֹן קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מַה בֵּינָהּ לְאוֹמֵר ״הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה עַל הַמְּחֻבָּרִין הַלָּלוּ שֶׁיִּתְלִישׁוּ?! אֲמַר לוֹן: תַּמָּן יֵשׁ בְּיָדוֹ לִתְלֹשׁ, בְּרַם הָכָא אֵין בְּיָדוֹ לְשַׁחְרֵר. הָתִיב רַבִּי פַּס: הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה שִׁפְחָתוֹ!

[עג] פִּשְׁתָּן

[עד] בְּשָׁטַר חוֹב

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: לִכְשֶׁתִּשְׁתַּחֲרֵר נִתְלֵית בְּדַעַת אַחֶרֶת.

דְּלְמָא: רַבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּא וְרַבִּי יוּדָן נְשִׂיָא הֲווֹן יָתְבִין, אָמְרִין: נֵימָא חֲדָא מִלָּה בְּקִדּוּשִׁין. הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה ׳הֵא לָךְ פְּרוּטָה זוֹ שֶׁתִּתְקַדְּשִׁי לִי לִכְשֶׁאֲגָרְשֵׁךְ׳, מַהוּ? גַּחֲכוּן וְקָמוּן לְהוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וּלְמָה גַּחֲכוּן: לָא אֲמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: לִכְשֶׁתִּשְׁתַּחֲרֵר נִתְלֵית בְּדַעַת אַחֶרֶת,

[לז.]

וְהָכָא לִכְשֶׁתִּתְגָּרֵשׁ נִתְלֵית בְּדַעַת אַחֶרֶת. אֵין אַתְּ בָּעֵי מִקַּשָּׁיָא, הָכֵן קְשֵׁי: חַד בַּר נָשׁ הֲוָה אָזֵיל מַקְדְּשָׁא חֲדָא אִתָּא, קַדְמֵיהּ חַבְרֵיהּ וַאֲמַר לַהּ: ׳הֱוִי יָדְעָה דְּהָהֵן גַּבְרָא דְּהוּא אָזַל מְקַדַּשְׁתָּיךְ דַּעְתֵּיהּ בִּישָׁא, עָתִיד הוּא מִישְׁבַּק לִיךְ. אֶלָּא, הֵא לָךְ פְּרוּטָה זוֹ שֶׁתִּתְקַדְּשִׁי לִי בְּהּ לִכְשֶׁיִּגָּרְשֵׁךְ׳, מַהוּ?

תַּמָּן תְּנִינַן: ׳הֲרֵי הַנִּטִּיעוֹת הָאֵלּוּ קָרְבָּן אִם אֵינָן נִקְצָצוֹת׳, ׳טַלִּית זוֹ קָרְבָּן אִם אֵינָהּ נִשְׂרֶפֶת׳ – יֵשׁ לָהֶן פִּדְיוֹן. רָאָה קְצִיעוֹת הַמֶּלֶךְ מִמַּשְׁמְשִׁין וּבָאִין, רָאָה דְּלֵקָה מִמַּשְׁמֶשֶׁת וּבָאָה, וְאָמַר ׳נִּטִּיעוֹת הָאֵלּוּ קָרְבָּן אִם אֵינָן נִקְצָצוֹת׳, ׳טַלִּית זֶה קָרְבָּן אִם אֵינָהּ נִשְׂרֶפֶת וְנִקְרָעָה׳. לְמַפְרֵיעָן קָדְשׁוּ, אוֹ מִיכָּן וְלַבָּא? מַה נָפִיק מִבֵּינֵיהוֹן? נָהֲנָה מֵהֶן. אֵין תֵּימַר לְמַפְרֵיעָן קָדְשׁוּ – מָעַל, אֵין תֵּימַר מִכָּן וְלַבָּא – לֹא מָעַל.

חִזְקִיָּה אָמַר: פְּדָיָן, חָזְרוּ לִקְדוּשָׁתָן. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: פְּדָיָן פְּדוּיִין. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן: ׳אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן׳! פְּתַר לַהּ לִכְשֶׁיְּקַצּוּ אֵין לָהֶן פִּדְיוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַה דְּאָמַר חִזְקִיָּה – בְּשֶׁפְּדָיָין הוּא, אֲבָל אִם פְּדָיָן אַחֵר – פְּקֻעָה מֵהֶן קִדֻּשָּׁתָן. מְחַלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי! תַּמָּן הוּא אוֹמֵר פְּדָיָן אַחֵר פְּקֻעָה מֵהֶן קִדֻּשָּׁתָן, וְהָכָא הוּא אָמַר נִשֵּׂאת לְאַחֵר לֹא פְקֻעוּ מִמֶּנּוּ קִדּוּשִׁין! לָא צְרִיכָה דָּלָא: בְּשֶׁנָּתַן לָהּ שְׁתֵּי פְרוּטוֹת, אֶחָד מִכְּבָר וְאֶחָד לִכְשֶׁיִּגָּרְשֶׁנָּה, מַהוּ?

אָמַר רַבִּי יַנַּאי: נִמְנוּ שִׁלְשִׁים וְכַמָּה זְקֵנִים: מִנַּיִן שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְשִׁין בִּיבָמָה? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים כה, ה): ״לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר״ – שֶׁלֹּא יְהֵא בָּהּ הֲוָיָה לְזָר. אָמַר לֵהּ רַבִּי יוֹחָנָן: וְלָאו מַתְנִיתָא הִיא? ׳אוֹ לְאַחַר שֶׁיַּחֲלֹץ לָךְ יְבָמֶיךָ׳ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת״! וַהֲוָה רַבִּי יַנַּאי מְקַלֵּס לֵהּ (יְשַׁעְיָה מו, ד): ״הַזֹּלִים זָהָב מְכִיסוֹ; ״בְּנִי אַל יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ״ (מִשְׁלֵי ג, כא); ״יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח״ וְגוֹ׳ (שָׁם א, ה). אָמַר לֵהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: בָּתַר כָּל אִלֵּין קִלּוּסַיָּא, יָכִיל הוּא פָּתַר לַהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָה. דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: יֵשׁ מַמְזֵר בִּיבָמָה. שְׁמוּאֵל אוֹמֵר: בַּעֲנִיּוּתֵינוּ, צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט[עה].

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן:

[לז:]

מַתְנִיתָא ׳לְאַחַר שֶׁיַּחֲלֹץ לָךְ יְבָמֶיךָ׳, אֲבָל אִם אָמַר ׳לְאַחַר שֶׁיָּמוּת יְבָמֶיךָ׳ – הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת. תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: בַּת יוֹמָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת בְּכֶסֶף, בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד מִתְקַדֶּשֶׁת בִּביאָה. אָמַר רַבִּי מָנָא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: ׳וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ ׳אִם יָלְדָה אִשְׁתְּךָ נְקֵבָה הֲרֵי הִיא מְקֻדֶּשֶׁת לִי׳ – לֹא

[עה] בִּגְלַל עֲנִיּוּת דַּעְתֵּנוּ, צְרִיכָה לְקַבֵּל גֵּט מְסֻפָּק.

אָמַר כְּלוּם׳. מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ בָּעוֹלָם, הָא אִם הָיְתָה בָּעוֹלָם - הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה ׳הִתְקַדְּשִׁי לִי עַל מְנַת שֶׁאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן׳, וְ׳אֶעֱשֶׂה עִמָּךְ כְּפוּעֵל׳, דִּבֵּר עָלֶיהָ לַשִּׁלְטוֹן וְעָשָׂה עִמָּהּ כְּפוּעֵל - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. ׳עַל מְנַת שֶׁיִּרְצֶה אַבָּא׳, רָצָה הָאָב - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. מֵת הָאָב - הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת. מֵת הַבֵּן - מְלַמְּדִין אֶת הָאָב לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה.

גְּמָרָא: רַב אָמַר: וְהוּא שֶׁנָּתַן לָהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה אֲנַן קָיְמִין. רַבִּי אִימִּי בָּעֵי: וְכָל הַדְּבָרִים לֹא ׳וְהוּא שֶׁנָּתַן לָהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה׳ אֲנַן קָיְמִין?! אֶלָּא כֵּנִי: ׳בְּמַה שֶׁאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן׳, וְדִבֵּר עָלֶיהָ לַשִּׁלְטוֹן בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. ׳בְּמַה שֶּׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ כְּפוּעֵל׳, וְעָשָׂה עִמָּהּ כְּפוּעֵל שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: וְהוּא שֶׁיִּחֲדָהּ לוֹ סֶלַע בַּמִּגְדָּל. בַּמֶּה קְדֻשָּׁה? כְּהֶהְיֵא דְתַנִּינַן תַּמָּן: כָּל הַנַּעֲשֶׂה דָּמִים בְּאַחֵר, כֵּיוָן שֶׁזָּכָה זֶה, נִתְחַיֵּב זֶה בַּחֲלִיפָיו.

׳עַל מְנַת שֶׁיִּרְצֶה אַבָּא׳, רָצָה הָאָב - מְקֻדֶּשֶׁת, לֹא רָצָה - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. סְתָמוֹ - אֵינוֹ רוֹצֶה. מֵת הָאָב הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת - סְתָמוֹ רוֹצֶה. מֵת הַבֵּן מְלַמְּדִין אֶת הָאָב לוֹמַר אֵינוֹ רוֹצֶה - סְתָמוֹ רוֹצֶה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי יַנַּאי: וְאִית מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן? אֲמַר לֵהּ: וְלִיַּנַּאי עֲלִיבָא אַתְּ שָׁאִיל מִלָּה בְּקִדּוּשִׁין? חֲזַר רַבִּי יַנַּאי וּפָתַר מַתְנִיתָא: ״עַל מְנַת שֶׁיִּרְצֶה אַבָּא׳, רָצָה הָאָב - מְקֻדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת׳, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת׳ - בְּאוֹמֵר ׳עַל מְנַת דּוּ אָמַר׳, וְהוּא לֹא אָמַר. ׳מֵת הָאָב

[לח.]

הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת׳, כְּמַאן דְּאָמַר. מֵת הַבֵּן מְלַמְּדִין אֶת הָאָב שֶׁיֹּאמַר אֵינִי רוֹצֶה, כְּמַאן דְּאָמַר. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי יוֹסֵי: יָכִיל רַבִּי יַנַּאי מִיפְתּוֹר מַתְנִיתָא הֵיךְ דּוּ בָּעֵי?! אֲמַר לֵהּ: כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לָא מִיתְמַנַּע רַבִּי מִכְּלָל בַּאֲתַר חַד וּפָרַט בַּאֲתַר חַד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: עַל מְנַת שֶׁיֵּשׁ לִי בֵּית כּוֹר עָפָר - כְּלָל, בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי - פָּרַט.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: הָאוֹמֵר: ׳קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי קִדַּשְׁתִּיהָ׳, וּבָא אֶחָד וְאָמַר: ׳אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ׳ - נֶאֱמָן. זֶה אוֹמֵר ׳אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ׳ וְזֶה אוֹמֵר ׳אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ׳ - שְׁנֵיהֶן נוֹתְנִין גֵּט. וְאִם רָצוּ - אֶחָד נוֹתֵן גֵּט וְאֶחָד כּוֹנֵס.

גְּמָרָא: מַהוּ נֶאֱמָן? שְׁמוּאֵל אָמַר: נֶאֱמָן לִתֵּן גֵּט. אַסִּי אָמַר: נֶאֱמָן לִכְנֹס. רַב חוּנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר: נֶאֱמָן לִכְנֹס. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נֶאֱמָן לִכְנֹס וְאֵין לְמֵדִין מִמֶּנּוּ דָּבָר אַחֵר.

מַהוּ אֵין לְמֵדִין מִמֶּנּוּ דָּבָר אַחֵר? ׳אַחַת מִשְּׁדוֹתַי מָכַרְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי מְכַרְתִּיהָ׳, בָּא אֶחָד וְאָמַר ׳אֲנִי לְקַחְתִּיהָ׳ - לֹא הַכֹּל מִמֶּנּוּ. אַף בְּקִדּוּשִׁין כֵּן: ׳אַחַת מִבְּנוֹתַי קִדַּשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי קִדַּשְׁתִּיהָ׳, וּבָא אֶחָד וְאָמַר ׳אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ׳ - לֹא הַכֹּל מִמֶּנּוּ.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ״הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְאָמַר ״בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם״ – לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ! תַּמָּן הֶחְזֵקָה אֵשֶׁת אִישׁ בִּפְנֵי הַכֹּל, בְּרַם הָכָא לֹא הֶחְזֵקָה אֵשֶׁת אִישׁ אֶלָּא בִּפְנֵי שְׁנַיִם. לְכְשֶׁיָּבוֹאוּ שְׁנַיִם וְיֹאמְרוּ: ״זֶהוּ שֶׁקִּדֵּשׁ״.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל: ״זֶה אוֹמֵר אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ – שְׁנֵיהֶן נוֹתְנִין גֵּט. וְאִם רָצוּ – אֶחָד נוֹתֵן גֵּט וְאֶחָד כּוֹנֵס! פְּתַר לַהּ בְּאוֹמֵר: לְאֶחָד מִשְּׁנֵי אֵלּוּ קִדַּשְׁתִּיהָ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵי זֶהוּ״.

רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: קָדַם אֶחָד מֵהֶן וְכָנַס – מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. הֲדָא דְאַתְּ אָמַר – בְּשֶׁזֶּה אוֹמֵר ״אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ״ וְזֶה אוֹמֵר ״אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ״, וְקָדַם וְכָנַס. אֲבָל אִם אָמַר ״אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ״ וּכְנָסָהּ, וּבָא אַחֵר וְאָמַר ״אֲנִי קִדַּשְׁתִּיהָ״ – לֹא כָּל הֵימֶנּוּ.

[לח:]

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: ״קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי״, ״קִדַּשְׁתִּיהָ וְגֵירַשְׁתִּיהָ כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה״, ״וַהֲרֵי הִיא קְטַנָּה – נֶאֱמָן. ״קִדַּשְׁתִּיהָ וְגֵירַשְׁתִּיהָ כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה״, ״וַהֲרֵי הִיא גְּדוֹלָה – אֵינוֹ נֶאֱמָן. ״נִשְׂבֵּית וּפְדִיתִיהָ״, בֵּין שֶׁהִיא קְטַנָּה בֵּין שֶׁהִיא גְּדוֹלָה – אֵינוֹ נֶאֱמָן. מִי שֶׁאָמַר בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ: ״יֵשׁ לִי בָּנִים״ – נֶאֱמָן. ״יֵשׁ לִי אַחִים״ – אֵינוֹ נֶאֱמָן. הַמְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ סְתָם – אֵין הַבּוּגְרוֹת בִּכְלָל.

גְּמָרָא: ״קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי״ – הַקְּטַנּוֹת בִּכְלָל, הַגְּדוֹלוֹת אֵינָן בִּכְלָל. ״נִתְקַדְּשָׁה בִתִּי״ – אֲפִלּוּ קְטַנּוֹת אֵינָן בִּכְלָל. ״גֵּירַשְׁתִּי אֶת בִּתִּי״ – הַקְּטַנּוֹת בִּכְלָל וְהַגְּדוֹלוֹת אֵינָן בִּכְלָל. ״נִתְגָּרְשָׁה בִתִּי״ – אֲפִלּוּ קְטַנּוֹת אֵינָן בִּכְלָל.

״קִדַּשְׁתִּיהָ לְאֶחָד מִן הַפְּסוּלִין לָהּ״ – נֶאֱמָן. ״הִבְעַלְתִּיהָ לְאֶחָד מִכָּל הַפְּסוּלִין לָהּ״ – אֵינוֹ נֶאֱמָן. ״נִשְׂבֵּית וּפְדִיתִיהָ״, בֵּין שֶׁהִיא קְטַנָּה וּבֵין שֶׁהִיא גְּדוֹלָה, אוֹ שֶׁנִּבְעֲלָה לְאֶחָד מִן הַפְּסוּלִין לָהּ – לֹא כָּל הֵימֶנּוּ לְפָסְלָהּ.

כְּנִי מַתְנִיתָא: מִי שֶׁאָמַר בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ ״יֵשׁ לִי בָּנִים״ – נֶאֱמָן. ״יֵשׁ לִי אַחִים״ – אֵינוֹ נֶאֱמָן. רַב אָמַר: מֵאַחַר שֶׁבִּידּוֹ לְגָרֵשׁ – נֶאֱמָן. מִלְּתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל אָמְרָה כֵן: חַד פַּרְסָאָה מִי דְמַךְ, אֲמַר לוֹן: ״הַבוּ לְאִתְּתֵיהּ דְּהָהוּא גַּבְרָא גְּטָא״. אֲמְרוּן לֵהּ: ״וּלְמָה? בְּגִין דְּהָהוּא אֲחוּךְ עֲלִיבָא״?! כַּד דְּמַךְ, אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי שְׁמוּאֵל, אָמַר: מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בִּידּוֹ לְגָרֵשׁ – נֶאֱמָן. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵינוֹ נֶאֱמָן. נִחַת עוּלָא לְתַמָּן וְאָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְחַבְרוֹן עֲלוֹי. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁהָיָה כֹּהֵן?

רַב אָמַר: הַמְקַדֵּשׁ בְּעֵד אֶחָד – לֹא עָשָׂה כְלוּם. הָתִיב רַב שֵׁשֶׁת: וְהָא מַתְנִיתָא פְּלִיגָא: ״קִדַּשְׁתָּנִי״, וְהוּא אוֹמֵר ״לֹא קִדַּשְׁתִּיךְ״ – הוּא מֻתָּר בְּקְרוֹבוֹתֶיהָ, וְהִיא אֲסוּרָה בְּקְרוֹבָיו.

אָמְרִין: הָכֵן הֲוָה עוּבְדָא: שְׁמְעוֹן בַּר בָּא אֲיְתֵי גּוּטָא, וּנְתָנוֹ לָהּ בְּעֵד אֶחָד. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר: אֵין עֵד אֶחָד בְּאֵשֶׁת אִישׁ כְּלוּם. רַבִּי חִיָּה בַּר אַסִּי אָמַר בְּשֵׁם אַסִּי: אֵין עֵד אֶחָד בְּאֵשֶׁת אִישׁ כְּלוּם.

שְׁמוּאֵל אָמַר: הַמְקַדֵּשׁ בְּלֹא שִׁידּוּכִים –

[לט.]

לוֹקֶה, וְתוֹפְסִין קִדּוּשִׁין. מַר עֻקְבָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל אָמַר תִּלְתָּא: הַמְקַדֵּשׁ בְּלֹא שִׁידּוּכִין לוֹקֶה; וְהַבָּא עַל אֲרוּסְתּוֹ בְּבֵית חָמִיו לוֹקֶה; וְהַמְבַזֶּה שְׁלִיחַ בֵּית דִּין לוֹקֶה.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי כִתֵּי בָּנוֹת מִשְׁתֵּי נָשִׁים, וְאָמַר: 'קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי הַגְּדוֹלָה' – וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם גְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת, אִם גְּדוֹלָה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת, אִם קְטַנָּה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִן הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת - כֻּלָּן אֲסוּרוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִן הַקְּטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כֻּלָּן מֻתָּרוֹת, חוּץ מִן הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת.

'קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי הַקְּטַנָּה, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם קְטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת, אִם קְטַנָּה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת, אִם גְּדוֹלָה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת שֶׁהִיא קְטַנָּה מִן הַקְּטַנָּה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת' - כֻּלָּן אֲסוּרוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִן הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כֻּלָּן מֻתָּרוֹת, חוּץ מִן הַקְּטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת.

גְּמָרָא: רַב חַמָּא אָמַר: תְּרֵיי מִן תְּרֵיי. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: כְּגוֹן אֲנָא דְּאִית לִי תְּרֵיי מִן תְּרֵיי.

מַתְנִיתָא בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי כִתֵּי בָּנוֹת מִשְׁתֵּי נָשִׁים, אֲבָל אֵין לוֹ אֶלָּא כַּת אַחַת: אִם אָמַר 'גְּדוֹלָה' – לֹא קִדֵּשׁ אֶלָּא גְּדוֹלָה, וְאִם אָמַר 'קְטַנָּה' – לֹא קִדֵּשׁ אֶלָּא קְטַנָּה.

תַּמָּן תְּנִינַן: 'עַד לִפְנֵי הַפֶּסַח', רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיֵּצֵא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּגִּיעַ. רַבִּי יִרְמְיָה בְּעָא קֳמֵי רַבִּי זְעֵירָא: מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי. מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי: תַּמָּן הוּא אוֹמֵר עַד שֶׁיֵּצֵא כָּל רְשָׁיוֹת הַגְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁיֵּצֵא כָּל רְשָׁיוֹת הַקְּטַנּוֹת. וְהָכָא אָמַר הָכֵן?

אֲמַר לֵיהּ: 'מִשֶּׁמֵּת בֶּן עַזַּאי וּבֶן זוֹמָא בָּטְלוּ הַשַּׁקְדָנִים'. וְלֹא עָמַד שׁוּקֵד עַד שֶׁעָמַד יִרְמְיָה! אָמַר רַבִּי בָּא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּה בַּר וָא: וְהוּא מְקַנְּתֵר לְהוֹן? לָא כְּבָר קַשְׁיֵיתַהּ הָרֵי עוֹלָם? לָא כְּבָר קַשְׁיֵיתַהּ רַבִּי אֶלְעָזָר קְמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר? וַאֲמַר לֵיהּ: לֵית הִיא מְחַלְפָה, מַתְנִיתָא הִיא דְּמְחַלְפָה. דְּתָנֵי דְּבֵית רַבִּי כֵּן: 'עַד לִפְנֵי הַפֶּסַח', רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיֵּצֵא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּגִּיעַ. אָמַר לֵיהּ: אֲנַן בָּעֵיי 'עַד לִפְנֵי', וְאַתְּ אָמַר אָכֵן?

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לְשׁוֹן נִיווּתִי הוּא 'עַד לִפְנֵי פִּסְחָא'. אָמַר רַבִּי אָבִין: הַכֹּל מוֹדִין בְּפֶסַח שֶׁהוּא מֻתָּר. מַה פְּלִיגִין? בְּפָרָס הַפֶּסַח. הָהֵן אָמַר עַד שֶׁיֵּצֵא, וְהָהֵן אָמַר עַד שֶׁיַּגִּיעַ.

[לט:]

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה 'קִדַּשְׁתִּיךְ' וְהִיא אוֹמֶרֶת 'לֹא קִדַּשְׁתָּנִי' – הוּא אָסוּר בְּקִרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא מֻתֶּרֶת בְּקִרוֹבָיו. 'קִדַּשְׁתָּנִי' וְהוּא אוֹמֵר 'לֹא קִדַּשְׁתִּיךְ' – הִיא אֲסוּרָה בְּקִרוֹבָיו וְהוּא מֻתָּר בְּקִרוֹבוֹתֶיהָ. 'קִדַּשְׁתִּיךְ' וְהִיא אוֹמֶרֶת 'לֹא קִדַּשְׁתָּ אֶלָּא בִתִּי' – הוּא אָסוּר בְּקִרוֹבוֹת הַגְּדוֹלָה וּגְדוֹלָה מֻתֶּרֶת בְּקִרוֹבָיו; הוּא מֻתָּר בְּקִרוֹבוֹת קְטַנָּה וּקְטַנָּה מֻתֶּרֶת בְּקִרוֹבָיו.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִסְתַּבְּרָא דְּלָא יֵהְוֵי רַבִּי מֵאִיר פְּלִיג הָכָא. אָמַר רַבִּי מָנָא: כָּל גַּרְמֵיהּ אָמְרָה דְּהוּא פְּלִיג. מַה אִין תַּמָּן שֶׁבִּכְלוּם גְּדוֹלוֹת וּקְטַנּוֹת, אַתְּ אָמַר רַבִּי מֵאִיר פְּלִיג, כָּאן שֶׁבִּכְלוּם 'גְּדוֹלוֹת' אֵצֶל קְטַנּוֹת, וּכְלוּם 'קְטַנּוֹת' אֵצֶל גְּדוֹלוֹת – לֹא כָל שֶׁכֵּן שֶׁיְּהֵא רַבִּי מֵאִיר פָּלִיג?

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: 'קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי', וְהִיא אוֹמֶרֶת "לֹא קִדַּשְׁתָּ אֶלָּא אוֹתִי" – הוּא אָסוּר בִּקְרוֹבוֹת קְטַנָּה, וּקְטַנָּה מֻתֶּרֶת בִּקְרוֹבָיו; הוּא מֻתָּר בִּקְרוֹבוֹת גְּדוֹלָה, וּגְדוֹלָה אֲסוּרָה בִּקְרוֹבָיו.

גְּמָרָא: רַב חוּנָא אָמַר: מְפַתִּים אוֹתוֹ לִתֵּן קֶנֶס. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיָה חָבֵר, וְהָיָה יוֹדֵעַ? שֶׁחַיָּב גֵּט וּקְנָס. וְהָלַךְ וְנָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ? מוֹצִיאִין אֶת הַוַּדַּאי מִפְּנֵי הַסָּפֵק?!

הֲלָכָה יב: מַתְנִיתִין: כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה – הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר. אִי זוֹ זוֹ? זוֹ כֹּהֶנֶת, לְוִיָּה וְיִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן, לְלֵוִי וּלְיִשְׂרְאֵל.

וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבֵרָה – הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם שֶׁבִּשְׁנֵיהֶן. וְאִי זוֹ זוֹ? זוֹ אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, מַמְזֶרֶת וּנְתִינָה לְיִשְׂרְאֵל, בַּת יִשְׂרְאֵל לְנָתִין וּלְמַמְזֵר.

כָּל מִי שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו קִדּוּשִׁין אֲבָל יֵשׁ לָהּ קִדּוּשִׁין עַל אֲחֵרִים – הַוָּלָד מַמְזֵר. וְאִי זוֹ זוֹ? זוֹ הַבָּא עַל אַחַת מִכָּל הָעֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁאֵין לָהּ לֹא עָלָיו וְלֹא עַל אֲחֵרִים קִדּוּשִׁין – הַוָּלָד כְּמוֹהָ. וְאִי זוֹ זוֹ? זוֹ וְלַד

[מ.]

שִׁפְחָה וְנָכְרִית.

גְּמָרָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי גֵּר שֶׁנָּשָׂא מַמְזֶרֶת, הֲרֵי יֵשׁ קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם שֶׁבִּשְׁנֵיהֶן. אֲמַר לֵהּ: 'בְּכָל מָקוֹם' שֶׁשָּׁנָה רַבִּי פֵּרַשׁ: וְאִי זֶה זֶה? זֶה כֹּהֶנֶת וּלְוִיָּה וְיִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּשְׂאוּ לְכֹהֵן וּלְלֵוִי וּלְיִשְׂרְאֵל.

רַבִּי אָבִין שְׁמַע לַהּ מִן דְּבָתְרַהּ: בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשִׁים וְיֵשׁ עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי גֵּר שֶׁנָּשָׂא מַמְזֶרֶת, הֲרֵי יֵשׁ קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, וְהַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם שֶׁבִּשְׁנֵיהֶן. אֲמַר לֵהּ: 'כָּל מָקוֹם' שֶׁשָּׁנָה רַבִּי, פֵּרַשׁ: וְאִי זֶה זֶה? זֶה אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, וּמַמְזֶרֶת וּנְתִינָה לְיִשְׂרְאֵל, וּבַת יִשְׂרְאֵל לְמַמְזֵר וּלְנָתִין.

וִיתִיבִינֵיהּ: הֲרֵי חָלָל שֶׁנָּשָׂא לְבַת יִשְׂרְאֵל, הֲרֵי קִדּוּשִׁין וְאֵין עֲבֵרָה, הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר הַפָּגוּם שֶׁבִּשְׁנֵיהֶן. הֲרֵי הַמַּחְזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת, הֲרֵי קִדּוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבֵרָה וְהַוָּלָד כְּשֵׁר. דַּאֲמַר רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַמַּחְזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת בִּתְּהּ כְּשֵׁרָה לְכֹהֲנָה. מַה טַּעַם? "כִּי תוֹעֵבָה הִיא" (בְּרֵאשִׁית מג, לב) – הִיא תּוֹעֵבָה, וְאֵין בָּנֶיהָ תּוֹעֵבִין.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן בְּשֵׁם רַב: גֵּר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר וְחָלָל, מֻתָּרִין בִּכְהֻנַּת. מַאי טַעְמָא? כְּשֵׁרִין הֵזְהֲרוּ עַל הַפְּסוּלוֹת, וּפְסוּלוֹת עַל הַכְּשֵׁרִין. אֲבָל לֹא כְּשֵׁרוֹת עַל הַפְּסוּלִין, וְלֹא פְסוּלִין עַל הַכְּשֵׁרוֹת. וְהָא

תָּנֵי: "לֹא יִקָּחוּ" "לֹא יִקָּחוּ" - מְלַמֵּד שֶׁאַף הָאִשָּׁה מֻזְהֶרֶת עַל־יְדֵי אִישׁ. סָבְרִין מֵימַר, בִּכְשֶׁרוֹת עַל הַפְּסוּלִין, וְאֵינָן אֶלָּא בִּפְסוּלוֹת עַל הַכְּשֵׁרִים.

חַד גְּיוֹר אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי יוֹסָא, אֲמַר לֵהּ: מַהוּ מִנְסוֹב מַמְזֶרְתָּא? אֲמַר לֵהּ: שָׁרִי. חָזַר וַאֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי יוּדָה, אֲמַר לֵהּ: שָׁרִי, אֶלָּא הֲוֵי יָדַע דִּבְנוֹי דְּהָהוּא גַּבְרָא מַמְזֵרִין קָמֵי שְׁמַיָּא. חָזַר וַאֲתָא קָמֵי רַבִּי יוֹסֵי, אֲמַר לֵהּ: הֲוֵית יָדַע דְּהוּא כֵּן, וּלְמָה שְׁרֵיתָ לִי מִן קַדְמֵיתָא? אֲמַר לֵהּ: מַה דִּשְׁאַלְתְּ לִי אֲגִיבוּנָךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הָהֵן גְּיוֹרָא מִדְּמֵי לְעַמְרָא גְּפָנָא, אִין בָּעֵית לְמִיתְנֵיהּ בְּעַמְרָא שָׁרִי, בְּכִיתְנָא שָׁרִי[ע].

נִיחָא בַּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר, דִּכְתִיב (דְּבָרִים כג, ג): "לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל ה'". אֶלָּא מַמְזֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל מְנָא לָן? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא יָבֹא לוֹ" - לִפְסֹל. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: מַהוּ מַמְזֵר? מוּם זָר.

וּפְלִיג עַל הָהוּא דְּאָמַר רַבִּי יוּדָה בַּר פַּזִּי (תְּהִלִּים סח, ז): "אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה" - אֲפִלּוּ מַמְזֵר בְּסוֹף הָעוֹלָם וּמַמְזֶרֶת בְּסוֹף הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבִיאָן וּמְזַוְּגָן זֶה בָּזֶה.

רַב הוּנָא אָמַר: אֵין מַמְזֵר חַיֶּה יוֹתֵר מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם. בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי בֶּרֶכְיָה סְלַק חַד בַּבְלָאי לְהָכָא, וַהֲוָה יָדַע בֵּיהּ דְּהוּא מַמְזֵר. אֲמַר לֵהּ: רַבִּי,

[מ:]

זְכֵה עִמִּי[ע]. אֲמַר לֵהּ: לְמָחָר אַתְּ קָאֵים בְּצִבּוּרָא וַאֲנָה עָבֵיד לָךְ פְּסִיקָא. אַתָּא יָתִיב דָּרֵישׁ, מִן דַּחֲסִיל מִדְרָשׁ, אֲמַר לוֹן: אֲחוּנָן, זְכוּן עִם הָדֵין דְּהוּא מַמְזֵר. מִן דְּאָזַל לֵהּ קָהֲלָא, אֲמַר לֵהּ: רַבִּי, חַיֵּי שָׁעָה בְּעֵית גַּבָּךְ, וְאוֹבַדְתָּא חַיִּין דְּהַהוּא גַּבְרָא. אֲמַר לֵהּ: חַיָּיךְ חַיִּין יְהָבִית לָךְ, דְּאָמַר רַבִּי בָּא, רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: אֵין מַמְזֵר חַיֶּה אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יוֹם. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מְפֻרְסָם, אֲבָל אִם הָיָה מְפֻרְסָם - חַיֵּי הוּא.

רַבִּי זְעֵירָא כַּד סָלֵיק לְהָכָא, שְׁמַע קָלִין קָרֵי 'מַמְזֵרָה' וּ'מַמְזֶרְתָּא'. אֲמַר לוֹן: מַהוּ כֵן? הָא אָזְלָה הָהִיא דְּרַב הוּנָא, דְּרַב הוּנָא אָמַר: אֵין מַמְזֵר חַי יוֹתֵר מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם. אָמַר רַבִּי עוּקְבָה בַּר אַחָא: עִמּוֹ הָיִיתִי כַּד אָמַר רַבִּי בָּא רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: אֵין מַמְזֵר חַי יוֹתֵר מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם, אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מְפֻרְסָם, אֲבָל אִם הָיָה מְפֻרְסָם - חַיֶּה הוּא.

תָּנֵי: גּוֹי וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל, הַוָּלָד מַמְזֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵין הַוָּלָד מַמְזֵר, שֶׁאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מֵאִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה עָלָיו אִסּוּר עֶרְוָה וְחַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת. וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ (דְּבָרִים כג, א): "לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו וְגוֹ'". רַבִּי מֵאִיר דָּרַשׁ: מָה אֵשֶׁת אָבִיו מְיֻחֶדֶת שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו קִדּוּשִׁין, וְהַוָּלָד מַמְזֵר, אַף כֹּל שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו קִדּוּשִׁין הַוָּלָד מַמְזֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה דָּרַשׁ: מָה אֵשֶׁת אָבִיו מְיֻחֶדֶת שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו קִדּוּשִׁין, אֲבָל יֵשׁ לוֹ קִדּוּשִׁין עַל

ע הַגֵּר הַזֶּה דּוֹמֶה לְצֶמֶר גֶּפֶן, אִם תִּרְצֶה לְעָרֵב אוֹתוֹ עִם צֶמֶר (יִשְׂרְאֵל) מֻתָּר, וְאִם עִם פִּשְׁתָּן (מַמְזֵרִים) מֻתָּר.

ע תֵּן לִי צְדָקָה.

אֲחֵרִים, הַוָּלָד מַמְזֵר. יָצָא גּוֹי וְעֶבֶד, שֶׁאֵין לוֹ עָלֶיהָ וְלֹא עַל אֲחֵרִים קִדּוּשִׁין.

הָתִיב רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא עַל הָהִיא תַּנָּיָא קַדְמָיָא: הֲרֵי יְבָמָה שֶׁזִּנְּתָה, הֲרֵי אֵין לָהּ עָלָיו וְלֹא עַל אֲחֵרִים קִדּוּשִׁין, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר.

רַבִּי יַנַּאי בְּשֵׁם רַבִּי: גּוֹי וְעֶבֶד שֶׁבָּאוּ עַל בַּת יִשְׂרָאֵל, הַוָּלָד מַמְזֵר. רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: הַוָּלָד מַמְזֵר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרַבִּי: הַוָּלָד אֵינוֹ לֹא כָּשֵׁר וְלֹא פָּסוּל, אֶלָּא מְזוֹהָם.

רַבִּי יוֹנָתָן סְלַק עִם רַבִּי יוּדָה נְשִׂיָא לְחַמְתָא דְּגָדֵר, הוֹרֵי תַּמָּן - הַוָּלָד כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: הָהֵן וָלָד, כָּל מָה דְהוּא אָזִיל הוּא מִתְעַלֶּה. רַבִּי - עֲבַד אוֹתוֹ מַמְזֵר, רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרֵיהּ - עַבְדֵיהּ מְזוֹהָם, בַּר בְּרֵיהּ - עֲבָדֵיהּ כָּשֵׁר.

הוֹרֵי רַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּמִקּוֹם כָּל רַבָּנִין: הַוָּלָד כָּשֵׁר. רַבִּי בִּיבִי אָמַר קֳמֵי רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: הַוָּלָד כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: אֵין מִן הָדָא, אֵין לְמֵדִין מַעֲשֶׂה מֵהֲבָרָה[עח]. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: אֲנָא יָדַע רֵאשָׁהּ וְסוֹפָהּ.

רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה הֲוָה אָזִיל מִסּוֹק לְחַמְתָא דְּגָדֵר, אֲתָא לְגַבֵּי אֲבוּי, אֲמַר לֵהּ: הַב דַּעְתָּךְ דְּאִית תַּמָּן מִן אִנּוּן פְּסוּלַיָּא, דְּלָא תִּפְגַּע בְּהוֹן. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: גּוֹי וְעֶבֶד שֶׁבָּאוּ עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַוָּלָד כָּשֵׁר, מוֹדֶה שֶׁאִם הָיְתָה נְקֵבָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה מִן הַכְּהוּנָּה. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ הַוָּלָד כָּשֵׁר, מוֹדֶה שֶׁאִם הָיְתָה נְקֵבָה, שֶׁהִיא פְּסוּלָה מִן הַכְּהוּנָּה.

חַד בַּר נָשׁ אֲתָא לְגַבֵּיהּ דְּרַב, אֲמַר לֵהּ: ׳בְּגִין דְּיֵלִידְתֵּיהּ אִמֵּיהּ מִן אַרַמַּאי׳? אֲמַר לֵהּ: כָּשֵׁר. אֲמַר לֵהּ רַב חַמָּא בַּר גּוּרְיָא: הָן דְּעִמָּךְ רַגְלֶיךָ עַד דְּלָא יֵיתֵי שְׁמוּאֵל וְיִפְסְלִינָּךְ. אַף עַל גַּב דְּרַב אָמַר: גּוֹי וְעֶבֶד שֶׁבָּאוּ עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַוָּלָד כָּשֵׁר, מוֹדֶה שֶׁאִם הָיְתָה נְקֵבָה, שֶׁפְּסוּלָה מִן הַכְּהוּנָּה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: תָּנֵיי תַּמָּן: הַפּוֹסֵל פּוֹסֵל בִּפְנוּיָה, וְהַמַּכְשִׁיר מַכְשִׁיר אֲפִלּוּ בְּאֵשֶׁת אִישׁ. רַבִּי תַּנְחוּם בַּר פַּפָּא שְׁלַח שְׁאַל לְרַבִּי יוֹסֵי תְּרֵין עוּבְדִין מִן אֲלֶכְסַנְדְּרִיאָה, אֶחָד בִּפְנוּיָה וְאֶחָד בְּאֵשֶׁת אִישׁ. בְּאֵשֶׁת אִישׁ שְׁלַח כְּתַב לֵהּ: "לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל ה'". בִּפְנוּיָה שְׁלַח כְּתַב לֵהּ: נִכְרִין אַתֶּם שֶׁאֵין אַתֶּם מֻזְהָרִין עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשׁוֹת. אָמַר לְרַבִּי מָנָא: ׳סַב וַחֲתִים׳! וְחָתַם. אָמַר לְרַבִּי בֶּרֶכְיָה: ׳סַב וַחֲתִים׳!

[מא.]

וְלָא קִבֵּל עֲלוֹי. מִן דְּקָמוּן, קָם רַבִּי מָנָא עִם רַבִּי בֶּרֶכְיָה, אֲמַר לֵהּ: לְמָה לָא חָתַמְתָּה? אֲמַר לֵהּ: לָא כֵן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: תַּנֵּיי תַּמָּן הַפּוֹסֵל פּוֹסֵל בִּפְנוּיָה, וְהַמַּכְשִׁיר מַכְשִׁיר אֲפִלּוּ בְּאֵשֶׁת אִישׁ? אֲמַר לֵהּ: בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּלָא הֲוִינָא שְׁמִיעַ הָדֵין אֶלְפָּנָא, אִלּוּ הֲוִינָא שְׁמִיעַ הָדֵין אֶלְפָּנָא לֹא הֲוִינַן מְחַתִּים, וַהֲוֹון אָמְרִין תַּלְמִידָא פָּלִיג עַל רַבֵּיהּ.

אָמַר מַר עוּקְבָן: הָכִי אִיתְאֲמַרַת: הַפּוֹסֵל פּוֹסֵל בִּפְנוּיָה, וְהַמַּכְשִׁיר מַכְשִׁיר בִּפְנוּיָה.

[עח] אֵין לוֹמְדִים הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה מִשְּׁמוּעָה בִּלְבַד

בְּרַם בְּאֵשֶׁת אִישׁ לָא אִיתְמַר כְּלוּם. בְּרַמְשָׁא סְלַק בָּעֵי מְחַתֵּם, אֲמַר לֵיהּ: לֵית הָכָא.

רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא אֲזַל לְצוֹר, אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֵיהּ: מַה מַעֲשֶׂה בָּא לְיָדֶיךָ? אֲמַר לֵיהּ: גֵּר שֶׁמָּל וְלֹא טָבַל. אֲמַר לֵיהּ: וּלְמַה לָא פְּגַעְתָּה בֵּיהּ? אָמַר לֵיהּ: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אַרְפֵּי לֵיהּ. יָאוּת עָבַד דְּלָא פְּגַע בֵּיהּ. מְחַלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: תַּמָּן רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בָּא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרַבִּי: הַוָּלָד אֵינוֹ לֹא כָּשֵׁר וְלֹא פָּסוּל אֶלָּא מְזֹהָם, וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵן!

וְלָא כֵן תָּנֵי: גֵּר שֶׁמָּל וְלֹא טָבַל, טָבַל וְלֹא מָל, הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמִּילָה, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אַף הַטְּבִילָה מְעַכֶּבֶת. אֶלָּא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי כַּהֲדָא דְתָנֵי בַּר קַפָּרָא. דְּתָנֵי בַּר קַפָּרָא: גֵּר שֶׁמָּל וְלֹא טָבַל הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר, שֶׁאֵין גֵּר שֶׁלֹּא טָבַל לְקִרְוִיו. וְקַשְׁיָא: עָלַת לוֹ טֻמְאָה קַלָּה מִטֻּמְאָה חֲמוּרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: כֵּיוָן שֶׁזּוֹ וְזוֹ לְשׁוּם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל - עָלַת לוֹ.

וְאֵי זֶה זֶה? זֶה וְלַד שִׁפְחָה וְנָכְרִית. תַּמָּן תְּנִינַן: 'חוּץ מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִן הַשִּׁפְחָה וּמִן הַנָּכְרִית'. שִׁפְחָה - דִּכְתִיב (שְׁמוֹת כא, ד): "הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ". נָכְרִית - רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי (דְּבָרִים ז, ג-ד): "לֹא תִתְחַתֵּן בָּם, בִּתְּךָ לֹא תִתֵּן לִבְנוֹ", וּכְתִיב: "כִּי יָסִיר אֶת בִּנְךָ מֵאַחֲרַי" - בִּנְךָ מִישְׂרָאֵל קְרוּי "בִּנְךָ", וְאֵין בִּנְךָ מִן הַנָּכְרִיּוֹת קָרוּי "בִּנְךָ", אֶלָּא בְּנָהּ.

יַעֲקֹב אִישׁ כְּפַר נְבוּרַיָּא אֲזַל לְצוֹר, אֲתוֹן שַׁאֲלוּן לֵיהּ: מַהוּ מִגְזוֹר בְּרַהּ דְּאַרְמָיְתָא בְּשַׁבְּתָא? וּסְבַר לְמֵישְׁרֵי לְהוֹן, מִן הַדָּא (בְּמִדְבַּר א, יח): "וַיִּתְיַלְּדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם". שְׁמַע רַבִּי חַגַּי, אָמַר: וַיְתִי וְיִלְקֵי! אֲמַר לֵיהּ: מֵהֵיכָן אַתְּ מַלְקֵינִי? אֲמַר לֵיהּ: מִן הָדֵין (עֶזְרָא י, ג): "וְעַתָּה נִכְרֹת בְּרִית לְהוֹצִיא כָּל הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת וְהַנּוֹלָד מֵהֶן" וְגוֹ'. אֲמַר לֵיהּ: וּמִן הַקַּבָּלָה אַתְּ מַלְקֵינִי? אֲמַר לֵיהּ: "וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה". אֲמַר לֵיהּ: מִן הָדֵין אוֹרַיְתָא? אֲמַר לֵיהּ: מִן הָהִיא דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: "לֹא תִתְחַתֵּן בָּם" וְכוּ'. אֲמַר לֵיהּ: חֲבוֹט חֲבוֹטָךְ דְּהִיא טָבָא בְּקַלְטָהּ[עט].

הֲלָכָה יג: מַתְנִיתִין: רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יְכוֹלִין מַמְזֵרִין לִטָּהֵר. כֵּיצַד? מַמְזֵר שֶׁנָּשָׂא שִׁפְחָה, הַוָּלָד עֶבֶד. שִׁחְרְרוֹ, נִמְצָא הַבֵּן בֶּן חוֹרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה עֶבֶד וּמַמְזֵר.

גְּמָרָא: כְּנִי מַתְנִיתָא: מַמְזֵר מֻתָּר לוֹ לִשָּׂא שִׁפְחָה. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הִלְכְתָא כְּרַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי שְׁמוּאֵלַאי הוֹרֵי בְּאַנְטִיוֹכְיָא, רַבִּי סִימַאי הוֹרֵי כְּפַר סְפוּרְיָא: הֲלָכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן.

תָּנֵי מְשֻׁם רַבִּי מֵאִיר: יֵשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁמּוֹלִידִין חָמֵשׁ אֵמוֹת. כֵּיצַד? גּוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ

[מא:]

עֶבֶד וְשִׁפְחָה, וְהוֹלִידוּ בָּנִים, הֲרֵי גוֹיִם. נִתְגַּיֵּר אֶחָד מֵהֶן - אֶחָד גֵּר וְאֶחָד גּוֹי. נִתְגַּיֵּר רַבָּן וְגִיְּירָן לְשׁוּם עֲבָדִים, וְהוֹלִידוּ בָנִים - הֲרֵי אֵלּוּ עֲבָדִים. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא:

עט הַלְקֵה אֶת הַמַּלְקוֹת שֶׁלְּךָ, שֶׁטּוֹב וְרָאוּי לִי לְקַבְּלָן, כְּדֵי שֶׁאֶהְיֶה זָהִיר יוֹתֵר בְּהוֹרָאָה בָּעֲתִיד.

הָדָא אָמְרָה, גּוֹי שֶׁבָּא עַל שִׁפְחָה וְהוֹלִיד בֵּן - הַוָּלָד עֶבֶד. שִׁחְרֵר שִׁפְחָה וְהוֹלִידָה בֵּן - הַוָּלָד מַמְזֵר. וְאַחַר כָּךְ שִׁחְרֵר אֶת הָעֶבֶד וְהוֹלִיד בֵּן - הֲרֵי זֶה בֶּן עֶבֶד מְשֻׁחְרָר.

יֵשׁ מוֹכֵר לְאָבִיו, לָתֵת לְאִמּוֹ כְּתֻבָּתָהּ. כֵּיצַד? מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶבֶד וְשִׁפְחָה וְהוֹלִידוּ בֵּן, שִׁחְרֵר אֶת הַשִּׁפְחָה וּנְשָׂאָהּ, וְכָתַב כָּל נְכָסָיו לִבְנָהּ. זֶהוּ שֶׁהוּא מוֹכֵר לְאָבִיו, לָתֵת לְאִמּוֹ כְּתֻבָּתָהּ.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵין מַמְזֵרִין טְהוֹרִין לֶעָתִיד לָבוֹא. שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ט, ו): "וְיָשַׁב מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד", מוֹלִיכִין טִינָה אֵצֶל טִינָה, וְסִרְיוּת אֵצֶל סִרְיוּת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַמְזֵרִים טְהוֹרִין לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל לו, כה): "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים" וְגוֹ'. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר וַהֲלֹא אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא "מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם". אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: אִלּוּ נֶאֱמַר "מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם" וְשָׁתַק, הָיִיתִי אוֹמֵר כִּדְבָרֶיךָ. הָא אֵינוֹ אוֹמֵר "אֲטַהֵר אֶתְכֶם" - אֶלָּא מִן הַמַּמְזֵרוּת. רַב חוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵף אָמַר: אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי לֶעָתִיד לָבוֹא.

הַדְרָן עָלָךְ פֶּרֶק הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ

פֶּרֶק רְבִיעִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: עֲשָׂרָה יוּחֲסִין עָלוּ מִבָּבֶל: כֹּהֲנֵי, לְוִיֵּי, יִשְׂרְאֵלֵי, חֲלָלֵי, גֵּרֵי, וַחֲרוּרֵי, מַמְזֵרֵי, וּנְתִינֵי, שְׁתוּקֵי, אֲסוּפֵי. כֹּהֲנֵי לְוִיֵּי וְיִשְׂרְאֵלֵי - מֻתָּרִין לָבוֹא זֶה בָּזֶה. לְוִיֵּי וְיִשְׂרְאֵלֵי, גֵּרֵי וַחֲרוּרֵי וַחֲלָלֵי - מֻתָּרִין לָבוֹא זֶה בָּזֶה. גֵּרֵי וַחֲרוּרֵי וּמַמְזֵרֵי, נְתִינֵי, שְׁתוּקֵי וַאֲסוּפֵי - מֻתָּרִין לָבוֹא זֶה בָּזֶה.

גְּמָרָא: כֹּהֲנֵי לְוִיֵּי וְיִשְׂרְאֵלֵי? עַל שֵׁם (עֶזְרָא ז, ז): "וַיַּעֲלוּ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְתִינִים אֶל יְרוּשָׁלַם בִּשְׁנַת שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ". חֲלָלֵי? עַל שֵׁם (עֶזְרָא ב, סא-סב): "וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ... אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ וַיִּגָּאֲלוּ מִן הַכְּהֻנָּה".

"וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם" (שָׁם, סג). וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הַתִּרְשָׁתָא? שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לִשְׁתּוֹת בְּיַיִן. הַתִּרְשָׁתָא[פ], "וַאֲנִי הָיִיתִי מַשְׁקֶה לַמֶּלֶךְ" (נְחֶמְיָה א, יא).

"אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקָּדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים" - הָא בְּקָדְשֵׁי הַגְּבוּל יֹאכְלוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: גְּדוֹלָה הִיא הַחֲזָקָה, מִכֵּיוָן שֶׁהֶחְזִקוּ שָׁם לִהְיוֹת אוֹכְלִין, אַף כָּאן אוֹכְלִין. נִיחָא תַּמָּן דִּכְתִיב (יִרְמְיָה לא, כ): "הַצִּיבִי לָךְ צִיֻּנִים", הָכָא מָה אִית לָךְ? כְּמָן דְּאָמַר, מֵאֲלֵיהֶן קִבְּלוּ אֶת הַמַּעֲשְׂרוֹת.

"עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וְתֻמִּים". וְכִי אוּרִים וְתֻמִּים הָיוּ בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה בְּבֵית שֵׁנִי?! אֶלָּא כְּאָדָם שֶׁהוּא אוֹמֵר 'עַד שֶׁיִּחְיוּ הַמֵּתִים, עַד שֶׁיָּבֹא בֶּן דָּוִד'.

[פ] 'הַתִּרְשָׁתָא' זֶה 'הֶחָתֵר-שְׁתָיָה'

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. פֶּסַח שֶׁנִּתְעָרֵב בְּחֻלִּין - יַקְרִיב חֻלִּין לְשֵׁם פֶּסַח, וַהֲרֵי הֵן כִּשְׁנֵי זְבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ. שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶן - זֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ אֶחָד וְזֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ אֶחָד, זֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוּק וְזֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוּק, זֶה בָּא אֵצֶל זֶה וְזֶה בָּא אֵצֶל זֶה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: ׳אִם שֶׁלִּי הוּא הַפֶּסַח - יָדֶיךָ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלִּי וְנִמְנֵיתָ עַל שֶׁלְּךָ׳:

ב. שְׁנַיִם שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, שְׁלֹשָׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל שִׁשָּׁה שִׁשָּׁה, שִׁשָּׁה שֶׁל שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שִׁבְעָה שֶׁל שְׁמוֹנָה שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנָה שֶׁל תִּשְׁעָה תִּשְׁעָה, תִּשְׁעָה שֶׁל עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה - מִמַּנִּין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה, וּמֵחֲבוּרָה אַחֲרוֹנָה שְׁנַיִם מַפְרִישִׁין פֶּסַח אֶחָד, וְאוֹמְרִין: ׳כָּל שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ פֶּסַח זֶה - יָדֵינוּ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שֶׁלּוֹ׳. נִמְצָא שְׁלֹשָׁה שֶׁל שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אַרְבָּעָה שֶׁל שְׁלוֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, שִׁשָּׁה שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, שִׁבְעָה שֶׁל שִׁשָּׁה שִׁשָּׁה, שְׁמוֹנָה שֶׁל שִׁבְעָה שִׁבְעָה, תִּשְׁעָה שֶׁל שְׁמוֹנָה שְׁמוֹנָה, עֲשָׂרָה שֶׁל תִּשְׁעָה תִּשְׁעָה, נִמְשָׁכִין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה, וּמַפְרִישִׁין פֶּסַח אֶחָד, וְאוֹמְרִים: ׳כָּל מִי שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ פֶּסַח זֶה - יָדֵינוּ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שֶׁלּוֹ׳, נִמְצְאוּ אוֹחֲזִין אֶת הַטְּפֵלָה וּמַנִּיחִין אֶת הָעִקָּר. אָמַר לָהֶם וְאָמְרוּ לוֹ - אוֹכֵל שָׁם הָרִאשׁוֹן, לֹא אָמַר לָהֶם וְלֹא אָמְרוּ לוֹ - אֵינָן אַחֲרָאִין זֶה לָזֶה. מִכָּאן אָמְרוּ: יָפֶה שְׁתִיקָה לַחֲכָמִים, קַל וָחֹמֶר לַטִּפְּשִׁים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי יז, כח): "גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב", וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר חָכָם מַחֲרִישׁ. "וְאוֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן":

ג. נִתְעָרֵב בְּעוֹלָה - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. קָרֵב פִּסְחוֹ -

הַשָּׁלֵם

יָבִיא בִּדְמָיו פֶּסַח אַחֵר, קָרֵב עוֹלָתוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו עוֹלָה אַחֶרֶת. נִתְעָרְבוּ בְּתוֹדָה - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. קָרְבָה פִּסְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו פֶּסַח אַחֵר. קָרְבָה תּוֹדָתוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו תּוֹדָה אַחֶרֶת. נִתְעָרְבוּ בְּחַטָּאת - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּמֵבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן חַטָּאת. קָרֵב פִּסְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו פֶּסַח אַחֵר, קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יָבִיא בִּדְמֶיהָ חַטָּאת אַחֶרֶת, נִתְעָרֵב בְּאָשָׁם - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. קָרֵב פִּסְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו פֶּסַח אַחֵר, קָרֵב אֲשָׁמוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו אָשָׁם אַחֵר. נִתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. קָרֵב פִּסְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו פֶּסַח אַחֵר. קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בִּדְמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח - הֲרֵי הֵן כַּפֶּסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה. נִתְעָרְבוּ בַּבְּכוֹר - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֹאכְלוּ כִּבְכוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וְכִמְנוּיָיו שֶׁל פֶּסַח. נִתְעָרֵב בְּמַעֲשֵׂר - שְׁתֵּיהֶן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֹאכְלוּ כְּמַעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא, וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וְכִמְנוּיָיו שֶׁל פֶּסַח. בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרְבוּ זֶה בָּזֶה - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְכוּ׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם יִשָּׁחֲטוּ בַּצָּפוֹן, זֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְיֹאכְלוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁמַּתַּן דָּמִים שָׁוֶה. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּאָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בִּשְׁלָמִים: - שְׁנֵיהֶם יִשָּׁחֲטוּ בַּצָּפוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

וְיֵאָכְלוּ כֶּחָמוּר שֶׁבָּהֶן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּים אֲבָל נִתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - יֵאָכְלוּ כֶּחָמוּר שֶׁבָּהֶן. נִתְעָרְבוּ בִּפְסוּלֵי מֻקְדָּשִׁין אוֹ בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה - תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה:

ד. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא הָרִאשׁוֹן, וַהֲרֵי הֵן שְׁנֵיהֶן עוֹמְדִין - יָבִיא אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה, כְּדִבְרֵי חֲכָמִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִצְוָה לְהָבִיא מִן הָרִאשׁוֹן, וְאִם הָיָה הַשֵּׁנִי מִן הַמָּבְחָר - יְבִיאֶנּוּ, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְפִסְחוֹ וְאָבְדוּ וְהִפְרִישׁ מָעוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח בָּהֶן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנִים - יָבִיא מֵאֵלּוּ וּמֵאֵלּוּ פֶּסַח, וְיַקְרִיב, וְהַשְּׁאָר - יָבִיא בָּהּ שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְפִסְחוֹ, וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ פֶּסַח תַּחְתֵּיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנִים, הַמָּעוֹת - יָבִיא בָּהֶן פֶּסַח וְיַקְרִיב, וְהַפֶּסַח יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת תַּחְתָּיו, וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח בָּהֶן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצָא פֶּסַח - פֶּסַח יִקָּרֵב, וְהַמָּעוֹת - יָבִיא בָּהֶם שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר:

ה. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו וְלֹא הִקְרִיבוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא הָרִאשׁוֹן, הוּא עַצְמוֹ יִקָּרֵב שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר: הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְפִסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת אֲחֵרוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְלָקַח בָּהֶן פֶּסַח אַחֵר וְהִקְרִיבוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - יָבִיא בָּהֶן שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר:

ו. הַפֶּסַח שֶׁנִּמְצָא בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר - יִקָּרֵב שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: קֹדֶם חֲצוֹת - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים.

הַשָּׁלֵם

לְאַחַר חֲצוֹת - הוּא עַצְמוֹ יִקָּרֵב שְׁלָמִים. הַפֶּסַח שֶׁלֹּא קָרַב בָּרִאשׁוֹן - יִקָּרֵב בַּשֵּׁנִי. לֹא קָרַב בַּשֵּׁנִי - יִקָּרֵב בַּשְּׁלִישִׁי. מָעוֹת שֶׁלֹּא קָרְבוּ בָּרִאשׁוֹן - יִקָּרְבוּ בַּשֵּׁנִי, לֹא קָרְבוּ בַּשֵּׁנִי - יִקָּרְבוּ בַּשְּׁלִישִׁי. חֲגִיגָה שֶׁלֹּא קָרְבָה בָּרִאשׁוֹן - תִּקָּרֵב בַּשֵּׁנִי. לֹא קָרְבָה בַּשֵּׁנִי - תִּקָּרֵב בַּשְּׁלִישִׁי:

ז. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְפִסְחוֹ וָמֵת, אִם הָיָה בְּנוֹ מְמֻנֶּה - יְבִיאֵם אֲחֵרָיו לְשֵׁם פֶּסַח. וְאִם לֹא - יְבִיאֵם שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ אֶת פִּסְחוֹ וָמֵת, אִם הָיָה בְּנוֹ מְמֻנֶּה עִמּוֹ - יְבִיאֶנּוּ אֲחֵרָיו לְשֵׁם פֶּסַח. אֵין בְּנוֹ מְמֻנֶּה אֲחֵרָיו - יְבִיאֶנּוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים לִשְׁשָׁה עָשָׂר:

ח. תְּמוּרַת פֶּסַח, וְלַד תְּמוּרַת פֶּסַח, וְלָדָן, וְלַד וַלְדֵי וְלָדָן, עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלָדוֹת עַצְמָן יִקָּרְבוּ שְׁלָמִים, תְּמוּרַת שְׁלָמִים, וְלַד תְּמוּרַת שְׁלָמִים, וְלָדָן, וְלַד וְלָדָן עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וְלָדוֹת עַצְמָן יִקָּרְבוּ שְׁלָמִים. הַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָתוֹ, וּלְפִסְחוֹ, וְלַאֲשָׁמוֹ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָתוֹ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, לְפִסְחוֹ וְלַאֲשָׁמוֹ - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אֶלָּא הָרוֹעֶה לְהִסְתָּאֵב. אָמַר רַבִּי: אֵין אֲנִי רוֹאֶה דְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּפֶּסַח, הוֹאִיל וּמוֹתַר הַפֶּסַח קָרֵב שְׁלָמִים:

ט. הַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לְפִסְחוֹ - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִמָּכֵר וְיָבִיא בִּדְמֶיהָ פֶּסַח. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: תִּמָּכֵר שֶׁלֹּא בְּמוּם, יָלְדָה זָכָר - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בִּדְמָיו פֶּסַח. נִשְׁתַּיְּרָה אַחַר הַפֶּסַח - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בִּדְמֶיהָ שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: הוּא עַצְמוֹ יִקָּרֵב פֶּסַח.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. עַרְבֵי פְּסָחִים סָמוּךְ לַמִּנְחָה לֹא יֹאכַל אָדָם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, אֲפִילּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיָּסֵב, וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, אֶחָד חַי וְאֶחָד מָזוּג, אֶחָד חָדָשׁ וְאֶחָד יָשָׁן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בּוֹ טַעַם וּמַרְאֵה יַיִן.

ב. מָזְגוּ לוֹ כּוֹס רִאשׁוֹן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, מִפְּנֵי שֶׁהַיּוֹם גּוֹרֵם לַיַּיִן שֶׁיָּבוֹא, וּכְבָר קָדַשׁ הַיּוֹם וַעֲדַיִן הַיַּיִן לֹא בָּא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם, מִפְּנֵי שֶׁהַיַּיִן גּוֹרֵם לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם שֶׁתֹּאמַר. דָּבָר אַחֵר: בִּרְכַּת הַיַּיִן תְּדִירָה, בִּרְכַּת הַיּוֹם אֵינָהּ תְּדִירָה, וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל.

ג. מִצְוָה עַל הָאָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ בָּרֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ" אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְגוֹ'[1]. בַּמֶּה מְשַׂמְּחָן? בַּיַּיִן! כְּדִכְתִיב (תְּהִלִּים קד, טו): "וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ" וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲנָשִׁים בָּרְאוּי לָהֶם, וְנָשִׁים וּקְטַנִּים בָּרְאוּי לָהֶם.

ד. הַשָּׁמֶשׁ מַטְבִּיל בְּנֵי מֵעַיִם וְנוֹתֵן לִפְנֵי הָאוֹרְחִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר – זֵכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ד, ג): "נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים"; הַמַּקְרֵא אֶת הַהַלֵּל – הֵם הוֹלְכִין אֲצָלוֹ וְקוֹרְאִין, וְהוּא אֵין הוֹלֵךְ אֲצָלָם. הַמַּקְרֵא אֶת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו קְטַנִּים – צָרִיךְ לְהֵיוֹת עוֹנֶה עִמָּהֶן בְּמָקוֹם שֶׁעוֹנִים. בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא עוֹנֶה? הִגִּיעַ לְ'בָרוּךְ הַבָּא' וְעוֹנֶה עִמָּהֶן 'בְּשֵׁם ה'', הִגִּיעַ לְ'בֵּרַכְנוּכֶם' וְעוֹנֶה עִמָּהֶן מִ'בֵּית ה''.

ה. בְּנֵי הָעִיר שֶׁאֵין לָהֶם מִי שֶׁיִּקְרָא אֶת הַהַלֵּל – הוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְקוֹרְאִין פֶּרֶק רִאשׁוֹן, וּבָאִין, וְאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, וְחוֹזְרִין, וְגוֹמְרִין אֶת כֻּלּוֹ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם כֵּן – גּוֹמְרִין אֶת כָּל הַהַלֵּל. אֵין פּוֹחֲתִין מִמֶּנּוּ וְאֵין מוֹסִיפִין עָלָיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן פַּרְטָא מוֹסִיף בָּהּ דְּבָרִים. רַבִּי הָיָה כּוֹפֵל בָּהּ דְּבָרִים.

ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חוֹטְפִין מַצָּה לַתִּינוֹקוֹת בְּשַׁבִּיל שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: אֲפִלּוּ לֹא אָכַל אֶלָּא פַּרְפֶּרֶת אַחַת, אֲפִילּוּ לֹא טִבֵּל אֶלָּא חֲזֶרֶת אַחַת – חוֹטְפִין מַצָּה לַתִּינוֹקוֹת בְּשַׁבִּיל שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ. עַד הֵיכָן הוּא אוֹמֵר? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַד "אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה". בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַד "חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם". וְחוֹתֵם בַּגְּאֻלָּה. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: הֲלֹא כְּבָר יָצְאוּ שֶׁיִּזְכִּירוּ יְצִיאַת מִצְרַיִם?! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: אֲפִלּוּ הוּא מַמְתִּין עַד קְרִיַּת הַגֶּבֶר – הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵצְאוּ עַד שֵׁשׁ שָׁעוֹת בַּיּוֹם, הֵיאַךְ אוֹמֵר אֶת הַגְּאוּלָּה, וַעֲדַיִן לֹא נִגְאָלוּ?

ז. הֵבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וַחֲזֶרֶת וַחֲרֹסֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲרֹסֶת מִצְוָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מִצְוָה. בַּמִּקְדָּשׁ מְבִיאִין לְפָנָיו גּוּפוֹ שֶׁל פֶּסַח. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק: הָיוּ אוֹמְרִים תַּגְרֵי חָרָךְ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם – 'בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם תַּבְלִין לְמִצְוָה'.

ח אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן, כְּגוֹן אֲגוֹזִים תְּמָרִים קְלִיּוֹת וֶאֱגוֹזִים. חַיָּב אָדָם לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל הַלַּיְלָה, אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵין בְּנוֹ, אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵין תַּלְמִידוֹ. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים, שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בְּבֵית בַּיְתוֹס בֶּן זוֹנִין בְּלוֹד, וְהָיוּ מְסַפְּרִין בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל הַלַּיְלָה עַד קְרוֹת הַגֶּבֶר. כֵּיוָן שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, הִגְבִּיהוּ מִלְּפָנֵיהֶם, וְנוֹעֲדוּ וְהָלְכוּ לָהֶן לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. אֵיזוֹ הִיא בִּרְכַּת הַפֶּסַח? "בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֶאֱכוֹל אֶת הַפֶּסַח", אֵיזוֹ בִּרְכַּת הַזֶּבַח? "בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֶאֱכוֹל אֶת הַזֶּבַח".

הַשָּׁלֵם

---

[1] בְּהַגָּהוֹת הַגְּרָ"א אִיתָא: אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ. וּבִפְנִים הִשְׁאַרְנוּ כְּמוֹ בַּפָּסוּק.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת שְׁקָלִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ, שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִין וּמְתַקְּנִין אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הָרְחוֹבוֹת, שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים[2], כְּדֵי שֶׁיִּהוּ מְתֻקָּנִין לְעוֹלֵי רְגָלִים אֵלּוּ. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ, שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִין וְחוֹפְרִין בּוֹרוֹת, שִׂיחִין וּמְעָרוֹת, וּמְתַקְּנִין אֶת הַמִּקְוָאוֹת, וְאֶת אַמַּת הַמַּיִם. כָּל מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה - כָּשֵׁר לְהַקְווֹת עָלָיו, וְשֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה - מַמְשִׁיכִין לוֹ אֶת אַמַּת הַמַּיִם וּמַשְׁלִימִין בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא כָּשֵׁר לְהַקְווֹת עָלָיו. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ, שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִין וּמַפְקִירִין אֶת הַכִּלְאַיִם, שֶׁהֶפְקֵר בֵּית דִּין הֶפְקֵר, וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. מָצָא כִלְאַיִם בַּכֶּרֶם - מֻתָּר מִשּׁוּם גָּזֵל וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. בַּשָּׂדֶה - אָסוּר מִשּׁוּם גָּזֵל וְחַיָּב בַּמַּעֲשְׂרוֹת. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ, שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִים וּמְצַיְּנִין אֶת מְקוֹם הַטֻּמְאָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ הָרַבִּים נִתְקָלִין בּוֹ. אֵין מְצַיְּנִין, לֹא אֶת הַסֶּלַע, וְלֹא אֶת הַגָּרִיד, אֶלָּא עַל אֶבֶן קְבוּעָה. אֵין מְצַיְּנִין אֶת הַצִּיּוּן בְּמָקוֹם הַטֻּמְאָה אֶלָּא בְּמָקוֹם טָהֳרָה סָמוּךְ לַטֻּמְאָה. וְהַמַּאֲהִיל עָלָיו - טָמֵא. מָצָא אֶבֶן אַחַת מְצֻיֶּנֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְקַיְּמִין כֵּן, הַמַּאֲהִיל עָלֶיהָ - טָהוֹר. מָצָא שְׁתַּיִם, הַמַּאֲהִיל בֵּינֵיהֶן - טָמֵא, עַל גַּבֵּיהֶן - טָהוֹר. אֵין מְצַיְּנִין, לֹא עַל כַּזַּיִת מִן הַמֵּת וְלֹא עַל עֶצֶם כַּשְּׂעוֹרָה - שֶׁאֵין מְטַמְּאִין בָּאֹהֶל. אֵין מְצַיְּנִין אֶלָּא עַל הַשִּׁדְרָה וְעַל הַגֻּלְגֹּלֶת - שֶׁמְּטַמְּאִין בָּאֹהֶל.

ב. מְשֻׁיָּשְׁבוּ בַּמִּקְדָּשׁ, הִתְחִילוּ לְמַשְׁכֵּן, מְמַשְׁכְּנִים יִשְׂרָאֵל עַל שִׁקְלֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁיִּהוּ קָרְבָּנוֹת צִבּוּר קְרֵבִין מֵהֶן. מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁעָלְתָה לוֹ מַכָּה בְּרַגְלוֹ, וְהָיָה הָרוֹפֵא כּוֹפְתוֹ וּמְחַתֵּךְ בִּבְשָׂרוֹ בְּשִׁבִּיל לְרַפְּאוֹתוֹ, כָּךְ אָמַר הַמָּקוֹם: ׳מַשְׁכְּנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שִׁקְלֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁיִּהוּ קָרְבָּנוֹת הַצִּבּוּר קְרֵבִין מֵהֶן׳, מִפְּנֵי שֶׁקָּרְבָּנוֹת צִבּוּר מְרַצִּין וּמְכַפְּרִין בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְכֵן מָצִינוּ בִּתְרוּמַת שְׁקָלִים שֶׁשָּׁקְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, טז): ״וְלָקַחְתָּ אֶת כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ וְגוֹ׳.

ג. לוֹקְחִין מִן הַנְּכָרִים קָרְבָּנוֹת צִבּוּר בְּכֶסֶף, וּמְקַבְּלִין מֵהֶם עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, עוֹפוֹת וּמִנְחוֹת, עֵצִים וּלְבוֹנָה וָמֶלַח; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אֲפִלּוּ אַתָּה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ כָּל הַיּוֹם - אֵין מְקַבְּלִין מֵהֶן אֶלָּא עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים בִּלְבַד. אֵין מְקַבְּלִין מֵהֶן נְדָבָה לְהַקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת, וְאִם הִקְדִּישׁוּ - הֶקְדֵּשָׁן הֶקְדֵּשׁ.

ד. אַפּוֹטְרוֹפְסִין שֶׁשָּׁקְלוּ עַל יְדֵי יְתוֹמִין - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בַּקּוֹלְבּוֹן. הַשּׁוֹקֵל שֶׁקֶל חַיָּב בַּקּוֹלְבּוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַשּׁוֹקֵל שֶׁקֶל פָּטוּר מִן הַקּוֹלְבּוֹן. הַשּׁוֹקֵל שְׁנֵי דִינָרִין - חַיָּב בַּקּוֹלְבּוֹן. הַנּוֹטֵל סֶלַע וְנוֹטֵל שֶׁקֶל חַיָּב שְׁנֵי קוֹלְבּוֹנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קוֹלְבּוֹן אֶחָד.

ה. כַּמָּה הוּא קוֹלְבּוֹן? מָעָה כֶּסֶף, אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה כֶּסֶף לְסֶלַע; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲצִי מָעָה שֶׁל אַרְבָּעָה אִסָּרוֹת. קוֹלְבָּנוֹת הַלָּלוּ, מַה הָיוּ עוֹשִׂין לָהֶם? נוֹפְלִים לְשִׁקָּלִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לִנְדָבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר: רְקוּעֵי זָהָב צִפּוּי לְבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: הַשֻּׁלְחָנִין בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בִּשְׂכָרָן.

ו. הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא הָרִאשׁוֹן, וַהֲרֵי שְׁנֵיהֶן עוֹמְדִין, זֶה וָזֶה שְׁקָלִים. הָרִאשׁוֹן יִפּוֹל לְחַדְתִּין וְהַשֵּׁנִי יִפּוֹל לְעַתִּיקִין. הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וְהוֹצִיאוֹ - הֲרֵי זֶה מָעַל. הַמּוֹצִיא שִׁקְלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - הֲרֵי זֶה מָעַל. לָקַח בּוֹ קְנֵי זְבִין, קְנֵי זְבוֹת יוֹלְדוֹת, הַמֵּבִיא אֶת חַטָּאתוֹ אֶשְׁמוֹ מִן הַהֶקְדֵּשׁ, הַשּׁוֹקֵל שִׁקְלֵי זוּזִין מִן הַהֶקְדֵּשׁ - כֵּיוָן שֶׁלָּקַח מָעַל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא מָעַל עַד שֶׁיְּזָרְקוּ הַדָּמִים.

הַשָּׁלֵם

---

[2] פֵּרוּשׁ: לְמוֹעֵד סָמוּךְ לְעוֹלֵי רְגָלִים.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. אֵין מְבִיאִין מְנָחוֹת וּנְסָכִים וּמִנְחוֹת תּוֹדָה, וְלַחְמָהּ שֶׁל תּוֹדָה מִן הַטָּבֶל, וּמִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, וּמִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ, מִן הַמֶּדֶמַע, מִן הֶחָדָשׁ, וּמִפֵּירוֹת שְׁבִיעִית. וְאִם הֵבִיא - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הָעֲרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם.

ח. מוֹתָר יַיִן לַיַּיִן, מוֹתָר שֶׁמֶן לַשֶּׁמֶן, מוֹתָר מֶלַח לַמֶּלַח, מוֹתָר עֵצִים לָעֵצִים, מוֹתָר לְבוֹנָה לַלְּבוֹנָה, מוֹתָר בָּזִיכִין לַבָּזִיכִין, מוֹתָר נְזִירִין לַנְּזִירִין, מוֹתָר מְצוֹרָעִין לַמְּצוֹרָעִין, אִם אָמַר: ׳לְנָזִיר זֶה׳; ׳לְמְצֹרָע זֶה׳ - מוֹתָרוֹ נָדָבָה. מוֹתָר עֲנִיִּים לָעֲנִיִּים, מוֹתָר שְׁבוּיִן לַשְּׁבוּיִן. אִם אָמַר: ׳לֶעָנִי זֶה׳; ׳לְשָׁבוּי זֶה׳ - מוֹתָרוֹ שָׁלוֹ. מוֹתָר מֵתִים לַמֵּתִים, מוֹתָר הַמֵּת - לְיוֹרְשָׁיו. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: מוֹתָר הַמֵּת יֶהֱא מָנָח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: מוֹתָר הַמֵּת - בּוֹנִין לוֹ נֶפֶשׁ עַל גַּבֵּי קִבְרוֹ. אוֹ יְזַלַּח לוֹ וֶזַלַּח לִפְנֵי מִטָּתוֹ, אֵין פּוֹדִין כְּסוּת בְּכְסוּת, וְאֵין פּוֹדִין שָׁבוּי בְּשָׁבוּי, וְאֵין מְמַחִין בְּיַד הַפַּרְנְסִין עַל כָּךְ.

מַסֶּכֶת שְׁקָלִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. אֵיזֶהוּ פְּרֹס הַפֶּסַח? פְּרֹס הָעֲצֶרֶת, פְּרֹס הֶחָג. רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין פָּחוֹת מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם קֹדֶם לָרֶגֶל.

ב. לָמָּה כּוֹתְבִין עַל הַקְּפוֹת אָלֶף, בֵּית, גִּימֶל? מִפְּנֵי שֶׁמַּתְחִילִין וּמוֹצִיאִין מִן הָרִאשׁוֹנָה. שָׁלְמָה רִאשׁוֹנָה - מוֹצִיאִין מִן הַשֵּׁנִיָּה. שָׁלְמָה שְׁנִיָּה - מוֹצִיאִין מִן הַשְּׁלִישִׁית. שָׁלְמוּ שְׁלָשְׁתָּן - הִגִּיעַ זְמַן תְּרוּמָה לְתִרֹּם - תּוֹרְמִין מִן הַחָדָשָׁה, וְאִם לָאו - תּוֹרְמִין מִן הַיְשָׁנָה.

ג. הַנִּכְנָס לִתְרֹם אֶת הַלִּשְׁכָּה, הָיוּ מְפַשְׁפְּשִׁין בּוֹ בַּכְּנִיסָה וּבִיצִיאָה, וּמְדַבְּרִין עִמּוֹ מִשָּׁעָה שֶׁנִּכְנַס, וְעַד שָׁעָה שֶׁיֵּצֵא, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לב, כב): ״וְהְיִיתֶם נְקִיִּים מֵה׳ וּמִיִּשְׂרָאֵל״. וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ כב, כב): ״אֱלֹהִים ה׳ הוּא יֹדֵעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע״, וְאוֹמֵר (דְּבָרִים ו, יח): ״וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ה׳״. ״הַטּוֹב״ - בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם, ״וְהַיָּשָׁר״ - בְּעֵינֵי הָאָדָם. דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אַף הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי הָאָדָם. וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי ג, ד): ״וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם״, הַכְרִיעוּ חֲכָמִים לְקַיֵּם דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, כה): ״כִּי תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ה׳, וְאֵין כָּאן טוֹב. וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ כב): ״אֵל אֱלֹהִים ה׳ אֵל אֱלֹהִים ה׳ הוּא יֹדֵעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע״.

ד. תָּרַם אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וְאָמַר: ׳הֲרֵי זֶה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל יִשְׂרָאֵל׳, וְחִפָּה בְּקַטְבְּלִיאוֹת מִפְּנֵי שֶׁאַנְשֵׁי סוּרְיָא בָּאִין וְשׁוֹקְלִין עָלֶיהָ. תָּרַם אֶת הַשְּׁנִיָּה, וְאָמַר: ׳הֲרֵי זוֹ מֵעַמּוֹן וּמִמּוֹאָב וּמִכְּרַכִּין הַסְּמוּכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׳, וְחִפָּה בְּקַטְבְּלִיאוֹת, מִפְּנֵי שֶׁאַנְשֵׁי בָבֶל בָּאִין וְשׁוֹקְלִין עָלֶיהָ. תָּרַם אֶת הַשְּׁלִישִׁית, וְאָמַר: ׳הֲרֵי זֶה מִבָּבֶל וּמִמָּדַי, וּמִדִּינוֹת הָרְחוֹקוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׳, וְלֹא הָיָה מְחַפֶּה, זוֹ הָיְתָה עֲשִׂירָה מִכֻּלָּם, שֶׁהָיוּ בָהּ אִיסְטְרָאוֹת שֶׁל זָהָב וּדְרִיאַבּוֹנוֹת שֶׁל זָהָב, שֶׁמָּנוּ קְטַבְּלִיאוֹת וְנִתְעָרְבוּ הַשִּׁירַיִם, וְלֹא הָיְתָה מְעֹרָבוֹ בְּשֶׁל אֶשְׁתָּקַד, שֶׁמָּא יִצְטָרְכוּ לִתְרֹם, וְנִמְצְאוּ תּוֹרְמִין מִן הַיְשָׁנָה.

ה. תּוֹרְמִין עַל הַמַּשְׁכּוֹן, וְעַל הַגָּבוּי, וְעַל הָעֲתִיד לִגָּבוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תּוֹרְמִין עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְעַל הַגָּבוּי, אֲבָל לֹא עַל הָעֲתִיד לִגָּבוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא הָיוּ אוֹמְרִין אֶלָּא בָּאַחֲרוֹנָה, שֶׁמָּא יִצְטָרֵךְ אֶחָד מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְנִמְצָא שׁוֹקֵל עִם בָּבֶל וּמוֹעֲלִין בָּהֶם כָּל שְׁנָתָן. עָבְרָה שְׁנָתָן - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן, אֶלָּא וְאֵלּוּ נוֹפְלִים לְלִשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת.

ו. הַנָּשִׁים הָיוּ אוֹרְגוֹת בַּפָּרֹכֶת. בֵּית גַּרְמוּ הָיוּ עוֹשִׂין מַעֲשֵׂה לֶחֶם הַפָּנִים. בֵּית אַבְטִינַס הָיוּ עוֹשִׂין מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת, נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. הַסִּירוֹת וְהַיָּעִים וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת, וְכֵלִים שֶׁהַכֹּהֲנִים נֵאוֹתִין בָּהֶן - בָּאִין מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. מִזְבֵּחַ הַזָּהָב, וּכְלֵי שָׁרֵת, בִּגְדֵי כֹהֲנִים, וּבִגְדֵי כֹהֵן גָּדוֹל, וְעֵץ אֶרֶז, וְאֵזוֹב, וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת - בָּאִין מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. כֶּבֶשׂ פָּרָה, אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ מִשֶּׁל עַצְמָן, בְּנָאוֹ הָרִאשׁוֹן וְלֹא שִׁמֵּשׁ עָלָיו וָמֵת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ עָלָיו - אֵין חֲבֵרוֹ מְשַׁמֵּשׁ עָלָיו, אֶלָּא סוֹתְרוֹ וּבוֹנֶה אַחֵר תַּחְתָּיו, וְיוֹתֵר מִשִּׁשִּׁים כְּפָרוֹת שֶׁל זָהָב יוֹצְאִים עָלָיו. פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצוֹת וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בַּתְּחִלָּה הָיוּ מַגְבִּין לָהֶם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה הָיוּ קְרֵבִין.

ח. כָּל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר הַקְּרֵבִין בְּאֶחָד בְּנִיסָן, בָּא חָדָשׁ בִּזְמַנּוֹ - קְרֵבִין מִן הֶחָדָשׁ, וְאִם לָאו - קְרֵבִין מִן הַיָּשָׁן. נִתְנַדְּבוּ מֵעַצְמָן - כְּשֵׁרִין, וּבִלְבַד שֶׁיִּמְסְרוּם לַצִּבּוּר. הַפַּרְנָסִים שֶׁהוֹתִירוּ מָעוֹת לַעֲנִיִּים - לֹא יִקָּחוּ בָּהֶן פֵּרוֹת לְמַחֲצִית שְׂכָר, מִפְּנֵי הֶפְסֵד עֲנִיִּים. אֲבָל לוֹקְחִין בָּהֶן מִשַּׁעַר הַזּוֹל לְשַׁעַר הַיֹּקֶר, אֵיזֶה הוּא קֶרֶן הַמְּזֻבָּח? שֶׁלּוֹקְחִין אֶת הָעוֹלוֹת וּמְקַרְּבִין בָּהֶן הַמְּזֻבָּח.

ט. הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִן לְקָרְבְּנוֹת צִבּוּר - מַנִּיחִין לָאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ בֶּן עַזַּאי: אֵינָהּ הִיא הַמִּדָּה, הַפּוֹעֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בַּהֶקְדֵּשׁ, בֵּין בְּמָנֶה בֵּין בְּמָאתַיִם - לֹא יֹאמַר: 'תְּנוּ לִי פָּרָה זוֹ בְּמָנֶה, וְטַלִּית זוֹ בַּחֲמִשִּׁים זוּז, שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה, אֶלָּא עַל הַמָּעוֹת בִּלְבַד'. כֵּיצַד הָיוּ עוֹשִׂין? מַפְרִישִׁין מֵהֶן שְׂכַר הָאוּמָנִין, וּמְחַלְּלִין אוֹתָן עַל מָעוֹת הָאוּמָנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָן לָאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

י. הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו, וְהָיָה בָּהֶן בְּהֵמָה רְאוּיָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, זְכָרִים וּנְקֵבוֹת. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: זְכָרִים - יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי צִבּוּר. זִבְחֵי עוֹלוֹת וּנְקֵבוֹת - יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי זִבְחֵי

הַשָּׁלֵם

שְׁלָמִים, וּדְמֵיהֶן יִפְּלוּ עִם שְׁאָר נְכָסִים לְבֶדֶק הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: זְכָרִים עַצְמָן יִקָּרְבוּ עוֹלוֹת, וּנְקֵבוֹת יִמָּכְרוּ לְצָרְכֵי זִבְחֵי שְׁלָמִים, וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן עוֹלוֹת. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

יא. אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם מְשַׁעֲרִין אֶת הַלִּשְׁכָּה, כָּל מִי שֶׁמָּכַר לָהֶן יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, וְאָמַר: תְּנוּ לִי מָעוֹת מִן הַמַּטְבֵּעַ הַיּוֹצֵא בִּמְדִינָתִי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, וְאִם נִשְׁפְּכוּ בָּעֲזָרָה - נִשְׁפְּכוּ לוֹ, אִם יֵשׁ לוֹ לְהָבִיא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - הֲרֵי זֶה מֵבִיא, שֶׁלֹּא הָיוּ אֵלּוּ אֶלָּא לְמִי שֶׁאֵין לוֹ.

יב. אֶחָד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם תּוֹרְמִין אֶת הַלִּשְׁכָּה. כָּל מִי שֶׁמָּכַר יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, רָצָה לַחְזֹר בּוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים - אֵין שׁוֹמְעִין, אֶלָּא הוֹלֵךְ אֵצֶל גִּזְבָּר, וְגִזְבָּר מַעֲמִידוֹ אֵצֶל שֻׁלְחָנִי, רָצָה אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי מִיַּד בְּפָחוֹת מֵעַכְשָׁו - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם רִבִּית, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָדֵשׁ, אֶלָּא אַף הַמּוֹכֵר חֵפֶץ לַחֲבֵרוֹ, עַל מְנָת לִתֵּן לוֹ מִכָּאן וְעַד כָּל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, רָצָה אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי בְּפָחוֹת מֵעַכְשָׁו - אֵין כָּאן מִשּׁוּם רִבִּית.

יג. אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם פּוֹתְחִין אֶת הַלִּשְׁכָּה, כָּל שֶׁמָּכַר לָהֶם יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, אוֹמֵר לָהֶם: תְּנוּ לִי מִן הַמַּטְבֵּעַ הַיּוֹצֵא בִּמְדִינָתִי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֶלָּא הוֹלֵךְ אֵצֶל גִּזְבָּר, וְגִזְבָּר קוֹדֵחַ וְנוֹתֵן לוֹ מִן הַמַּטְבֵּעַ הָעוֹלֶה בְּיָדוֹ לְפִי חֶשְׁבּוֹן. רָצָה, מַעֲמִידוֹ אֵצֶל שֻׁלְחָנִי, וְשֻׁלְחָנִי נוֹטֵל מִמֶּנּוּ, וְנוֹתֵן לוֹ מִן מַטְבֵּעַ הַיּוֹצֵא בִּמְדִינָתוֹ, לְפִי חֶשְׁבּוֹן כָּל הַמַּטְבְּעוֹת הַיּוֹצְאִין בִּירוּשָׁלַיִם.

יד. אֵלּוּ הֵן הַמְּמוּנִין שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ: יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגְּדָא עַל נְעִילַת שְׁעָרִים, בֶּן טוֹטָפַת עַל הַמַּפְתְּחוֹת, בֶּן דּוּפַאי עַל הַלּוּלָב, בֶּן אַרְזָא עַל הַדּוּכָן. בִּנְיָמִין עַל הַתַּנּוּרִין, שְׁמוּאֵל עַל הַחֲבִיתִין, וּבֶן מַקְלִיט עַל הַמֶּלַח, בֶּן פֶּלַח עַל הָעֵצִים.

תּוֹסֶפְתָּא

טו. שְׁלֹשָׁה גִּזְבָּרִין מַה הֵן עוֹשִׂין בָּהֶן? הָיוּ פּוֹדִין אֶת הָעֲרָכִין, וְאֶת הַחֲרָמִים, וְאֶת הַהֶקְדֵּשׁוֹת, וְאֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְכָל מִלְאכֶת הַקֹּדֶשׁ, בָּהֶן הָיְתָה נַעֲשֵׂית. שִׁבְעָה אֲמַרְכְּלִים מַה הֵן עוֹשִׂין? שִׁבְעָה מַפְתְּחוֹת הָעֲזָרָה בְּיָדָן, רָצָה אֶחָד מֵהֶן לִפְתֹּחַ - אֵינוֹ יָכוֹל, עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ כֻּלָּן. נִתְכַּנְּסוּ כֻּלָּן, אֲמַרְכָּלִין פּוֹתְחִין וְגִזְבָּרִין נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין, וּלְפִי כְּבוֹד הַנִּכְנָסִין הָיוּ יוֹצְאִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ אֲמַרְכָּל? מִפְּנֵי שֶׁמַּר עַל הַכֹּל. הָיוּ כְּשֵׁרִין בַּכֹּהֲנִים וּבַלְוִיִּם וּבְיִשְׂרְאֵלִים, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן וְאָח, בֵּן קֹדֶם לָאָח, אָח וּבְנוֹ - אָח קֹדֶם. כָּל הַקֹּדֶם בַּנַּחֲלָה - קֹדֶם בְּשִׁרָרָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּנְהַג כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו.

טז. אַרְבַּע חוֹתָמוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, חוֹטֵא הָיָה מֵבִיא לוֹגוֹ עִמּוֹ, חוֹטֵא דָּל כִּדְבָרֵי בֶן עַזַּאי הָיָה מֵבִיא לוֹגוֹ עִמּוֹ. כְּשֵׁם שֶׁהָיָה לִשְׁכַּת חֲשָׁאִין בַּמִּקְדָּשׁ, כָּךְ הָיְתָה בְּכָל עִיר וָעִיר, מִפְּנֵי שֶׁעֲנִיִּים בְּנֵי טוֹבִים מִתְפַּרְנְסִין מִתּוֹכָהּ בַּחֲשַׁאי.

יז. שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הִשְׁתַּחֲוָאוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּנֶגֶד שַׁעַר הִשְׁתַּחֲוָאָה, כְּנֶגֶד פִּרְצָה שְׁחִיָּה, וּשְׁאָר הִשְׁתַּחֲוָאוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי קֶרְבָּן חוֹבָה, וְעַל גַּבֵּי קֶרְבָּן קְבוּעַ, כָּאן וְכָאן לֹא הָיְתָה שְׁחִיָּה, אֶלָּא כְּרִיעָה וּפְשִׁיטָה בִּלְבַד.

יח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-ב כ, יז): "לֹא יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר ה'"; וְאֵין 'דָּבָר' אֶלָּא דִּבְרוֹת שֶׁבּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב לו, י): "וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בָבֶלָה עִם כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית ה'", אֵלּוּ הֵן כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית ה': זֶה אָרוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א ח, ח): "וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים, וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר, וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה, וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת שְׁקָלִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפָרוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, וְכָתוּב עֲלֵיהֶן: תְּקָלִין חַדְתִין, תְּקָלִין עַתִּיקִין, קִינִין וְגוּזְלֵי עוֹלָה, עֵצִים וּלְבוֹנָה זָהָב לַכַּפֹּרֶת, שִׁשָּׁה לִנְדָבָה, תְּקָלִין חַדְתִין שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְעַתִּיקִין שֶׁלֹּא שָׁקַל אֶשְׁתָּקַד - שׁוֹקֵל שָׁנָה הַבָּאָה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נוֹפְלִין לְשׁוֹפְרֵי לִשְׁכָּה.

ב. קִנִּים, הָאוֹמֵר: 'הֲרֵי עָלַי קֵן' - מֵבִיא דְּמֵי קִנּוֹ, וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר, הֵבִיא בְּפָחוֹת - אֵין מְקַבְּלִין הֵימֶנּוּ. הֵבִיא מוֹתָר - כֹּהֵן נוֹטֵל דְּמֵי קִנּוֹ וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר, וּמוֹתָר אַל יִפּוֹל לַשּׁוֹפָר שֶׁל נְדָבָה. כֹּהֲנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן, וְלוֹקְחִין בָּהֶן קִינִין וּמַקְרִיבִין אוֹתָן, חֻצָּן חַטָּאוֹת וְחֻצָּן עוֹלוֹת. הָאִשָּׁה שֶׁנָּתְנָה דְּמֵי קִנָּהּ לַשּׁוֹפָר - אוֹכֶלֶת בַּזְּבָחִים לָעֶרֶב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה שׁוֹפָר לַקִּנִּים מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת, אֶלָּא הָאוֹמֵר: הֲרֵי עָלַי תּוֹרִין - מֵבִיא וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר שֶׁל תּוֹרִין, בְּנֵי יוֹנָה - מֵבִיא וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר שֶׁל בְּנֵי יוֹנָה.

ג. עֵצִים, הָאוֹמֵר: 'הֲרֵי עָלַי עֵצִים' - מֵבִיא דְּמֵי שְׁנֵי גִּזְרֵי עֵצִים וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר. כֹּהֲנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בָּהֶן עֵצִים, וּמַקְרִיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, נֵאוֹתִין בָּהֶן וְאֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְאִם הִקְרִיבָן בַּחוּץ - פָּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר: 'הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי גִּזְרֵי עֵצִים אֵלּוּ' לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מֵבִיא שְׁנֵי גִּזְרֵי עֵצִים וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר. כֹּהֲנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן מִמֶּנּוּ וּמַקְרִיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. וְאֵין נֵאוֹתִין בָּהֶן, אֲבָל מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְאִם הִקְרִיבָן בַּחוּץ - חַיָּב; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם הִקְרִיבָן בַּחוּץ פָּטוּר, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נוֹפְלִין לְלִשְׁכַּת דִּיר הָעֵצִים.

ד. לְבוֹנָה, הָאוֹמֵר: 'הֲרֵי עָלַי לְבוֹנָה' - מֵבִיא דְּמֵי מְלֹא קֻמֶּץ לְבוֹנָה, וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר. כֹּהֲנִים מְחַלְּקִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בָּהֶן לְבוֹנָה, וּמַקְרִיבִין אוֹתָהּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

ה. זָהָב, הָאוֹמֵר: 'הֲרֵי עָלַי זָהָב' - מֵבִיא דְּמֵי דִּינָר זָהָב, וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר. מְחַלְּקִין אוֹתָן

תּוֹסֶפְתָּא

כֹּהֲנִים, וְלוֹקְחִין בָּהֶן זָהָב, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ רְקוּעֵי זָהָב לְבֵית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים.

ו. שִׁשָּׁה לִנְדָבָה, כְּנֶגֶד מוֹתָר חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת, וּמוֹתָר קִנֵּי זָבוֹת וְקִנֵּי יוֹלְדוֹת וְאָשָׁם קָרְבָּן נָזִיר וּמְצֹרָע. הָאוֹמֵר: ׳מָנָה זוֹ לִנְדָבָה׳, ׳סֶלַע זוֹ לִנְדָבָה׳ - מֵבִיא וְנוֹתֵן לַשּׁוֹפָר שֶׁל נְדָבָה. כֹּהֲנִים מְחַלְּקִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בָּהֶן עוֹלוֹת, הַבָּשָׂר לַשֵּׁם וְהָעוֹרוֹת שֶׁל כֹּהֲנִים.

ז. מָעוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ לִפְנֵי סוֹחֲרֵי בְּהֵמָה, לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר. וּבְהַר הַבַּיִת חֻלִּין, וּבִירוּשָׁלַיִם, בְּשְׁאָר יְמוֹת - הַשָּׁנָה חֻלִּין, וּבְשְׁעַת הָרֶגֶל - הַכֹּל מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵלּוּ דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר, חוּץ מִן הַנִּמְצָאִים בְּהַר הַבַּיִת בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁל חֻלִּין.

ח. בָּשָׂר שֶׁנִּמְצָא בָּעֲזָרָה, מַחֲרוֹזוֹת - מֻתָּר, שֶׁאֵין עוֹשִׂין בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מַחֲרוֹזוֹת. שֶׁעַל גַּבֵּי אַשְׁפָּה - בְּכָל מָקוֹם אָסוּר.

ט. נָכְרִי שֶׁהֵבִיא שְׁלָמָיו, נְתָנָן לְיִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל אוֹכְלָן. נְתָנָן לַכֹּהֵן - הַכֹּהֵן אָכְלוֹ. גֵּר שֶׁמֵּת וּבִזְבְּזוּ אֶת נְכָסָיו, וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁהֵן שֶׁל הֶקְדֵּשׁ - מוֹצִיאִין מִיָּדָן.

י. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָאוֹכֵל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן וְאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים, וְכֹהֲנִים לוֹקְחִין בָּהֶן שְׁלָמִים, וּמַקְרִיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

יא. פָּרֹכֶת, אָרְכָּהּ אַרְבָּעִים אַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשְׂרִים אַמָּה, וְהָיְתָה נֶאֱרֶגֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חוֹשֵׁב. אַחֶרֶת הָיְתָה שָׁם - אָרְכָּהּ עֶשְׂרִים אַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשֶׂר אַמָּה, וְהָיְתָה נֶאֱרֶגֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רוֹקֵם, וְהָיְתָה פְּרוּסָה עַל פְּתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל מִבַּחוּץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זוֹ שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִבִּפְנִים, וְהָיְתָה מְקֻפֶּלֶת אֶחָד לִשְׁנַיִם וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה. הָיְתָה פְּרוּסָה עַל פְּתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל מִבַּחוּץ. הֵיכָל שֶׁל מִבַּחוּץ. אָמְרוּ לוֹ: מִי שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּקָדְשָׁה חֲמוּרָה - תַּחֲזֹר תְּשַׁמֵּשׁ בְּקָדְשָׁה קַלָּה? דָּבָר אַחֵר: בְּזוֹ כָּתוּב (שְׁמוֹת כו, א): ״מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב״, וּבְזוֹ כָּתוּב (שְׁמוֹת כו, לו): ״מַעֲשֵׂה רֹקֵם״. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בְּזוֹ כָּתוּב ׳מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׳ - שְׁנֵי פַּרְצוּפוֹת, וּבְזוֹ כָּתוּב מַעֲשֵׂה רֹקֵם - פַּרְצוּף אֶחָד, אֶלָּא שֶׁמּוֹצִיאִין זֶה אוֹתָהּ מִבִּפְנִים. הָיְתָה מְקֻפֶּלֶת אֶחָד לִשְׁנַיִם וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, וְהָיְתָה נְתוּנָה בַּעֲלִיָּה כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כו, לג): ״וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ״ וְגוֹ׳. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר: שְׁתֵּי פָּרוֹכוֹת הָיוּ שָׁם, אַחַת פְּרוּסָה וְאַחַת מְקֻפֶּלֶת, נִטְמְאָה פְּרוּסָה - פּוֹרְסִין אֶת הַמְּקֻפֶּלֶת, בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים מַכְנִיסִין אֶת הַחֲדָשָׁה וּמוֹצִיאִין אֶת הַיְשָׁנָה.

יב. בְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁנִּטְמָא, בֵּין בְּאַב הַטֻּמְאָה וּבֵין בִּוְלַד הַטֻּמְאָה, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשָּׂרֵף בִּפְנִים, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה בַּחוּץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשָּׂרֵף בַּחוּץ, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בִּוְלַד הַטֻּמְאָה מִבִּפְנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מַה שֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ - יִשָּׂרֵף בַּחוּץ, וְשֶׁנִּטְמָא בִּוְלַד הַטֻּמְאָה, בֵּין בַּחוּץ בֵּין בִּפְנִים - יִשָּׂרֵף בִּפְנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל.

יג. אֵיבְרֵי תָּמִיד שֶׁאָמְרוּ ׳נוֹתְנִין לְמַטָּה׳ - נִתְּנִין מֵחֲצִי כֶּבֶשׁ וּלְמַטָּה בַּמִּזְרָח, וְשֶׁאָמְרוּ ׳נוֹתְנִין לְמַעְלָה׳ - נִתְּנִין מֵחֲצִי כֶּבֶשׁ וּלְמַעְלָה בַּמַּעֲרָב. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִתְּנִין מֵחֲצִי כֶּבֶשׁ וּלְמַטָּה, אֶלָּא שֶׁהַתְּמִידִין בַּמַּעֲרָב וּמוֹסָפִין בַּמִּזְרָח, וְשֶׁל רָאשֵׁי חֳדָשִׁים נִתְּנִין תַּחַת כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ מִלְמַטָּה. אֵיזֶה הוּא כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ? בֵּין קֶרֶן לְקֶרֶן, מְקוֹם הִלּוּחַ רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים וְאֵילָךְ.

יד. גֵּר מְעַכֵּב לֶאֱכוֹל בַּזְּבָחִים, עַד שֶׁיָּבִיא קִנּוֹ. הֵבִיא פְּרִידָה אַחַת - אוֹכֵל בַּזְּבָחִים לָעֶרֶב. כָּל חַיְבֵי קִנִּין שֶׁבַּתּוֹרָה - חֶצְיָן

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

חַטָּאוֹת וְחַצְנָן עוֹלוֹת, חוּץ מִקִּנּוֹ שֶׁל גֵּר, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵן חוֹבָה - שְׁתֵּיהֶן עוֹלוֹת. רָצָה לְהָבִיא חוֹבָתוֹ מִן הַבְּהֵמָה - יָבִיא. הֵבִיא עוֹלוֹת בְּהֵמָה לִסְפִירָתוֹ - יָצָא. מְנָחוֹת וּנְסָכִים - לֹא יָצָא, לֹא אָמְרוּ 'קֵן' אֶלָּא לְהָקֵל עָלָיו. הֵבִיא לְצָרַעְתּוֹ - יַחֲזֹר וְיָבִיא לְכַפָּרָתוֹ. לְנִזִּירָתוֹ - יַחֲזֹר וְיָבִיא לְכַפָּרָתוֹ. קִנּוֹ שֶׁל גֵּר - אֵין נוֹהֶגֶת אֶלָּא בִּפְנֵי הַבַּיִת, וְצָרִיךְ לְהָבִיא מֵעַכְשָׁו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא מֵעַכְשָׁו מִפְּנֵי תַּקָּלָה.

טו. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ שְׁקָלִים אֵין נוֹהֲגִין אֶלָּא בִּפְנֵי הַבַּיִת? לְפִי שֶׁאֵין תּוֹרְמִין מִן הַיְּשָׁנָה, וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ בְּכוּרִים אֵין נוֹהֲגִין אֶלָּא בִּפְנֵי הַבַּיִת? מְשׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג, יט): "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ", כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְךָ בַּיִת - יֵשׁ לְךָ בִּכּוּרִים. אֵין לְךָ בַּיִת - אֵין לְךָ בִּכּוּרִים.

טז. כֹּהֵן גָּדוֹל אֵין נִכְנָס לָעֲזָרָה לָעֲבוֹדָה, אֶלָּא אִם כֵּן נִמְשַׁח שִׁבְעָה וְנִתְרַבָּה שִׁבְעָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִמְשַׁח שִׁבְעָה וְנִתְרַבָּה שִׁבְעָה וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה. כֹּהֵן הֶדְיוֹט, אֵין נִכְנָס לָעֲזָרָה לַעֲבוֹדָה, אֶלָּא אִם כֵּן הֵבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִשֶּׁלּוֹ, וְעוֹבְדָהּ בְּיָדוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִשֶּׁלּוֹ, וְעוֹבְדָהּ בְּיָדוֹ, וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה. בֶּן לֵוִי אֵין נִכְנָס לָעֲזָרָה לַעֲבוֹדָה, אֶלָּא אִם כֵּן לָמַד חָמֵשׁ שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ח, כד): "זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם מִבֶּן חָמֵשׁ וְעָשְׁרִים שָׁנָה", וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (בְּמִדְבַּר ד, ג): "מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה", אִם נֶאֱמַר 'מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים', לָמָּה נֶאֱמַר 'מִבֶּן שְׁלֹשִׁים'? וְאִם נֶאֱמַר 'מִבֶּן שְׁלֹשִׁים', לָמָּה נֶאֱמַר 'מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים'? אֶלָּא כָּל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁמִּבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וְעַד בֶּן שְׁלֹשִׁים הָיָה לָמֵד, מִכָּאן וָאֵילָךְ מַקְרִיבִין אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָה, מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל שֶׁאֵינוֹ מַרְאֶה סִימָן טוֹב בְּמִשְׁנָתוֹ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ שָׁנִים - שׁוּב אֵינוֹ מַרְאֶה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל א, ד-ה): "וּלְגַדְּלָם שְׁנַיִם שָׁלֹשׁ, וּלְלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים".

הַשָּׁלֵם

יז. זָקֵן, אֵין מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית אֶלָּא אִם כֵּן נַעֲשָׂה דַּיָּן בְּעִירוֹ, מִשֶּׁנַּעֲשָׂה דַּיָּן בְּעִירוֹ - מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּהַר הַבַּיִת, מִשָּׁם מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בַּחֵיל, מִשָּׁם מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית.

מַסֶּכֶת יוֹמָא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. לָמָּה מַפְרִישִׁין כֹּהֵן גָּדוֹל מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין? פֵּרֵשׁ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה: שֶׁמָּא תִּמְצֵא אִשְׁתּוֹ סָפֵק נִדָּה וְיָבֹא עָלֶיהָ, וְנִמְצָא טָמֵא שִׁבְעַת יָמִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "לִשְׁכַּת בַּלְוָוטִין"[3] - קוֹרִין אוֹתָהּ.

ב. כָּל הַלְּשָׁכוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ - פְּטוּרוֹת מִן הַמְּזוּזָה, חוּץ מִלִּשְׁכַּת פַּלְהֶדְרִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה לְכֹהֵן גָּדוֹל שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי לֹא הָיָה שָׁם בֵּית דִּירָה אֶלָּא זוֹ בִּלְבַד? אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה - חַיָּב. כָּל שֶׁאֵינָהּ בֵּית דִּירָה - פְּטוּרָה.

ג. כָּל הַלְּשָׁכוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ - רְשׁוּת הַיָּחִיד לַשַּׁבָּת וּרְשׁוּת הַיָּחִיד לַטֻּמְאָה, חוּץ מִלִּשְׁכַּת הַיַּיִן וְשֶׁמֶן, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שְׁנֵי פְּתָחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה. אַבָּא שָׁאוּל הָיָה קוֹרֵא אוֹתָהּ: "לִשְׁכַּת בֵּית שְׁמַנְיָא". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל לִשְׁכָּה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי פְּתָחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה, כְּגוֹן שַׁעַר עֲזָרָה - רְשׁוּת הַיָּחִיד לַשַּׁבָּת, וּרְשׁוּת הָרַבִּים לַטֻּמְאָה.

ד. לָמָּה מַפְרִישִׁין כֹּהֵן אַחֵר תַּחְתָּיו? שֶׁמָּא יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל - יְשַׁמֵּשׁ תַּחְתָּיו, וְכֹהֵן גָּדוֹל חוֹזֵר לִכְהוּנָה גְּדוֹלָה, וְזֶה שֶׁשִּׁמֵּשׁ תַּחְתָּיו כָּל מִצְוֹת כְּהוּנָה גְּדוֹלָה עָלָיו; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: 'כָּל מִצְוֹת כְּהוּנָה גְּדוֹלָה עָלָיו', אֵינוֹ כָּשֵׁר, לֹא לְכֹהֵן גָּדוֹל וְלֹא לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵף בֶּן אֵלֶם מִצְּפּוֹרִי, שֶׁאֵרַע פְּסוּל בְּכֹהֵן גָּדוֹל וְשִׁמֵּשׁ תַּחְתָּיו, לְאַחַר שֶׁיָּצָא, אָמַר לַמֶּלֶךְ: פָּר וְשָׂעִיר שֶׁקְּרֵבִין הַיּוֹם, מִשֶּׁל מִי הָיוּ? מִשֶּׁלִּי אוֹ מִשֶּׁל כֹּהֵן

---

[3] לִשְׁכַּת שָׂרִים.

תּוֹסֶפְתָּא

גָּדוֹל? יָדַע הַמֶּלֶךְ עַל מַה אָמַר לוֹ, אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: ׳מַה זֶּה בֶּן אִלֵּם? לֹא דַּיֶּךָ שֶׁשִּׁמַּשְׁתָּ תַּחַת כֹּהֵן גָּדוֹל, שָׁעָה אַחַת לְפָנַי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ לִטּוֹל לְךָ כְּהוּנָה גְּדוֹלָה׳?! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, יָדַע יוֹסֵף בֶּן אִלֵּם שֶׁהוֹסַע[4] מִן הַכְּהוּנָה גְּדוֹלָה.

ה. כֵּיצַד כֹּהֵן גָּדוֹל נוֹטֵל חֵלֶק בָּרֹאשׁ? אוֹמֵר: זוֹ חַטָּאת שֶׁלִּי, זֶה אָשָׁם שֶׁלִּי, חַלָּה אַחַת מִשִּׁתֵּי חַלּוֹת, אַרְבַּע וְחָמֵשׁ חַלּוֹת מִלֶּחֶם הַפָּנִים. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי שֶׁיִּהְיֶה זֶה נוֹטֵל מֻחֱצָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב, ג): "וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" – מֻחֱצָה לְאַהֲרֹן וּמֻחֱצָה לְבָנָיו. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ, אֲבָל בְּקָדְשֵׁי הַגְּבוּל – אֶחָד כֹּהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד כֹּהֵן הֶדְיוֹט חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה.

ו. מִצְוַת כֹּהֵן גָּדוֹל לִהְיוֹת גָּדוֹל מֵאֶחָיו: בְּנוֹי, בְּכֹחַ, בְּעֹשֶׁר, בְּחָכְמָה וּבְמַרְאֶה. אֵין לוֹ – מִנַּיִן שֶׁיְּגַדְּלוּהוּ אֶחָיו הַכֹּהֲנִים? נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כא, י): "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו" – שֶׁיְּגַדְּלוּהוּ אֶחָיו. אָמְרוּ עָלָיו עַל פִּינְחָס אִישׁ חַבְתָּה, שֶׁעָלָה גּוֹרָלוֹ לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל, וְהָלְכוּ אַחָרָיו גְּזְבָרִין וַאֲמַרְכָּלִין, וּמְצָאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹצֵב, וּמִלְּאוּ אַחֲרָיו אֶת הַמַּחְצָב דִּינָרֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְכִי סַתַּת הָיָה? וַהֲלֹא חֲתָנָנוּ הָיָה[5]! וּמְצָאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בֶּאֱלִישָׁע (מְלָכִים-א יט, יט): "וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט וְהוּא חֹרֵשׁ שְׁנֵים עָשָׂר צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים הֶעָשָׂר", מִשֶּׁרַבּוּ מְלָכִים, הִתְקִינוּ לִהְיוֹת מַעֲמִידִין כֹּהֲנִים, הָיוּ מַעֲמִידִים אוֹתָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

ז. לָמָּה פֵּרֵשׁ וּבוֹכֶה? מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיכִים לְהַשְׁבִּיעַ. וְלָמָּה צְרִיכִין לְהַשְׁבִּיעוֹ? שֶׁכְּבָר הָיָה מַעֲשֶׂה בְּבֵיתוֹס אֶחָד, שֶׁהִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בָּא בַּחוּץ, וְיָצָא עָנָן הַקְּטֹרֶת וְהִרְתִּיחַ אֶת כָּל הַבַּיִת, שֶׁהָיוּ הַבַּיְתוֹסִין אוֹמְרִים:

הַשָּׁלֵם

"יַקְטִיר עַד שֶׁהוּא בַּחוּץ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, ב): "כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת". אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, יג): "וְנָתַן אֶת הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה'", אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת" – מְלַמֵּד שֶׁנּוֹתֵן בָּהּ מַעֲלֶה עָשָׁן, הָא אִם לֹא נָתַן בָּהּ מַעֲלֶה עָשָׁן, אוֹ שֶׁחִסֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ – חַיָּב מִיתָה. כְּשֶׁיָּצָא, אָמַר לְאָבִיו: ׳כָּל יְמֵיכֶם הֱיִיתֶם דּוֹרְשִׁין, וְאֵין אַתֶּם עוֹשִׂין, עַד שֶׁעָמַדְתִּי וְעָשִׂיתִי אֲנִי׳! אָמַר לוֹ: אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ דּוֹרְשִׁין – אֵין אָנוּ עוֹשִׂין, וְשׂוֹמְעִין לְדִבְרֵי חֲכָמִים, תְּמֵהַנִי עָלֶיךָ אִם תַּאֲרִיךְ יָמִים, לֹא שָׁהָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וּנְתָנוּהוּ בַּקֶּבֶר.

ח. אֵיזוֹ הִיא אֶצְבַּע צְרָדָה? זוֹ אֶצְבַּע גְּדוֹלָה שֶׁל יָמִין, בְּפֶה וְלֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכִנּוֹר, מַה הָיוּ אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים קכז, א): "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת" וְגוֹ', לֹא הָיוּ יְשֵׁנִים כָּל הַלַּיְלָה, אֶלָּא שֶׁקּוֹרִין כְּנֶגֶד כֹּהֵן גָּדוֹל, כְּדֵי לְעָסְקוֹ בַּתּוֹרָה, כָּךְ הָיוּ נוֹהֲגִין בִּגְבוּלִין, אַחַר חָרְבַּן הַבַּיִת זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל הָיוּ חוֹטְאִין[6].

ט. כֵּיצַד נִכְנָסִין לִלְשְׁכַּת הַגָּזִית? מַקִּיפִין וְעוֹמְדִין כְּמִין בְּכוּלְיָאר[7], הַמְמֻנֶּה בָּא וְנוֹטֵל מִצְּנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן – יוֹדְעִין שֶׁמִּמֶּנּוּ פַּיִס מַתְחִיל. לֹא הָיוּ מוֹצִיאִים שְׁתַּיִם אֶלָּא אַחַת אַחַת, הַיְחִידִים שֶׁבָּהֶן מוֹצִיאִין שְׁתַּיִם, וְלֹא הָיוּ מוֹנִין אֶת הַיִּתְרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה פַּיִס לַמַּחְתָּה, אֶלָּא מִי שֶׁזָּכָה בַּקְּטֹרֶת, אוֹמֵר לְזֶה שֶׁעִמּוֹ: ׳זְכֵה עִמִּי בַּמַּחְתָּה׳! רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: לֹא הָיָה פַּיִס לַחֲלָבִים וְאֵמוּרִים, אֶלָּא מִי שֶׁהָיָה מַעֲלֶה אֵבָרִים לַכֶּבֶשׁ – מַעֲלֶה אוֹתָן לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

י. מַעֲשֶׂה בִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים שֶׁהָיוּ רָצִין וְעוֹלִין בַּכֶּבֶשׁ, קָדַם אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ, נָטַל סַכִּין וְתָקַע לוֹ בִּלְבּוֹ.

---

[4] שֶׁהִסְתַּלֵּק.

[5] וְאָנוּ בְּקִיאִים בְּכָל הַנַּעֲשֶׂה יוֹתֵר מִכֻּם.

[6] אֲנָשִׁים וְנָשִׁים מְשַׂחֲקִים יַחַד וּבָאִים לִידֵי עֲבֵרָה.

[7] תַּכְשִׁיט עָגֹל.

תּוֹסֶפְתָּא

בָּא רַבִּי צָדוֹק וְעָמַד עַל מַעֲלוֹת הָאוּלָם, וְאָמַר: שִׁמְעוּנִי! אַחֵינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל! הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כא, א): "כִּי יִמָּצֵא חָלָל וְגוֹ', וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ, וּמָדְדוּ"; בּוֹאוּ וְנִמְדֹּד! עַל מִי רָאוּי לְהָבִיא עֶגְלָה? עַל הַהֵיכָל אוֹ עַל הָעֲזָרוֹת?! גָּעוּ כָּל הָעָם אַחֲרָיו בִּבְכִיָּה. וְאַחַר כָּךְ בָּא אָבִיו שֶׁל תִּינוֹק, אָמַר לָהֶם: אַחֵינוּ! אֲנִי כַּפָּרַתְכֶם! עֲדַיִן בְּנֵי מְפַרְפֵּר, וְסַכִּין לֹא נִטְמָא! לְלַמֶּדְךָ, שֶׁטֻּמְאַת סַכִּין קָשָׁה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, יוֹתֵר מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים־ב כא, טז): "וְגַם דָּם נָקִי שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה מְאֹד, עַד אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת יְרוּשָׁלַיִם פֶּה לְפֶה", מִכָּאן אָמְרוּ: בַּעֲוֹן שְׁפִיכוּת דָּמִים - שְׁכִינָה נַעֲלֵת וּמִקְדָּשׁ נִטְמָא.

יא. אָמַר לָהֶם הַמְמֻנֶּה: בּוֹאוּ וְהָפִיסוּ! מִי שׁוֹחֵט? מִי זוֹרֵק? מִי מְדַשֵּׁן אֶת מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי? מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמְּנוֹרָה? מִי מַעֲלֶה אֵבְרִין לַכֶּבֶשׁ? הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל, שְׁתֵּי הַיָּדַיִם, הָעֹקֶץ וְהָרֶגֶל הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה, וּשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת, הַקֻּרְבַּיִם וְהַסֹּלֶת, וְהַחֲבִיתִּים וְהַיַּיִן; אֵלּוּ דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ הַמִּצְפָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָרֹאשׁ, וְהָעֹקֶץ, וְהָרֶגֶל, וּשְׁתֵּי דְּפָנוֹת, וּשְׁתֵּי יָדַיִם, הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל, וּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם, הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה, וּשְׁתֵּי דְּפָנוֹת, הָעֹקֶץ וְהָרֶגֶל. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל, וְהֶחָזֶה וְהַגֵּרָה, שְׁתֵּי דְּפָנוֹת, וְהָעֹקֶץ וְהָרֶגֶל, וּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם. אָמַר בֶּן עַזַּאי לְרַבִּי עֲקִיבָא, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דֶּרֶךְ הִלּוּכוֹ הָיָה קָרֵב, הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל, הֶחָזֶה וְהַגֵּרָה, שְׁתֵּי דְּפָנוֹת, הָעֹקֶץ וְהָרֶגֶל - עֲשָׂרָה כֹּהֲנִים זוֹכִים בּוֹ, פְּעָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר, פְּעָמִים חֲמִשָּׁה עָשָׂר, פְּעָמִים שִׁשָּׁה עָשָׂר.

יב. אַיִל קָרֵב בְּאַחַד עָשָׂר, כִּבְשֵׂי צִבּוּר בִּשְׁמוֹנָה, שֶׁאֵין עִמָּהֶן חֲבִיתִּין. פַּר קָרֵב בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה: הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל - שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בָּרֶגֶל, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. שְׁלֹשָׁה אוֹחֲזִין בַּגֵּרָה וּמַקְרִיבִין אוֹתָהּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקָרְבָּנוֹת הַצִּבּוּר, אֲבָל קָרְבָּנוֹת יָחִיד, כָּל הָרוֹצֶה

הַשָּׁלֵם

לְהַקְרִיב - מַקְרִיב. מַעֲשֶׂה בְּבָנֶיהָ שֶׁל מַרְתָּה בַּת בַּיְתוֹס, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶם נוֹטֵל שְׁתֵּי יֶרֶכוֹת בִּשְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו מִשּׁוּר, לָקוּחַ בְּאֶלֶף דִּינָרִין, וְהָיָה מְהַלֵּךְ עָקֵב בְּצַד גּוּדָל וּמַעֲלֶה אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

יג. מַהוּ אוֹמֵר: 'עַל פְּנֵי הַמִּזְרָח עַד שֶׁבְּחֶבְרוֹן'? רַבִּי אוֹמֵר: אֵינוֹ דּוֹמֶה תְּמוּר שֶׁל לְבָנָה לְתְמוּר שֶׁל חַמָּה, תְּמוּר לְבָנָה - מְתַמֵּר וְעוֹלֶה כְּמַקֵּל, תְּמוּר שֶׁל חַמָּה - מַפְצִיעַ לְכָאן וּלְכָאן. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן חָנָן אוֹמֵר: בַּרְקַאי.

יד. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִן הָעֲזָרָה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ וּמַפְלִיג - טָעוּן טְבִילָה. שָׁאֲלוּ אֶת בֶּן זוֹמָא: מַה טַּעַם לִטְבִילָה זוֹ? אָמַר לָהֶן: אִם הַנִּכְנָס מִקֹּדֶשׁ לְקֹדֶשׁ, מָקוֹם שֶׁעָנוּשׁ כָּרֵת - טָעוּן טְבִילָה, הַנִּכְנָס מֵחֹל לְקֹדֶשׁ, מִמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת - אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּטְעֹן טְבִילָה? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיְתָה טְבִילָה זוֹ, אֶלָּא מִפְּנֵי הַסֶּרֶךְ, פְּעָמִים שֶׁהַטֻּמְאָה יְשָׁנָה בְּיָדוֹ, מִתּוֹךְ שֶׁהוֹלֵךְ לִטְבֹּל - נִזְכָּר שֶׁהוּא טָמֵא, וְחוֹזֵר וּבָא לוֹ.

טו. כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא טָבְלוּ, וְלֹא קִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְכֵן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלֹּא טָבַל וְלֹא קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, בֵּין עֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה, וּבֵין בְּגָדִים לִבְגָדִים, וְעָבְדוּ - עֲבוֹדָתָן כְּשֵׁרָה, אֲבָל כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא טָבְלוּ, וְלֹא קִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְכֵן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלֹּא טָבַל, וְלֹא קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, וְעָבְדוּ - עֲבוֹדָתָן פְּסוּלָה. אֶחָד כֹּהֵן גָּדוֹל, וְאֶחָד כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁשִּׁמְּשׁוּ שַׁחֲרִית, שֶׁלֹּא רָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם - חַיָּבִין מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כ): "בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד" וְגוֹ'. הָיָה עוֹמֵד וּמַקְרִיב כָּל הַלַּיְלָה - טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, שֶׁהָיָה רַבִּי אוֹמֵר: הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ עוֹסֵק בָּעֲבוֹדָה כָּל שִׁבְעַת יָמִים - אֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם.

טז. חָמֵשׁ טְבִילוֹת הָיוּ שָׁם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כֻּלָּם בַּקֹּדֶשׁ בְּבֵית הַפַּרְוָה, חוּץ מִן

תּוֹסֶפְתָּא

הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהָיְתָה בַּחוֹל עַל גַּב שַׁעַר הַמַּיִם, וּבְצַד לִשְׁכָּתוֹ הָיְתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲשָׁשִׁיּוֹת שֶׁל בַּרְזֶל הָיוּ מַרְתִּיחִין מֵעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמַטִּילִין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן, בִּשְׁבִיל שֶׁתְּפִיג צִינָתָן.

יז. הַכֹּל שְׁלֹשִׁים מָנֶה אֵלּוּ נוֹטֵל מִן הַהֶקְדֵּשׁ, אִם רָצָה לְהוֹסִיף - מוֹסִיף מִשֶּׁלּוֹ. מַעֲשֶׂה בְּיִשְׁמָעֵאל בֶּן פָּאבִי שֶׁעָשְׂתָה לוֹ אִמּוֹ כְּתֹנֶת מִמְּאָה מָנֶה, וְהָיָה עוֹמֵד וּמַקְרִיב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. שׁוּב מַעֲשֶׂה בֶּן רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חַרְסוֹם, שֶׁעָשְׂתָה לוֹ אִמּוֹ כְּתֹנֶת מִשְׁתֵּי רְבוֹא, וְהָיָה עוֹמֵד וּמַקְרִיב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְהוֹרִידוּהוּ אֶחָיו הַכֹּהֲנִים, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה מִתּוֹכָהּ עָרוֹם. הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה כְּתֹנֶת לִבְנָהּ - כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁתִּמְסְרֶנָּה לַצַּבּוּר. אֶחָד בִּגְדֵי כֹהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד בִּגְדֵי כֹהֵן הֶדְיוֹט - בָּאִין מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

מַסֶּכֶת יוֹמָא פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א כֵּיצַד הוּא מִתְוַדֶּה? אוֹמֵר: אָנָּא הַשֵּׁם! עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי, חָטָאתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, אָנָּא הַשֵּׁם! כַּפֶּר נָא עַל הָעֲוֹנוֹת וְעַל הַפְּשָׁעִים וְעַל הַחֲטָאִים, שֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי וְשֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ (וַיִּקְרָא טז, ל): "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם" וְגוֹ'. וְאוֹמֵר (שָׁם טז, כא): "וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם"; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עֲוֹנוֹת - אֵלּוּ הַזְּדוֹנוֹת, פְּשָׁעִים - אֵלּוּ הַמְרָדִים, חֲטָאִים - אֵלּוּ הַשְּׁגָגוֹת, וּמֵאַחַר שֶׁהִתְוַדָּה עַל הַזְּדוֹנוֹת וְעַל הַמְרָדִים, חוֹזֵר וּמִתְוַדֶּה עַל הַשְּׁגָגוֹת? אֶלָּא כָּךְ הָיָה מִתְוַדֶּה: אָנָּא הַשֵּׁם! חָטָאתִי, עָוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, אָנָּא הַשֵּׁם! כַּפֶּר נָא לַחֲטָאִים וְלַעֲוֹנוֹת וְלַפְּשָׁעִים, שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי, כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם" וְגוֹ', וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד; שֶׁכֵּן מָצִינוּ דֶּרֶךְ כָּל הַמִּתְוַדִּין, דָּוִד אָמַר (תְּהִלִּים קו, ו): "חָטָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ

הַשָּׁלֵם

הֶעֱוִינוּ וְהִרְשָׁעְנוּ", שְׁלֹמֹה אָמַר (מְלָכִים-א ח): "חָטָאנוּ עָוִינוּ רָשָׁעְנוּ". דָּנִיֵּאל אָמַר (דָּנִיֵּאל ט, טו): "חָטָאנוּ וְעָוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרַדְנוּ", אֶלָּא מַהוּ שֶׁמֹּשֶׁה אוֹמֵר (שְׁמוֹת לד, ז): "נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה"? אֶלָּא כָּךְ הָיָה מִתְוַדֶּה: חָטָאתִי וְעָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִין לְפָנֶיךָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה - עֲשֵׂה לָהֶם זְדוֹנוֹת כִּשְׁגָגוֹת.

ב. בָּא לוֹ לְמִזְרַח הָעֲזָרָה, לִצְפוֹן הַמִּזְבֵּחַ, הַסְּגָן בִּימִינוֹ, וְרֹאשׁ בֵּית דִּין מִימִינוֹ, וְרֹאשׁ בֵּית אָב מִשְּׁמֹאלוֹ, וְשָׁם שְׁנֵי שְׂעִירִים, וּפְנֵיהֶם כְּלַפֵּי הָעָם, וַאֲחוֹרֵיהֶם כְּלַפֵּי הַקֹּדֶשׁ. כֹּהֵן גָּדוֹל, פָּנָיו כְּלַפֵּי הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה פְּעָמִים מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בּוֹ בַּיּוֹם, שִׁשָּׁה לַפָּר שִׁלְשָׁה לַשָּׂעִיר וְאֶחָד לְגוֹרָלוֹת, וְקַלְפֵּי הָיְתָה שָׁם, וּבָהּ שְׁנֵי גוֹרָלוֹת, שֶׁל אֶשְׁכְּרוֹעַ הָיוּ, וַעֲשָׂאָן בֶּן גַּמְלָא שֶׁל זָהָב, וּמַזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשֶׁבַח.

ג. בֶּן קָטִין עָשָׂה שְׁנַיִם עָשָׂר דַּד לַכִּיּוֹר, שְׁנַיִם עָשָׂר כֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא הָיוּ בּוֹ אֶלָּא שְׁנַיִם, וּשְׁנֵי כֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין הֵימֶנּוּ, וּמַזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשֶׁבַח. מוֹנְבַז הַמֶּלֶךְ עָשָׂה כָּל יְדוֹת הַסַּכִּינִין שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁל זָהָב, וּמַזְכִּירִין אוֹתוֹ לְשֶׁבַח, הֵילֶנִי הַמַּלְכָּה אִמּוֹ עָשְׂתָה נִבְרֶשֶׁת שֶׁל זָהָב שֶׁעַל פֶּתַח הַהֵיכָל, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁחַמָּה זוֹרַחַת, הָיוּ נִצּוֹצוֹת יוֹצְאִין הֵימֶנָּה, וְיוֹדְעִין שֶׁחַמָּה זוֹרַחַת, אַף הִיא עָשְׂתָה טַבְלָא שֶׁל זָהָב, שֶׁפָּרְשַׁת סוֹטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ, כָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁהָיוּ שָׁם נִשְׁתַּנּוּ לִהְיוֹת שֶׁל זָהָב, חוּץ מִשַּׁעֲרֵי נִקָּנוֹר, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶן נֵס. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: מִפְּנֵי שֶׁנֶּחְשְׁתָּן מוּצְהֶבֶת הָיְתָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: נֶחְשְׁתָּא קַלְנִיתָא[8] הָיְתָה, וְהָיְתָה יָפָה כְּזָהָב.

ד. מַהוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ לְדַלְתוֹתָיו? אָמְרוּ: כְּשֶׁהָלַךְ נִקָּנוֹר לְהָבִיא דַּלְתוֹתָיו מֵאַלֶכְסַנְדְרִיָּא שֶׁל מִצְרַיִם, עָמַד עֲלֵיהֶן

---

[8] מְזֻקָּקֶת.

תּוֹסֶפְתָּא

נַחְשׁוֹל שֶׁבַּיָּם לְטָבְעָן, וְנָטְלוּ אֶחָד מֵהֶן – וֶהֱטִילוּהוּ לַיָּם, וַעֲדַיִן לֹא נָח הַיָּם מִזַּעְפּוֹ, בִּקֵּשׁ לְהַטִּיל אֶת חַבֶּרְתָּהּ, עָמַד הוּא וּכְרָכָהּ, אָמַר לָהֶם: הַטִּילוּנִי עַמָּהּ! מִיָּד נָח הַיָּם מִזַּעְפּוֹ, וְהָיָה מִצְטַעֵר עַל חַבֶּרְתָּהּ, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לַנָּמָל שֶׁל עַכּוֹ, הָיְתָה מְבַצְבֶּצֶת וְיוֹצְאָה מִתַּחַת דָּפְנֵי הַסְּפִינָה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: בְּרִיָּה שֶׁבַּיָּם בְּלְעָתָהּ וְהֶקִיאָתָהּ לַיַּבָּשָׁה, וְעָלֶיהָ אָמַר שְׁלֹמֹה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יז): ״קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רָהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים״ – ׳אַל תִּקְרֵי בְּרוֹתִים אֶלָּא בְּרִית יָם׳.

ה. שֶׁל בֵּית גַּרְמוּ הָיוּ בְּקִיאִין בְּמַעֲשֵׂה לֶחֶם הַפָּנִים וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שָׁלְחוּ חֲכָמִים וְהֵבִיאוּ אֻמָּנִים מֵאַלֶכְסַנְדְּרִיָּא שֶׁל מִצְרַיִם, הָיוּ יוֹדְעִין לֶאֱפוֹת כְּמוֹתָן, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין לְרַדּוֹת כְּמוֹתָן, שֶׁהָלְלוּ מַסִּיקִין מִבַּחוּץ וְאוֹפִין מִבַּחוּץ, וְהָלְלוּ מַסִּיקִין מִבְּפָנִים. הָלְלוּ פִּיתָּן מִתְעַפֶּשֶׁת וְהָלְלוּ אֵין פִּיתָּן מִתְעַפֶּשֶׁת. וּכְשֶׁיָּדְעוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר, אָמְרוּ: כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - לִכְבוֹדוֹ בָּרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה מג, ז): ״כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו״. שָׁלְחוּ לָהֶן וְלֹא בָּאוּ, עַד שֶׁכָּפְלוּ לָהֶן בִּשְׂכָרָן, שְׁנַיִם עָשָׂר מָנֶה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, וְהַיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חָזְרוּ לִהְיוֹת נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מָנֶה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רְאִיתֶם שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אַבָּא, שֶׁבַּיִת זֶה עָתִיד לֶחֱרֵב, אָמְרוּ: שֶׁמָּא יִלְמֹד אָדָם שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְיִהְיֶה מְפַטֵּם לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּפַטְּמִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וְעַל דָּבָר זֶה מַזְכִּירִין אוֹתָם לְשֶׁבַח - שֶׁלֹּא יָצְאָה מֵהֶן אִשָּׁה מְבֻשֶּׁמֶת לְעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כְּשֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים אִשָּׁה מִמָּקוֹם אַחֵר, מַתְנִין עִמָּהּ: - ׳שֶׁלֹּא תִּתְבַּשְׂמִי! כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ יִשְׂרְאֵל אוֹמְרִים: ׳מִמַּעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת הֵן מִתְבַּשְּׂמִין׳. לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לב, כב): ״וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵה׳ וּמִיִּשְׂרָאֵל״.

ז. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: פַּעַם אַחַת סָח לִי יִשְׁמָעֵאל בֶּן לוֹנָא: פַּעַם אַחַת, יָצָאתִי אֲנִי וְתִינוֹק אֶחָד מִבְּנֵי בְנֵיהֶם לַשָּׂדֶה לְלַקֵּט עֲשָׂבִים, וּרְאִיתִיו שֶׁשָּׂחַק וּבָכָה, אָמַרְתִּי לוֹ: מִפְּנֵי מָה בָּכִיתָ? אָמַר לִי: עַל כְּבוֹד בֵּית אַבָּא שֶׁגָּלָה. וּמִפְּנֵי מַה שָּׂחַקְתָּ? אָמַר: לְסוֹף שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִיר לְבָנָיו. אָמַרְתִּי לוֹ: וּמָה רָאִיתָ? אָמַר: מַעֲלֶה עָשָׁן כְּנֶגְדִּי, אָמַרְתִּי לוֹ: הַרְאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: שְׁבוּעָה הִיא בְּיָדֵינוּ שֶׁאֵין מַרְאִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ, וּמְצָאַנִי אָדָם אֶחָד, וְאָמַרְתִּי לוֹ: מֵאַיִן אַתָּה? אָמַר לִי: מִבֵּית אַבְטִינָס אֲנִי, וּמַה בְּיָדְךָ? אָמַר לִי: מְגִלַּת סְמָמִנִין. הַרְאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: כָּל זְמַן שֶׁבֵּית אַבָּא הָיוּ קַיָּמִין - צְנוּעִין הָיוּ, וְלֹא הָיוּ

הַשָּׁלֵם

שֶׁאֵין בְּקִיאִין בְּמַעֲלֶה עָשָׁן, שֶׁל בֵּית אַבְטִינָס הָיְתָה מִתַּמֶּרֶת וְעוֹלָה עַד הַקּוֹרוֹת, וְאַחַר כָּךְ פּוֹשָׂה וְיוֹרֶדֶת לְמַטָּה, שֶׁל אַלֶכְסַנְדְּרִין הָיְתָה פּוֹשָׂה מִיָּד, וּכְשֶׁיָּדְעוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר, אָמְרוּ: כָּל מַה שֶּׁבָּרָא - לִכְבוֹדוֹ בָּרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, ד): ״כֹּל פָּעַל לַמַּעֲנֵהוּ״, שָׁלְחוּ אֲלֵיהֶם חֲכָמִים וְלֹא בָּאוּ, עַד שֶׁכָּפְלוּ לָהֶם שְׂכָרָם, שְׁנַיִם עָשָׂר מָנֶה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חָזְרוּ לִהְיוֹת נוֹטְלִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מָנֶה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רְאִיתֶם שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אַבָּא, שֶׁבַּיִת זֶה עָתִיד לֶחֱרֵב, שֶׁמָּא יִלְמֹד אָדָם שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְיַעֲשֶׂה לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וּבַדָּבָר הַזֶּה הָיוּ מַזְכִּירִין אוֹתָן לְשֶׁבַח, שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא נִמְצֵאת פַּת נְקִיָּה בְּיַד בְּנֵיהֶן וּבְנוֹתֵיהֶן מֵעוֹלָם, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: ״מִלֶּחֶם הַפָּנִים הָיוּ נִזּוֹנִין״; לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לב, כב): ״וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵה׳ וּמִיִּשְׂרָאֵל״.

ו. שֶׁל בֵּית אַבְטִינָס הָיוּ בְּקִיאִין בְּפִטּוּם הַקְּטֹרֶת וּבְמַעֲלֶה עָשָׁן, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד. שָׁלְחוּ חֲכָמִים וְהֵבִיאוּ אֻמָּנִין מֵאַלֶכְסַנְדְּרִיָּא שֶׁל מִצְרַיִם, וְהָיוּ יוֹדְעִין לְפַטֵּם כְּמוֹתָן, אֶלָּא

תּוֹסֶפְתָּא

מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם, וְהָיוּ מוֹסְרִין זֶה לָזֶה, וְעַכְשָׁו הֵילָךְ מְגִלָּה זוֹ, וְהִזָּהֵר בָּהּ. וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי דְּבָרַי לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לִי: מֵעַתָּה אָסוּר לְסַפֵּר בִּגְנוּתָן שֶׁל אֵלּוּ! מִכָּאן אָמַר בֶּן עַזַּאי: מִשֶּׁלְּךָ יִתְּנוּ לְךָ, בְּשִׁמְךָ יִקָּרְאוּ, וּבִמְקוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךָ[9], וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בַּמּוּכָן לַחֲבֵרוֹ, וְאֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֶרְתָּהּ אֲפִלּוּ כְּמִלְא נִימָא.

ח. הוּגְרוּס בֶּן לֵוִי הָיָה יוֹדֵעַ פֶּרֶק בַּשִּׁיר, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד, אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רָאִיתָ שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמַר לָהֶן: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אַבָּא שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עָתִיד לֵחָרֵב, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְזַמְּרִין לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּזַמְּרִין לִפְנֵי הַמָּקוֹם. בֶּן קַמְצָר הָיָה יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֶׂה הַכְּתָב, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רָאִיתָ שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? כְּלָם מָצְאוּ תְּשׁוּבָה לִדְבְרֵיהֶם, בֶּן קַמְצָר לֹא מָצָא תְּשׁוּבָה לִדְבָרָיו. עַל הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי י, ז): "זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה", וְעַל בֶּן קַמְצָר וַחֲבֵרָיו נֶאֱמַר (שָׁם): "וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב", הֵם בִּקְּשׁוּ לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם וּלְמַעֵט כְּבוֹד שָׁמַיִם, לְפִיכָךְ, כְּבוֹדָן נִתְמַעֵט וּכְבוֹד הַמָּקוֹם בִּמְקוֹמוֹ, וְלֹא נִמְצָא לָהֶם שֵׁם טוֹב וְזֵכֶר טוֹב, עַל הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי י, ז): זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְעַל אֵלּוּ נֶאֱמַר (שָׁם): "וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב".

ט. טָרַף בַּקַּלְפֵּי וְהֶעֱלָה שְׁנֵי גּוֹרָלוֹת, אֶחָד בִּימִינוֹ וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ, אִם בִּימִינוֹ עָלָה – הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁמֵחִין, וְאִם בִּשְׂמֹאלוֹ עָלָה – לֹא הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִין. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי עֲקִיבָה: מַהוּ שֶׁיִּתֵּן מִשְׂמֹאל לְיָמִין? אָמַר לָהֶם: אַל תִּתְּנוּ מָקוֹם לַצְּדוּקִין לִרְדּוֹת אַחֲרֵיכֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַסְּגָן וְכֹהֵן גָּדוֹל מַכְנִיסִין אֶת יְדֵיהֶן בַּקַּלְפֵּי, אִם בִּימִינוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל עוֹלֶה – הַסְּגָן אוֹמֵר לוֹ: אִישִׁי כֹּהֵן גָּדוֹל! הַגְבַּהּ יְמִינְךָ. אִם בִּימִינוֹ שֶׁל סְגָן

[9] בְּנוּסְחַת הַסְּפָרִים נוֹסַף כָּאן: **אֵין שִׂכְחָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם**; אַךְ הַגְּרָ"א לֹא גָּרַס לָהּ.

הַשָּׁלֵם

עוֹלֶה – רֹאשׁ בֵּית אָב אוֹמֵר לוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל: דַּבֵּר מִלֶּיךָ! וּנְתָנָן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים, הוּא אוֹמֵר לַה', וְהַסְּגָן אוֹמֵר לְחַטָּאת, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: לֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר חַטָּאת, אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, ט): "וְעָשָׂהוּ חַטָּאת".

י. בְּכָל יוֹם שְׁנֵי כֹּהֲנִים נִכְנָסִין, אֶחָד בְּכַף וְאֶחָד בְּמַחְתָּה, הַיּוֹם נוֹטֵל אֶת הַמַּחְתָּה בִּימִינוֹ, וְאֶת הַכַּף בִּשְׂמֹאלוֹ, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּקְטוֹרֶת שֶׁל לִפְנֵי וְלִפְנִים, אֲבָל בִּקְטֹרֶת שֶׁל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב – הֲרֵי הוּא כִּקְטוֹרֶת שֶׁל שְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, בְּכָל יוֹם הָיְתָה כְּבֵדָה וְהַיּוֹם קַלָּה, בְּכָל יוֹם הָיְתָה עָבָה וְהַיּוֹם רַךְ. בְּכָל יוֹם הָיְתָה קְצָרָה וְהַיּוֹם אֲרֻכָּה; כְּדֵי שֶׁתְּהֵא זְרוֹעוֹ מְסַיַּעַת. בְּכָל יוֹם לֹא הָיָה לָהּ נַאשְׁתִּיק[10], הַיּוֹם הָיָה לָהּ נַאשְׁתִּיק; דִּבְרֵי בֶן הַסְּגָן. בְּכָל יוֹם הָיוּ שָׁם שְׁתֵּי מַעֲרָכוֹת וְהַיּוֹם שָׁלֹשׁ: אַחַת לְמַעֲרָכָה גְּדוֹלָה, וְאַחַת לְמַעֲרָכָה קְטַנָּה שֶׁל קְטֹרֶת, וְאַחַת שֶׁמּוֹסִיפִין הַיּוֹם לְקְטֹרֶת שֶׁלִּפְנֵי וְלִפְנִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי מוֹסִיף אַחַת לְקִיּוּם הָאֵשׁ. רַבִּי מֵאִיר מוֹסִיף אַחַת לְאֻבְּרִים וּפְדָרִים שֶׁלֹּא נִתְעַכְּלוּ מֵעֶרֶב.

יא. נִכְנָס וּמְהַלֵּךְ בַּהֵיכָל, עַד שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין מִזְבֵּחַ הַזָּהָב וְלַמְּנוֹרָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין הַשֻּׁלְחָן וְלַמִּזְבֵּחַ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: בֵּין שֻׁלְחָן לַכֹּתֶל, שֻׁלְחָן נָתוּן בַּצָּפוֹן, מְשִׁלִּישׁ הַבַּיִת וְלִפְנִים מְשׁוּכָּה מִן הַכֹּתֶל שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמֶחֱצָה, מִזְבֵּחַ הַזָּהָב מְמֻצָּע בֵּינֹתַיִם, כְּנֶגֶד שְׁנֵי בַדֵּי אָרוֹן, וּמָשׁוּךְ כִּלְפֵי קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְכֻלָּם הָיוּ נִתּוּנִין מֵחֲצִי הַבַּיִת וְלִפְנִים, מְהַלֵּךְ בַּהֵיכָל עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵין שְׁתֵּי הַפָּרוֹכוֹת הַמַּבְדִּילוֹת בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וּבֵינֵיהֶן אַמָּה, זֶה מָקוֹם הַדְּבִיר שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא הָיָה שָׁם אֶלָּא פָּרֹכֶת אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כו, לג): "וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם". אָמְרוּ לוֹ: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר

[10] טַבַּעַת בְּרֹאשׁוֹ שֶׁמְּקַשְׁקֶשׁ וּמַשְׁמִיעַ קוֹל.

תּוֹסֶפְתָּא

(שָׁם): ״בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים״? אָמַר לָהֶם: לְהָבִיא נוֹב וְגִבְעוֹן וְשִׁילֹה וּבֵית עוֹלָמִים. הַחִיצוֹנָה הָיְתָה פְּרוּפָה מִן הַדָּרוֹם, וּפְנִימִית מִן הַצָּפוֹן, מְהַלֵּךְ בֵּינֵיהֶן עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַצָּפוֹן, הוֹפֵךְ פָּנָיו לַדָּרוֹם, מְהַלֵּךְ לִשְׁמֹאלוֹ עִם הַפָּרֹכֶת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָאָרוֹן, וְדָחַף אֶת הַפָּרֹכֶת בְּמָתְנָיו, וְנָתַן אֶת הַמַּחְתָּה בֵּין שְׁנֵי הַבַּדִּים, וְצָבַר אֶת הַקְּטֹרֶת עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים, וְנִתְמַלֵּא כָּל הַבַּיִת כֻּלּוֹ עָשָׁן, יוֹצֵא וּבָא לוֹ דֶּרֶךְ כְּנִיסָתוֹ, וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה בַּבַּיִת הַחִיצוֹן, וְלֹא הָיָה מַאֲרִיךְ - שֶׁלֹּא לְהַבְעִית אֶת יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲשֶׂה בְּכֹהֵן גָּדוֹל אֶחָד שֶׁהֶאֱרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, וְנִמְנוּ אֶחָיו הַכֹּהֲנִים לְכְנוֹס אַחֲרָיו, הִתְחִילוּ הֵם נִכְנָסִין, וְהוּא יוֹצֵא, אָמְרוּ לוֹ: מַה רָאִיתָ לְהַאֲרִיךְ? אָמַר לָהֶם: קָשָׁה בְּעֵינֵיכֶם שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי עֲלֵיכֶם וְעַל מִקְדַּשׁ אֲבוֹתֵיכֶם שֶׁלֹּא יֵחָרֵב?! אָמְרוּ לוֹ: אַף עַל פִּי כֵן, אֵין אַתָּה רַשַּׁאי לְשַׁנּוֹת, שֶׁלֹּא לְהַבְעִית אֶת יִשְׂרָאֵל.

יב. אֶבֶן הָיְתָה שָׁם מִימוֹת נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים וּ׳שְׁתִיָּה׳ הָיְתָה נִקְרֵאת, גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, שֶׁמִּתְחִלָּה הָיָה הָאָרוֹן עָלֶיהָ נָתוּן. מִשֶּׁנִּטַּל הָאָרוֹן, מֵעָלֶיהָ הָיוּ נוֹתֵן קְטֹרֶת שֶׁלִּפְנֵי וְלִפְנִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִמֶּנָּה הִשְׁתַּת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נ, ב): ״מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ״ - מִמֶּנּוּ מוּכְלָל יָפְיָהּ שֶׁל עוֹלָם.

יג. צְנָצֶנֶת הַמָּן, וּצְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמַקְלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, שְׁקֵדֶיהָ וּפְרָחֶיהָ, וְאַרְגָּז שֶׁהֶשִׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים כָּבוֹד לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָיוּ כֻּלָּם בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. מִשֶּׁנִּגְנַז הָאָרוֹן - נִגְנְזוּ עִמּוֹ. שְׁנֵי בַדֵּי אָרוֹן הָיוּ יוֹצְאִים מִן הָאָרוֹן עַד שֶׁמַּגִּיעִין לַפָּרֹכֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א ח, ח): ״וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים״, יָכוֹל לֹא יְהוּ נִרְאִים מִתּוֹכָהּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים״ וְגוֹ׳ - יְהוּ מְקֹרָעִין בַּפָּרֹכֶת וְיוֹצְאִין, וְהָיוּ נִרְאִין וּבוֹלְטִין מִתּוֹכָהּ, וְנִרְאִין כִּשְׁנֵי דַדֵּי אִשָּׁה, וַעֲלֵיהֶן אָמַר שְׁלֹמֹה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יג): ״צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין״.

הַשָּׁלֵם

יד. נוֹטֵל אֶת הַדָּם מִמִּי שֶׁהָיָה מְמֹרָס בּוֹ, נִכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס, וְעָמַד בְּמָקוֹם שֶׁעָמַד, וְהִזָּה מִמֶּנּוּ עַל הַכַּפֹּרֶת, כְּנֶגֶד שְׁנֵי בַדֵּי אָרוֹן, אַחַת לְמַעְלָה וְשֶׁבַע לְמַטָּה, וְלֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְהַזּוֹת, לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה אֶלָּא כְּמַצְלִיף. וְכָךְ הָיָה מוֹנֶה: אַחַת, אַחַת וְאַחַת, אַחַת וּשְׁתַּיִם, אַחַת וְשָׁלֹשׁ, אַחַת וְאַרְבַּע, אַחַת וְחָמֵשׁ, אַחַת וָשֵׁשׁ, אַחַת וָשֶׁבַע; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַחַת, אַחַת וְאַחַת, שְׁתַּיִם וְאַחַת, שָׁלֹשׁ וְאַחַת, אַרְבַּע וְאַחַת, חָמֵשׁ וְאַחַת, שֵׁשׁ וְאַחַת, שֶׁבַע וְאַחַת. וְאַחַר כָּךְ הָיָה מְהַלֵּךְ לִשְׁמֹאלוֹ עַד הַפָּרֹכֶת. וְלֹא הָיָה מַגִּיעַ לַפָּרֹכֶת. אִם הִגִּיעַ - הִגִּיעַ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יוֹסֵי: אֲנִי רָאִיתִיהָ בְּרוֹמִי, וְהָיוּ עָלֶיהָ כַּמָּה טִפֵּי דָמִים שֶׁל פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים.

דברי הימים א פרק ה

א וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר
וּבְחַלְלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף בֶּן־
יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה: **ב** כִּי יְהוּדָה גָּבַר
בְּאֶחָיו וּלְנָגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה לְיוֹסֵף: {ס} **ג** בְּנֵי
רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן
וְכַרְמִי: **ד** בְּנֵי יוֹאֵל שְׁמַעְיָה בְנוֹ גּוֹג בְּנוֹ שִׁמְעִי
בְנוֹ: **ה** מִיכָה בְנוֹ רְאָיָה בְנוֹ בַּעַל בְּנוֹ: **ו** בְּאֵרָה
בְנוֹ אֲשֶׁר הֶגְלָה תִּלְגַּת פִּלְנֶאסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר הוּא
נָשִׂיא לָרְאוּבֵנִי: **ז** וְאֶחָיו לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ
לְתֹלְדוֹתָם הָרֹאשׁ יְעִיאֵל וּזְכַרְיָהוּ: **ח** וּבֶלַע בֶּן־עָזָז
בֶּן־שֶׁמַע בֶּן־יוֹאֵל הוּא יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ
וּבַעַל מְעוֹן: **ט** וְלַמִּזְרָח יָשַׁב עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה
לְמִן־הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם רָבוּ בְּאֶרֶץ
גִּלְעָד: **י** וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים
וַיִּפְּלוּ בְיָדָם וַיֵּשְׁבוּ בְּאָהֳלֵיהֶם עַל־כָּל־פְּנֵי מִזְרָח
לַגִּלְעָד: {ס} **יא** וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ בְּאֶרֶץ
הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה: **יב** יוֹאֵל הָרֹאשׁ וְשָׁפָם הַמִּשְׁנֶה
וְיַעְנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן: **יג** וַאֲחֵיהֶם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם
מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם וְשֶׁבַע וְיוֹרַי וְיַעְכָּן וְזִיעַ וָעֵבֶר
שִׁבְעָה: {ס} **יד** אֵלֶּה | בְּנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן־חוּרִי בֶּן־
יָרוֹחַ בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־יְשִׁישַׁי בֶּן־יַחְדּוֹ בֶּן־
בּוּז: **טו** אֲחִי בֶן־עַבְדִּיאֵל בֶּן־גּוּנִי רֹאשׁ לְבֵית
אֲבוֹתָם: **טז** וַיֵּשְׁבוּ בַּגִּלְעָד בַּבָּשָׁן וּבִבְנֹתֶיהָ וּבְכָל־
מִגְרְשֵׁי שָׁרוֹן עַל־תּוֹצְאוֹתָם: **יז** כֻּלָּם הִתְיַחְשׂוּ
בִּימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל: {פ}

יח בְּנֵי־רְאוּבֵן וְגָדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה מִן־בְּנֵי־חַיִל
אַנְשֵׁי נְשֹׂאֵי מָגֵן וְחֶרֶב וְדֹרְכֵי קֶשֶׁת וּלְמוּדֵי
מִלְחָמָה אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת
וְשִׁשִּׁים יֹצְאֵי צָבָא: **יט** וַיַּעֲשׂוּ מִלְחָמָה עִם־
הַהַגְרִיאִים וְיטוּר וְנָפִישׁ וְנוֹדָב: **כ** וַיֵּעָזְרוּ עֲלֵיהֶם
וַיִּנָּתְנוּ בְיָדָם הַהַגְרִיאִים וְכָל שֶׁעִמָּהֶם כִּי לֵאלֹהִים
זָעֲקוּ בַּמִּלְחָמָה וַנַּעְתֵּר לָהֶם כִּי־בָטְחוּ
בוֹ: **כא** וַיִּשְׁבּוּ מִקְנֵיהֶם גְּמַלֵּיהֶם חֲמִשִּׁים אֶלֶף
וְצֹאן מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אָלֶף וַחֲמוֹרִים אַלְפַּיִם
וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף: **כב** כִּי־חַלָלִים רַבִּים נָפָלוּ
כִּי מֵהָאֱלֹהִים הַמִּלְחָמָה וַיֵּשְׁבוּ תַחְתֵּיהֶם עַד־
הַגֹּלָה: {פ}

כג וּבְנֵי חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ מִבָּשָׁן עַד־
בַּעַל חֶרְמוֹן וּשְׂנִיר וְהַר־חָרְמוֹן הֵמָּה
רָבּוּ: **כד** וְאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית־אֲבוֹתָם וְעֵפֶר וְיִשְׁעִי
וֶאֱלִיאֵל וְעַזְרִיאֵל וְיִרְמְיָה וְהוֹדַוְיָה וְיַחְדִּיאֵל
אַנְשִׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת רָאשִׁים לְבֵית
אֲבוֹתָם: **כה** וַיִּמְעֲלוּ בֵּאלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי
אֱלֹהֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִשְׁמִיד אֱלֹהִים
מִפְּנֵיהֶם: **כו** וַיָּעַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־רוּחַ | פּוּל
מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְאֶת־רוּחַ תִּלְגַּת פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וַיַּגְלֵם לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְבִיאֵם
לַחְלַח וְחָבוֹר וְהָרָא וּנְהַר גּוֹזָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה: {פ}
כז בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי: **כח** וּבְנֵי קְהָת
עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל: {ס} **כט** וּבְנֵי עַמְרָם
אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם {ס} וּבְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא
אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: **ל** אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינְחָס
פִּינְחָס הוֹלִיד אֶת־אֲבִישׁוּעַ: **לא** וַאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד
אֶת־בֻּקִּי וּבֻקִּי הוֹלִיד אֶת־עֻזִּי: **לב** וְעֻזִּי הוֹלִיד
אֶת־זְרַחְיָה וְזַרְחְיָה הוֹלִיד אֶת־מְרָיוֹת: **לג** מְרָיוֹת
הוֹלִיד אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־

אֲחִיטוּב: **לד** וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק
הוֹלִיד אֶת־אֲחִימַעַץ: **לה** וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת־
עֲזַרְיָה וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־יוֹחָנָן: **לו** וְיוֹחָנָן הוֹלִיד
אֶת־עֲזַרְיָה הוּא אֲשֶׁר כִּהֵן בַּבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנָה
שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִָם: **לז** וַיּוֹלֶד עֲזַרְיָה אֶת־אֲמַרְיָה
וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב: **לח** וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד
אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם: **לט** וְשַׁלּוּם
הוֹלִיד אֶת־חִלְקִיָּה וְחִלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת־
עֲזַרְיָה: **מ** וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־שְׂרָיָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד
אֶת־יְהוֹצָדָק: **מא** וַיהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה
אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם בְּיַד נְבֻכַדְנֶאצַּר: {פ}

דברי הימים א פרק ו

א בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשֹׁם קְהָת וּמְרָרִי: **ב** וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
בְּנֵי־גֵרְשׁוֹם לִבְנִי וְשִׁמְעִי: **ג** וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם
וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל: {ס} **ד** בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי
וּמUשִׁי וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת הַלֵּוִי
לַאֲבֹתֵיהֶם: **ה** לְגֵרְשׁוֹם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת בְּנוֹ זִמָּה
בְּנוֹ: **ו** יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ בְּנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאָתְרָי
בְּנוֹ: **ז** בְּנֵי קְהָת עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר
בְּנוֹ: **ח** אֶלְקָנָה בְנוֹ וְאֶבְיָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר
בְּנוֹ: **ט** תַּחַת בְּנוֹ אוּרִיאֵל בְּנוֹ עֻזִּיָּה בְּנוֹ וְשָׁאוּל
בְּנוֹ: **י** וּבְנֵי אֶלְקָנָה עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת: **יא** אֶלְקָנָה
בנו בְּנֵי אֶלְקָנָה צוֹפַי בְּנוֹ וְנַחַת בְּנוֹ: **יב** אֶלִיאָב
בְּנוֹ יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְּנוֹ: **יג** וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר
וַשֵׁנִי וַאֲבִיָּה: {ס} **יד** בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי לִבְנִי בְנוֹ
שִׁמְעִי בְנוֹ עֻזָּה בְנוֹ: **טו** שִׁמְעָא בְנוֹ חַגִּיָּה בְנוֹ
עֲשָׂיָה בְנוֹ: {פ}
טז וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד דָּוִיד עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית
יְהוָה מִמְּנוּחַ הָאָרוֹן: **יז** וַיִּהְיוּ מְשָׁרְתִים לִפְנֵי
מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד בַּשִּׁיר עַד־בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת־
בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַמְדוּ כְמִשְׁפָּטָם עַל־
עֲבוֹדָתָם: **יח** וְאֵלֶּה הָעֹמְדִים וּבְנֵיהֶם מִבְּנֵי
הַקְהָתִי הֵימָן הַמְשׁוֹרֵר בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־
שְׁמוּאֵל: **יט** בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיאֵל בֶּן־
תֹּוַח: **כ** בֶּן־צִיף צוּף בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־מַחַת בֶּן־
עֲמָשַׂי: **כא** בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־
צְפַנְיָה: **כב** בֶּן־תַּחַת בֶּן־אַסִּיר בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־
קֹרַח: **כג** בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל:
{ס} **כד** וְאָחִיו אָסָף הָעֹמֵד עַל־יְמִינוֹ אָסָף בֶּן־
בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־שִׁמְעָא: **כה** בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָה
בֶּן־מַלְכִּיָּה: **כו** בֶּן־אֶתְנִי בֶּן־זֶרַח בֶּן־עֲדָיָה: **כז** בֶּן־
אֵיתָן בֶּן־זִמָּה בֶּן־שִׁמְעִי: **כח** בֶּן־יַחַת בֶּן־גֵּרְשֹׁם
בֶּן־לֵוִי: {ס} **כט** וּבְנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם עַל־הַשְּׂמֹאול
אֵיתָן בֶּן־קִישִׁי בֶּן־עַבְדִּי בֶּן־מַלּוּךְ: **ל** בֶּן־חֲשַׁבְיָה
בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה: **לא** בֶּן־אַמְצִי בֶּן־בָּנִי בֶּן־
שָׁמֶר: **לב** בֶּן־מַחְלִי בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי:
{ס} **לג** וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם נְתוּנִים לְכָל־עֲבֹדַת
מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים: **לד** וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים
עַל־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְעַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל
מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּלְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים: {פ}
לה וְאֵלֶּה בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ פִּינְחָס בְּנוֹ
אֲבִישׁוּעַ בְּנוֹ: **לו** בֻּקִּי בְנוֹ עֻזִּי בְנוֹ זְרַחְיָה
בְּנוֹ: **לז** מְרָיוֹת בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְנוֹ אֲחִיטוּב
בְּנוֹ: **לח** צָדוֹק בְּנוֹ אֲחִימַעַץ בְּנוֹ: {ס} **לט** וְאֵלֶּה
מוֹשְׁבוֹתָם לְטִירוֹתָם בִּגְבוּלָם לִבְנֵי אַהֲרֹן
לְמִשְׁפַּחַת הַקְהָתִי כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל: **מ** וַיִּתְּנוּ
לָהֶם אֶת־חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ

סְבִיבֹתֶיהָ: **מא** וְאֶת־שְׁדֵה הָעִיר וְאֶת־חַצֵרֶיהָ
נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה: {ס} **מב** וְלִבְנֵי אַהֲרֹן נָתְנוּ
אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֶת־חֶבְרוֹן וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־
מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־יַתִּר וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־
מִגְרָשֶׁיהָ: **מג** וְאֶת־חִילֵן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ אֶת־דְּבִיר
וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ: **מד** וְאֶת־עָשָׁן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ
וְאֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ: {ס} **מה** וּמִמַּטֵּה
בִנְיָמִן אֶת־גִּבְעוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עַלְמֹת וְאֶת־
מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ כָּל־עָרֵיהֶם
שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עִיר בְּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם: {ס} **מו** וְלִבְנֵי
קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפַּחַת הַמַּטֶּה מֻמַּחֲצִית מַטֵּה
חֲצִי מְנַשֶּׁה בְּגוֹרָל עָרִים עֶשֶׂר: {פ}
מז וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹם לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה יְשָׂשכָר
וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה
בַּבָּשָׁן עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה: {ס} **מח** לִבְנֵי מְרָרִי
לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה־גָּד וּמִמַּטֵּה
זְבֻלוּן בְּגוֹרָל עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה: {ס} **מט** וַיִּתְּנוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים וְאֶת־
מִגְרְשֵׁיהֶם: **נ** וַיִּתְּנוּ בְגוֹרָל מִמַּטֵּה בְּנֵי־יְהוּדָה
וּמִמַּטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן וּמִמַּטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן אֵת
הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־יִקְרְאוּ אֶתְהֶם בְּשֵׁמוֹת:
{ס} **נא** וּמִמִּשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת וַיְהִי עָרֵי גְּבוּלָם
מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם: **נב** וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט
אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־גֶּזֶר
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: **נג** וְאֶת־יָקְמְעָם וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ
וְאֶת־בֵּית חוֹרוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: **נד** וְאֶת־אַיָּלוֹן
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־גַּת־רִמּוֹן וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ: **נה** וּמֻמַּחֲצִית מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־עָנֵר
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־בִּלְעָם וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ
לְמִשְׁפַּחַת לִבְנֵי־קְהָת הַנּוֹתָרִים: {פ}
נו לִבְנֵי גֵרְשׁוֹם מִמִּשְׁפַּחַת חֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־
גּוֹלָן בַּבָּשָׁן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ: **נז** וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר אֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ אֶת־דָּבְרַת וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: **נח** וְאֶת־
רָאמוֹת וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־עֶנֶם וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ:
{ס} **נט** וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת־מָשָׁל וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ
וְאֶת־עַבְדּוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: **ס** וְאֶת־חוּקֹק וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ:
{ס} **סא** וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־חַמּוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־קִרְיָתָיִם
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: {ס} **סב** לִבְנֵי מְרָרִי הַנּוֹתָרִים
מִמַּטֵּה זְבֻלוּן אֶת־רִמּוֹנוֹ וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ אֶת־תָּבוֹר
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: **סג** וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ לְמִזְרַח
הַיַּרְדֵּן מִמַּטֵּה רְאוּבֵן אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־יַהְצָה וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: **סד** וְאֶת־
קְדֵמוֹת וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־מֵיפַעַת וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ: **סה** וּמִמַּטֵּה־גָּד אֶת־רָאמוֹת בַּגִּלְעָד
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־מַחֲנַיִם וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ: **סו** וְאֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־
יַעְזֵיר וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ: {ס}

דברי הימים א פרק ז

א וְלִבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע וּפוּאָה
יָשִׁיב וְשִׁמְרוֹן אַרְבָּעָה: {ס} **ב** וּבְנֵי תוֹלָע
עֻזִּי וּרְפָיָה וְיִרִיאֵל וְיַחְמַי וְיִבְשָׁם וּשְׁמוּאֵל רָאשִׁים
לְבֵית־אֲבוֹתָם לְתוֹלָע גִּבּוֹרֵי חַיִל לְתֹלְדוֹתָם
מִסְפָּרָם בִּימֵי דָוִיד עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת: {ס} **ג** וּבְנֵי עֻזִּי יִזְרַחְיָה וּבְנֵי יִזְרַחְיָה
מִיכָאֵל וְעֹבַדְיָה וְיוֹאֵל יִשִּׁיָּה חֲמִשָּׁה רָאשִׁים

כֻּלָּם: **ד** וַעֲלֵיהֶם לְתֹלְדוֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם גְּדוּדֵי
צָבָא מִלְחָמָה שִׁלְשִׁים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף כִּי־הִרְבּוּ
נָשִׁים וּבָנִים: **ה** וַאֲחֵיהֶם לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשָּׁשכָר
גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים שְׁמוֹנִים וְשִׁבְעָה אֶלֶף הִתְיַחְשָׂם
לַכֹּל: {ס} **ו** בִּנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וִידִיעֲאֵל
שְׁלֹשָׁה: **ז** וּבְנֵי בָלַע אֶצְבּוֹן וְעֻזִּי וְעֻזִּיאֵל וִירִימוֹת
וְעִירִי חֲמִשָּׁה רָאשֵׁי בֵית אָבוֹת גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים
וְהִתְיַחְשָׂם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אָלֶף וּשְׁלֹשִׁים
וַאֲרְבָּעָה: **ח** וּבְנֵי בֶכֶר זְמִירָה וְיוֹעָשׁ וֶאֱלִיעֶזֶר
וְאֶלְיוֹעֵינַי וְעָמְרִי וְיֵרֵמוֹת וַאֲבִיָּה וַעֲנָתוֹת וְעָלֶמֶת
כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־בֶכֶר: **ט** וְהִתְיַחְשָׂם לְתֹלְדוֹתָם
רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם גִּבּוֹרֵי חַיִל עֶשְׂרִים אֶלֶף
וּמָאתָיִם: **י** וּבְנֵי יְדִיעֲאֵל בִּלְהָן וּבְנֵי בִלְהָן
יעיש יְעוּשׁ וּבִנְיָמִן וְאֵהוּד וּכְנַעֲנָה וְזֵיתָן וְתַרְשִׁישׁ
וַאֲחִישָׁחַר: **יא** כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְדִיעֲאֵל לְרָאשֵׁי
הָאָבוֹת גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים שִׁבְעָה־עָשָׂר אֶלֶף וּמָאתַיִם
יֹצְאֵי צָבָא לַמִּלְחָמָה: **יב** וְשֻׁפִּם וְחֻפִּם בְּנֵי עִיר
חֻשִׁם בְּנֵי אַחֵר: **יג** בְּנֵי נַפְתָּלִי יַחֲצִיאֵל וְגוּנִי וְיֵצֶר
וְשַׁלּוּם בְּנֵי בִלְהָה: {פ}
יד בְּנֵי מְנַשֶּׁה אַשְׂרִיאֵל אֲשֶׁר יָלָדָה פִּילַגְשׁוֹ
הָאֲרַמִּיָּה יָלְדָּה אֶת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד: **טו** וּמָכִיר
לָקַח אִשָּׁה לְחֻפִּים וּלְשֻׁפִּים וְשֵׁם אֲחֹתוֹ מַעֲכָה
וְשֵׁם הַשֵּׁנִי צְלָפְחָד וַתִּהְיֶנָה לִצְלָפְחָד
בָּנוֹת: **טז** וַתֵּלֶד מַעֲכָה אֵשֶׁת־מָכִיר בֵּן וַתִּקְרָא
שְׁמוֹ פֶּרֶשׁ וְשֵׁם אָחִיו שֶׁרֶשׁ וּבָנָיו אוּלָם
וָרָקֶם: **יז** וּבְנֵי אוּלָם בְּדָן אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד בֶּן־מָכִיר
בֶּן־מְנַשֶּׁה: **יח** וַאֲחוֹתוֹ הַמֹּלֶכֶת יָלְדָה אֶת־אִישְׁהוֹד
וְאֶת־אֲבִיעֶזֶר וְאֶת־מַחְלָה: **יט** וַיִּהְיוּ בְּנֵי שְׁמִידָע
אַחְיָן וָשֶׁכֶם וְלִקְחִי וַאֲנִיעָם: {פ}

כ וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוּתֶלַח וּבֶרֶד בְּנוֹ וְתַחַת בְּנוֹ
וְאֶלְעָדָה בְּנוֹ וְתַחַת בְּנוֹ: **כא** וְזָבָד בְּנוֹ וְשׁוּתֶלַח
בְּנוֹ וְעֶזֶר וְאֶלְעָד וַהֲרֻגוּם אַנְשֵׁי־גַת הַנּוֹלָדִים
בָּאָרֶץ כִּי יָרְדוּ לָקַחַת אֶת־מִקְנֵיהֶם: **כב** וַיִּתְאַבֵּל
אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם יָמִים רַבִּים וַיָּבֹאוּ אֶחָיו
לְנַחֲמוֹ: **כג** וַיָּבֹא אֶל־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בְּרִיעָה כִּי בְרָעָה הָיְתָה
בְּבֵיתוֹ: **כד** וּבִתּוֹ שֵׁאֵרָה וַתִּבֶן אֶת־בֵּית־חוֹרוֹן
הַתַּחְתּוֹן וְאֶת־הָעֶלְיוֹן וְאֶת אֻזֶּן שֵׁאֵרָה: **כה** וְרֶפַח
בְּנוֹ וְרֶשֶׁף וְתֶלַח בְּנוֹ וְתַחַן בְּנוֹ: **כו** לַעְדָּן בְּנוֹ
עַמִּיהוּד בְּנוֹ אֱלִישָׁמָע בְּנוֹ: **כז** נוּן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ
בְּנוֹ: **כח** וַאֲחֻזָּתָם וּמֹשְׁבוֹתָם בֵּית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ
וְלַמִּזְרָח נַעֲרָן וְלַמַּעֲרָב גֶּזֶר וּבְנֹתֶיהָ וּשְׁכֶם וּבְנֹתֶיהָ
עַד־עַיָּה וּבְנֹתֶיהָ: **כט** וְעַל־יְדֵי בְנֵי־מְנַשֶּׁה בֵּית־
שְׁאָן וּבְנֹתֶיהָ תַּעְנַךְ וּבְנֹתֶיהָ מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ דּוֹר
וּבְנוֹתֶיהָ בְּאֵלֶּה יָשְׁבוּ בְּנֵי יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל: {פ}
ל בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח
אֲחוֹתָם: **לא** וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל הוּא
אֲבִי בִרְזָוִת: **לב** וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת־יַפְלֵט
וְאֶת־שׁוֹמֵר וְאֶת־חוֹתָם וְאֶת שׁוּעָא
אֲחוֹתָם: **לג** וּבְנֵי יַפְלֵט פָּסַךְ וּבִמְהָל וְעַשְׁוָת אֵלֶּה
בְּנֵי יַפְלֵט: **לד** וּבְנֵי שֶׁמֶר אֲחִי
ורוהגה וְרָהֻגָּה יחבה וְחֶבָּה וַאֲרָם: **לה** וּבְנֵי־הֵלֶם
אָחִיו צוֹפַח וְיִמְנָע וְשֵׁלֶשׁ וְעָמָל: **לו** בְּנֵי צוֹפַח סוּחַ
וְחַרְנֶפֶר וְשׁוּעָל וּבֵרִי וְיִמְרָה: **לז** בֶּצֶר וָהוֹד וְשַׁמָּא
וְשִׁלְשָׁה וְיִתְרָן וּבְאֵרָא: **לח** וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה
וּפִסְפָּה וַאֲרָא: **לט** וּבְנֵי עֻלָּא אָרַח וְחַנִּיאֵל
וְרִצְיָא: **מ** כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־אָשֵׁר רָאשֵׁי בֵית־הָאָבוֹת
בְּרוּרִים גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחְשָׂם

בַּצָּבָא בַּמִּלְחָמָה מִסְפָּרָם אֲנָשִׁים עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אָלֶף: {ס}

דברי הימים א פרק ח

א וּבִנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ אַשְׁבֵּל הַשֵּׁנִי וְאַחְרַח הַשְּׁלִישִׁי: **ב** נוֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא הַחֲמִישִׁי: **ג** וַיִּהְיוּ בָנִים לְבֶלַע אַדֵּר וְגֵרָא וַאֲבִיהוּד: **ד** וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן וַאֲחֹחַ: **ה** וְגֵרָא וּשְׁפוּפָן וְחוּרָם: **ו** וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵחוּד אֵלֶּה הֵם רָאשֵׁי אָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי גֶּבַע וַיַּגְלוּם אֶל־מָנַחַת: **ז** וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא הוּא הֶגְלָם וְהוֹלִיד אֶת־עֻזָּא וְאֶת־אֲחִיהֻד: **ח** וְשַׁחֲרַיִם הוֹלִיד בִּשְׂדֵה מוֹאָב מִן־שִׁלְחוֹ אֹתָם חוּשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא נָשָׁיו: **ט** וַיּוֹלֶד מִן־חֹדֶשׁ אִשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב וְאֶת־צִבְיָא וְאֶת־מֵישָׁא וְאֶת־מַלְכָּם: **י** וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־שָׁכְיָה וְאֶת־מִרְמָה אֵלֶּה בָּנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת: **יא** וּמֵחוּשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב וְאֶת־אֶלְפָּעַל: **יב** וּבְנֵי אֶלְפַּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד הוּא בָּנָה אֶת־אונוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנוֹתֶיהָ: **יג** וּבְרִיעָה וְשֶׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי אַיָּלוֹן הֵמָּה הִבְרִיחוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַּת: **יד** וְאַחְיוֹ שָׁשָׁק וְיֶרֵמוֹת: **טו** וּזְבַדְיָה וַעֲרָד וְעָדֶר: **טז** וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא בְּנֵי בְרִיעָה: **יז** וּזְבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וְחֶבֶר: **יח** וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל: **יט** וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי: **כ** וֶאֱלִיעֵינַי וְצִלְתַּי וֶאֱלִיאֵל: **כא** וַעֲדָיָה וּבְרָאיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי: **כב** וְיִשְׁפָּן וָעֵבֶר וֶאֱלִיאֵל: **כג** וְעַבְדּוֹן וְזִכְרִי וְחָנָן: **כד** וַחֲנַנְיָה וְעֵילָם וְעַנְתֹתִיָּה: **כה** וְיִפְדְּיָה ופנואל וּפְנוּאֵל בְּנֵי שָׁשָׁק: **כו** וְשַׁמְשְׁרַי וּשְׁחַרְיָה וַעֲתַלְיָה: **כז** וְיַעֲרֶשְׁיָה וְאֵלִיָּה וְזִכְרִי בְּנֵי

יְרֹחָם: **כח** אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְתֹלְדוֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִָם: **כט** וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי גִבְעוֹן וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה: **ל** וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנָדָב: **לא** וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ וְזֶכֶר: **לב** וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־שִׁמְאָה וְאַף־הֵמָּה נֶגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם עִם־אֲחֵיהֶם: {ס} **לג** וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת־שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּישׁוּעַ וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל: **לד** וּבֶן־יְהוֹנָתָן מְרִיב בָּעַל וּמְרִיב בַּעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה: **לה** וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַאְרֵעַ וְאָחָז: **לו** וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יְהוֹעַדָּה וִיהוֹעַדָּה הוֹלִיד אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד אֶת־מוֹצָא: **לז** וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא רָפָה בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ: **לח** וּלְאָצֵל שִׁשָּׁה בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם | בֹּכְרוּ וְיִשְׁמָעֵאל וּשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל: **לט** וּבְנֵי עֵשֶׂק אָחִיו אוּלָם בְּכֹרוֹ יְעוּשׁ הַשֵּׁנִי וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִשִׁי: **מ** וַיִּהְיוּ בְנֵי־אוּלָם אַנְשֵׁי גִבּוֹרֵי־חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן: {פ}

דברי הימים א פרק ט

א וְכָל־יִשְׂרָאֵל הִתְיַחְשׂוּ וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הָגְלוּ לְבָבֶל בְּמַעֲלָם: {ס} **ב** וְהַיּוֹשְׁבִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר בַּאֲחֻזָּתָם בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהַנְּתִינִים: **ג** וּבִירוּשָׁלַ͏ִם יָשְׁבוּ מִן־בְּנֵי יְהוּדָה וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה: **ד** עוּתַי בֶּן־עַמִּיהוּד בֶּן־עָמְרִי בֶּן־אִמְרִי בֶן־בָּנִי מִן־

מִן־ בְּנֵי־ פֶּרֶץ בֶּן־יְהוּדָה: {ס} **ה** וּמִן־הַשִּׁילוֹנִי
עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו: **ו** וּמִן־בְּנֵי־זֶרַח יְעוּאֵל
וַאֲחֵיהֶם שֵׁשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים: **ז** וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן
סַלּוּא בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־הוֹדַוְיָה בֶּן־הַסְּנֻאָה: **ח** וְיִבְנְיָה
בֶּן־יִרְחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן־מִכְרִי וּמְשֻׁלָּם בֶּן־
שְׁפַטְיָה בֶּן־רְעוּאֵל בֶּן־יִבְנִיָּה: **ט** וַאֲחֵיהֶם
לְתַלְדוֹתָם תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה כָּל־אֲלֶּה
אֲנָשִׁים רָאשֵׁי אָבוֹת לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם: {ס} **י** וּמִן־
הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה וְיהוֹיָרִיב וְיָכִין: **יא** וַעֲזַרְיָה בֶּן־
חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב
נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים: {ס} **יב** וַעֲדָיָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־
פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה וּמַעְשַׂי בֶּן־עֲדִיאֵל בֶּן־יַחְזֵרָה
בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־מְשִׁלֵּמִית בֶּן־אִמֵּר: **יג** וַאֲחֵיהֶם
רָאשֵׁי לְבֵית אֲבוֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים
גִּבּוֹרֵי חַיִל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־
הָאֱלֹהִים: **יד** וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶּן־חַשּׁוּב בֶּן־
עַזְרִיקָם בֶּן־חֲשַׁבְיָה מִן־בְּנֵי מְרָרִי: **טו** וּבַקְבַּקַּר
חֶרֶשׁ וְגָלָל וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא בֶּן־זִכְרִי בֶּן־
אָסָף: **טז** וְעֹבַדְיָה בֶּן־שְׁמַעְיָה בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן
וּבֶרֶכְיָה בֶן־אָסָא בֶּן־אֶלְקָנָה הַיּוֹשֵׁב בְּחַצְרֵי
נְטוֹפָתִי: **יז** וְהַשּׁוֹעֲרִים שַׁלּוּם וְעַקּוּב וְטַלְמֹן
וַאֲחִימָן וַאֲחֵיהֶם שַׁלּוּם הָרֹאשׁ: **יח** וְעַד־הֵנָּה
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה הַשּׁוֹעֲרִים לְמַחֲנוֹת
בְּנֵי לֵוִי: **יט** וְשַׁלּוּם בֶּן־קוֹרֵא בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח
וְאֶחָיו לְבֵית־אָבִיו הַקָּרְחִים עַל מְלֶאכֶת הָעֲבוֹדָה
שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לָאֹהֶל וַאֲבֹתֵיהֶם עַל־מַחֲנֵה יְהוָה
שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא: **כ** וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר נָגִיד הָיָה
עֲלֵיהֶם לְפָנִים יְהוָה | עִמּוֹ: **כא** זְכַרְיָה בֶּן
מְשֶׁלֶמְיָה שֹׁעֵר פֶּתַח לְאֹהֶל מוֹעֵד: **כב** כֻּלָּם
הַבְּרוּרִים לִשְׁעָרִים בַּסִּפִּים מָאתַיִם וּשְׁנֵים עָשָׂר
הֵמָּה בְּחַצְרֵיהֶם הִתְיַחְשָׂם הֵמָּה יִסַּד דָּוִיד
וּשְׁמוּאֵל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם: **כג** וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל־
הַשְּׁעָרִים לְבֵית־יְהוָה לְבֵית הָאֹהֶל
לְמִשְׁמָרוֹת: **כד** לְאַרְבַּע רוּחוֹת יִהְיוּ הַשּׁוֹעֲרִים
מִזְרָח יָמָּה צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה: **כה** וַאֲחֵיהֶם בְּחַצְרֵיהֶם
לָבוֹא לְשִׁבְעַת הַיָּמִים מֵעֵת אֶל־עֵת עִם־
אֵלֶּה: **כו** כִּי בֶּאֱמוּנָה הֵמָּה אַרְבַּעַת גִּבֹּרֵי
הַשֹּׁעֲרִים הֵם הַלְוִיִּם וְהֵיוּ עַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל
הָאֲצָרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים: **כז** וּסְבִיבוֹת בֵּית־
הָאֱלֹהִים יָלִינוּ כִּי־עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת וְהֵם עַל־
הַמַּפְתֵּחַ וְלַבֹּקֶר לַבֹּקֶר: **כח** וּמֵהֶם עַל־כְּלֵי
הָעֲבוֹדָה כִּי־בְמִסְפָּר יְבִיאוּם וּבְמִסְפָּר
יוֹצִיאוּם: **כט** וּמֵהֶם מְמֻנִּים עַל־הַכֵּלִים וְעַל כָּל־
כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְעַל־הַסֹּלֶת וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה
וְהַבְּשָׂמִים: **ל** וּמִן־בְּנֵי הַכֹּהֲנִים רֹקְחֵי הַמִּרְקַחַת
לַבְּשָׂמִים: **לא** וּמַתִּתְיָה מִן־הַלְוִיִּם הוּא הַבְּכוֹר
לְשַׁלֻּם הַקָּרְחִי בֶּאֱמוּנָה עַל מַעֲשֵׂה
הַחֲבִתִּים: **לב** וּמִן־בְּנֵי הַקְּהָתִי מִן־אֲחֵיהֶם עַל־
לֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת לְהָכִין שַׁבַּת שַׁבָּת: **לג** וְאֵלֶּה
הַמְשֹׁרְרִים רָאשֵׁי אָבוֹת לַלְוִיִּם בַּלְּשָׁכֹת
פְּטוּרִים כִּי־יוֹמָם וָלַיְלָה עֲלֵיהֶם
בַּמְּלָאכָה: **לד** אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם
לְתַלְדוֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִָם:
{ס} **לה** וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי־גִבְעוֹן
יעואל יְעִיאֵל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה: **לו** וּבְנוֹ הַבְּכוֹר
עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנֵר וְנָדָב: **לז** וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ
וּזְכַרְיָה וּמִקְלוֹת: **לח** וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־שִׁמְאָם
וְאַף־הֵם נֶגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם עִם־

אֲחֵיהֶם: {ס} **לט** וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד
אֶת־שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־
מַלְכִּישׁוּעַ וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל: **מ** וּבֶן־
יְהוֹנָתָן מְרִיב בָּעַל וּמְרִי־בַעַל הוֹלִיד אֶת־
מִיכָה: **מא** וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ
וְתַחְרֵעַ: **מב** וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יַעְרָה וְיַעְרָה הוֹלִיד
אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד
אֶת־מוֹצָא: **מג** וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא וּרְפָיָה
בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ: **מד** וְלְאָצֵל שִׁשָּׁה
בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם | בֹּכְרוּ וְיִשְׁמָעֵאל
וּשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל: {פ}

דברי הימים א פרק י

א וּפְלִשְׁתִּים נִלְחֲמוּ בְיִשְׂרָאֵל וַיָּנָס אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר
גִּלְבֹּעַ: **ב** וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחֲרֵי
בָנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־
מַלְכִּישׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל: **ג** וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־
שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מִן־
הַיּוֹרִים: **ד** וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־נֹשְׂא כֵלָיו שְׁלֹף
חַרְבְּךָ | וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה
וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד
{ס} וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ: **ה** וַיַּרְא
נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־הַחֶרֶב
וַיָּמֹת: {ס} **ו** וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְכָל־בֵּיתוֹ
יַחְדָּו מֵתוּ: **ז** וַיִּרְאוּ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק
כִּי נָסוּ וְכִי־מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ
וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם: {ס} **ח** וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ
אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר
גִּלְבֹּעַ: **ט** וַיַּפְשִׁיטֻהוּ וַיִּשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו
וַיְשַׁלְּחוּ בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־
עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם: **י** וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית
אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־גֻּלְגָּלְתּוֹ תָּקְעוּ בֵּית דָּגוֹן:
{ס} **יא** וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר־
עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל: **יב** וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל
וַיִּשְׂאוּ אֶת־גּוּפַת שָׁאוּל וְאֵת גּוּפַת בָּנָיו וַיְבִיאוּם
יָבֵישָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה
בְּיָבֵישׁ וַיָּצוֹמוּ שִׁבְעַת יָמִים: **יג** וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ
אֲשֶׁר מָעַל בַּיהוָה עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר
וְגַם־לִשְׁאוֹל בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ: **יד** וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה
וַיְמִיתֵהוּ וַיַּסֵּב אֶת־הַמְּלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־יִשָׁי: {פ}

דברי הימים א פרק יא

א וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר
הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ: **ב** גַּם־תְּמוֹל גַּם־
שִׁלְשׁוֹם גַּם בִּהְיוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה הַמּוֹצִיא
וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ
אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה
נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: **ג** וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית
בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל: {ס} **ד** וַיֵּלֶךְ
דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הִיא יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי
יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: **ה** וַיֹּאמְרוּ יוֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא
תָבוֹא הֵנָּה וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר
דָּוִיד: **ו** וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי בָּרִאשׁוֹנָה
יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְלָשָׂר וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ: **ז** וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְּצָד עַל־כֵּן
קָרְאוּ־לוֹ עִיר דָּוִיד: **ח** וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־

הַמִּלְוֹא וְעַד־הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר
הָעִיר: ט וַיֵּלֶךְ דָּוִיד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וַיהוָה צְבָאוֹת
עִמּוֹ: {פ}

הודפס
לעילוי נשמת
עומר רחמים בן
סלימה ומנחם ז"ל
נלב"ע
כ"ה שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת אחרי מות קדושים

ב	יום **ראשון**	**י"ז לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:52 נץ החמה ..... 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:32 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:21 סו"ז תפילה ..... 10:26 חצות היום ..... 12:37 שקיעה ..... 7:10 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:23	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות צח **ירושלמי:** קידושין לה **תוספתא:** פסחים ט **נ"ך:** דברי הימים א ה **משניות:** חגיגה ב **זהר:** שמות א עמ' קיט-קכ	**19**
ג	יום **שני**	**י"ח לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:51 נץ החמה ..... 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:32 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:20 סו"ז תפילה ..... 10:26 חצות היום ..... 12:37 שקיעה ..... 7:10 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:23	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות צט **ירושלמי:** קידושין לו **תוספתא:** פסחים י **נ"ך:** דברי הימים א ו **משניות:** חגיגה ג **זהר:** שמות א עמ' קכא-קכב	**20**
ד	יום **שלישי**	**י"ט לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:50 נץ החמה ..... 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:31 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:19 סו"ז תפילה ..... 10:25 חצות היום ..... 12:37 שקיעה ..... 7:11 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:24	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות ק **ירושלמי:** קידושין לז **תוספתא:** שקלים א **נ"ך:** דברי הימים א ז **משניות:** יבמות א **זהר:** שמות א עמ' קכג-קכד	**21**
ה	יום **רביעי**	**כ' לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:49 נץ החמה ..... 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:19 סו"ז תפילה ..... 10:25 חצות היום ..... 12:37 שקיעה ..... 7:12 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:25	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות קא **ירושלמי:** קידושין לח **תוספתא:** שקלים ב **נ"ך:** דברי הימים א ח **משניות:** יבמות ב **זהר:** שמות א עמ' קכה-קכו	**22**
ו	יום **חמישי**	**כ"א לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:48 נץ החמה ..... 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:29 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:18 סו"ז תפילה ..... 10:24 חצות היום ..... 12:36 שקיעה ..... 7:13 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:26	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות קב **ירושלמי:** קידושין לט **תוספתא:** שקלים ג **נ"ך:** דברי הימים א ט **משניות:** יבמות ג **זהר:** שמות א עמ' קכז-קכח	**23**
ז	יום **שישי**	**כ"ב לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:46 נץ החמה ..... 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:28 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:17 סו"ז תפילה ..... 10:24 חצות היום ..... 12:36 שקיעה ..... 7:13 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:26 **הדלקת נרות** (40 דק'): **6:33** (20 דק'): **6:53**	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות קג **ירושלמי:** קידושין מ **תוספתא:** יומא א **נ"ך:** דברי הימים א י **משניות:** יבמות ד **זהר:** שמות א עמ' קכט- קל	**24**
ח	**שב"ק**	**שבת קודש פרשת אחרי מות קדושים, כ"ג לעומר** עלות השחר (72 דק') ... 4:45 נץ החמה ..... 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:28 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:17 סו"ז תפילה ..... 10:23 חצות היום ..... 12:36 שקיעה ..... 7:14 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:27 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:27**	**ליומד יומי:** **בבלי:** מנחות קד **ירושלמי:** קידושין מא **תוספתא:** יומא ב **נ"ך:** דברי הימים א יא **משניות:** יבמות ה **זהר:** שמות א עמ' קלא- קלב	**25**

יְמֵי הָעֹמֶר שֶׁנּוֹהֲגִים בָּהֶם כַּמָּה מִנְהָגֵי אֲבֵלוּת עַל תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, אֵין זֶה כְּדֵי לְעוֹרֵר עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה אַצָּל הָאָדָם, אֶלָּא אַדְרַבָּה ! לְעוֹרֵר אוֹתוֹ עַל קְדֻשַּׁת הַיָּמִים הָאֵלּוּ, שֶׁיְּכוֹלִים לְהַגִּיעַ בָּהֶם אֶל קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וּלְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְאִם יִתְנַהֵג בָּהֶם בְּקְדֻשָּׁה וּבְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי, יִזְכֶּה לַהֲפֹךְ אוֹתָם אֶל יְמֵי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)